

727.

6430

Dv 2599 / 1.2.3

Sum
Ex Libris Joannis Thomae
Bosch Medicini Doctoris.

Appl. unigl

V 2774

HENRICI JOA. NEPOM. CRANTZ

S. C. A. MAJESTATIS CONSILIARII, INSTITUTIONUM
MED. ET MATERIÆ MEDICÆ VINDOBONEN-

SIS PROFESSORIS PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT.

CURIOS. ET SOCIETAT. BOTANIC.

FLORENTI. SODALIS.

MATERIA MEDICA

ET

CHIRURGICA

JUXTA

SYSTEMA NATURÆ DIGESTA.

T. I.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
IMPENSIS, JOANNIS PAULI KRAUS.

MDCCLXII.

HERMANNI JOH. NIPHOVI FRANKI

OPUSCULUM DE

ARTIBUS ANATOMIAE ET

CHIRURGIAE

LIBER PRIMUS

MATERIA MEDICA

ET

CHIRURGICA

PRIMA

SYSTEMA NATURAE DIGESTA

—————

W. T. J.

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

Augusti n. Cippis Medic. Stud.
delinet sculpsit Vienna.

ILLUSTRISSIMA

AC

CELEBERRIMA VIR.

*E*t hæc altera est, quam beneficiorum in me colatorum dudum **TIBI** decrevi, optata gratulatio! in qua nihil felicius, nihil animo meo magis accommodatum accidere posse prævidebam, quam quod et gratus esse deberem, et palam dicere possem.

Nam etsi **TU** humilitate propemodum nimia, in iis, quos cumulatis artissime **TIBI** devinxisti beneficiis, gratitudinis vocem continuo comprimis, et memori in mente leve facti vestigium, quod expunctum potius cuperes, superesse velis, id in mea hac causa, crudelior

⌘

lior

6

lior quam generosior contendere non potes.

Equidem neque ego, aut quæ mihi, aliis præclare fecisti, quanquam deberem, in vulgus indicare unquam hic constituo, aut impudenter me amare, et in capite libri TUO NOMINI sacri licentiosius me TIBI laudare, aut demum sæde TE adulari volo aut possum: ut enim prius a viribus, ita posterius a voluntate in integrum abest, et omni ingenuo viro, tum maxime austero Luxemburgo indignum; sed id solum in lucem protrahere gestio, Paterna pene cura

*cura TE meo præfuisse studio, Artem
humane salutis sacram non solum meis
TE infudisse auribus, sed et ita animo
inscripsisse, ut, quæ quidem ego hodie
et limata et exquisita proferre possum,
TUA esse clare intelligantur.*

*Quæ cum ita sint, me, nec animi
TUI gravitas prohibere voce, nec ma-
gnitudo, quo minus honoratus sis, in-
terpellare possunt, nec, si demum TIBI
Religio cordi est, unquam debent.*

*Etenim eo severitatis haud progredi
TU potes, ut me et falsum, dum fan-*

X 2

fan-

fanctę promifi, me eos, qui me Artem
Medicam docuerunt, in eaque insti-
tuerunt & promoverunt, parentum lo-
co habiturum & honoraturum, *jurasse*
velis, et TUO labore partam gloriam
intercipere cogas; hoc enim etiamsi op-
tares, imo iuberes, ego sane haud su-
stinerem, nec obedirem, cum eo semper
sim jure, ut et honestę et bonę causę
indeclinabilem, qui nec minimum qui-
dem de ea alteri concedat, afferam ani-
imum.

Quapropter pro summo meo jure, et
honorem *TIBI* a Discipulo haberi ho-
die,

die, et gratias olim clanculum solum
habitas, et per furtum hinc inde
actas, cum pro rerum aliarum magni-
tudine, quas gessisti, tum pro mea im-
primis institutione, nunc **TIBI** persol-
vi etiam invitus pati debes; et, æquo,
crede mihi **ILLUSTRISIME van**
SWIETEN, id semel, cum et ex an-
tiquissimo et candidissimo affectu persol-
vantur, patere animo; alias etiam ego
jam minus mitis, **TUO** severus ma-
gis exemplo, pro eodem meo jure, ad
capiendam qualemcunque ex hoc, quod
TIBI inscribo, opere laudem, **TE** co-
gam adigamque. Quid enim in illo est,

X 3

et

et grave et ponderosum, quod **TUUM**
non sit? quod non sit ex **TUIS** colle-
giis exscriptum, aut demum sic inter
colloquendum, a **TE** profectum? ut
mei Discipuli non mihi, sed **TIBI** ob-
stricti esse debeant. Sed nonne maluis-
ses hæc in publicum haud efferrî? et
TUA et mea culpa est: cur **TU** adeo
parum laudis cupidus, ego **TUÆ**
amans?

Postremo annuos Discipulorum, et
quod egregii sint, et amari mereantur,
labores **TIBI** plurimum commendo,
non adeo me ipsum, aut meos: sive enim
mu-

munus officii ad amissim exequar, nec
laude aliqua, nec recommendatione ma-
jori dignis, fidem datam solum libero;
sive non exacte adimpleam, exprobra-
tionem et odium merui; illi vero nec
publici muneris vi adstricti, nec ulla
lege coacti, sed ab omnibus conditioni-
bus vacui, sua sponte, omni cura stu-
dioque in Medicarum rerum cogniti-
onem ita rapiuntur, ut et studii Profes-
sores admoneant, et aliquando ad id etiam
cogant. Non sine summa animi volup-
tate recordor præmaturorum in studiis
progressuum THA. BAYER, PHIL.
MARHERR, A. KRAMMER, quos
TU

TU IPSE in examinibus miratus. Maximo cum oblectamento saepius lego illud a perspicacissimo MARHERR de Actione musculorum solutum problema cathedra dignum: studentium vero adhuc MICH. HEMMEL, MICHAEL. ZURBRUCKEN, quam brevi exploraturus es, capacitatem obstupesco; hos si TU amore, beneficiis complectaris, ut soles et debes, ultra expectationem mihi gratificaris.

RES

RES CIBARIA
SEU
 PRIMA CLASSIS
 CARDIACORUM NUTRI-
 ENTIIUM.

CEREALIA.

Ex quibus panis parari potest a Ce-
 rere Cerealia vulgo Materiz Medi-
 cæ scriptoribus dicuntur, quia

PRIMA CERES HOMINI AD MELIORA
 ALIMENTA VOCATO
 MUTAVIT GLANDES UTILIORE CIBO.

OID. *Fastor.* l. IV.

A

AVE.

AVENA *Offic. Botan.* Classis Natur. Graminum.
Germ. Haber. *Gallis* Avoine. *Anglis* Oats.

AVENA calycibus dispermis, seminibus lævibus; culmo stramineo breviori, magis nodoso, panicula sparsa, tum grano tenuiori oblongo distinguitur. Equorum pabulum, hominibus panes, pultes, gelatinas, cerevisiam, decocta, tum alia tam sanis quam agris saluberrima subministrat. Mundata in farinam crassiorum redacta avena *Grutum* in aqua, lacte, coquitur, in omni acrimonia utile medicamentum & alimentum. Vitiata venenum est temulentiam & amentiam inferens, **FABER** *Strychnomania*. De necrosi florum cerealium consule **Cl. GLEDITSCH** *Acad. de BERLIN* 1756. **Cl. AYMAN** *Memoires de Physique & de Mathematique* T. III. 1760.

USUS MEDICUS. Decocta, juscula, avenacea; *Anglis*, tum ut consumptionem prævertant, tum ut præsentem curent, maxime familiaria sunt; sed & his solum acute decumbentes nutriuntur. Tussitibus & excoriata alvo prodesse **DIOSCORIDES**. Refrigerare & humectare **HIPP.** Farinam butyro mixtam scabiem capitis siccare **ARBUTNOT** *Practical Rules of Diet in the various constitutions*. Hordeolentior avena est.

FAGOPYRUM. *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletarum. *Germ.* Heidengraupen. *Gallis* Blé farrassin. *Anglis* Buck -Wheat.

Fagopyrum erectum foliis cordato sagittatis, etiam in usus alimentares adhibitum; semina triquetra cortice nigro tecta. Farinam albam tritico, hordeo, fecali, minus, milio tamen & panico plus nutrientem possidet. Fuit hæc in panes, placentas, offas, adhibita.

USUS MEDICUS senibus alvo adstricta laborantibus a **PAVIO** dictatur. Farina in cataplasmatibus resolventi.

ventibus & maturantibus laudatur. Succum ex recenti planta pressum illacrymantibus oculis mederi CRATO.

HORDEUM. *Offic. Botan.* Classis. Natur. Graminum. *German.* Gersten. *Gallis* Orge. *Anglis.* Barley.

Hordeum distichon. Classis Ordeum. Omni antiquitati celebre fuit, nam & Hebræis celebratas hordei messes sacrae paginae, & a Lacedæmoniis adhibitum in sacris hordeum, ALEX. ab ALEXANDRO, & Græcos frugem antiquissimam hordeum habuisse, DIONYS. HALICARNASSEUS, testantur. Tritico minus glutinosum hordeum, facilius in membra digeritur, digestum distillatur, noto jam Romanis effectu, cum solo hordeo vesci pœnæ loco apud illos haberetur. Ita Marcellum militibus, qui male pugnauerant, hordeum dari iussisse, LIVIUS, de Augusto SUETONIUS, cohortes, si quæ cessissent loco, decimatas hordeo passas, & POLYBIUS etiam illis, qui timide sese gessissent, hordeum pro tritico demensum fuisse, fidem faciunt.

Sola præparatione distinctum, hordeum triplex, quod tegmine suo cereali adhuc investitum, *integrum*; quod hoc ablato nudum est, *mundatum*; quod suspensa mola in minora margaritis similia granula contritum, *perlatum*, audit. Ex integro cerevisia, ex mundato ptisana, duplex dicta HIPPOCRATES. *simplex* seu succus ptisanæ: *integra*, dum cum succo incoctum exhibetur granum.

USUS MEDICUS. Integrum hordeum plus detergit, plus demulcet mundatum. Utrumque decoctum morbis acutis, cum nitro, melle, utile. Cremor hordei in morbis ab acrimonia ortis, in hæmoptoë, erosionibus, laudatur. Farina anodina, maturans, in cataplasma recepta suppurandis commoda.

MAYS *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Türkischer weitzen. *Gallis* Blé de Turquie. *Anglis* Indian Wheat.

MAYS. Semina magna, nuda, subrotunda, inæqualia, coloris aurei, medullæ candidæ, suavis, dulcis, habet. Americæ incola planta ubique hodie lætissime crescit in varios adhibita usus. Edulis farina, etiam panificiis apta. Ex hoc grano cerevisiam & spiritum ardentem Mexicani parant, licet magis viscosum non adeo facile fermentet. **ARBUTNOT** *Practical. Rules of Diet.*

USUS MEDICUS apud nos vix ullus, apud Mexicanos celeberrimus, acute decumbentium communissimus, at non facillimus victus. An a lithiasi præservans, ut persuadet **HERNANDES?** Pulmentum ex ejus farina cum lacte excoctum, cui ferventi pinguedo commixta sit, in tumoribus ex odontalgia & frigore oriundis utile, **KALM** *Acta Suec.* vol. XIII.

MILIUM *Offic. Panicum Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Hirs. *Gallis* Millet. *Anglis* Millet.

Panicum panicula laxa, flaccida, foliorum vaginis pubescentibus. Semina exigua, ovalia, vel flavescencia, vel albicantia, omnium frugum fertilissima planta habet. Semina hæcce multum adhibita Mæoticis in cibum, Tartaris in potum, in usus alimentares diversa forma aliis. Panis ex milio confectus aridus, friabilis, unius diei ætatem habens ingratus, Lombardis in usu, difficilis digestionis, pauci alimenti.

USUS MEDICUS, ubi exsicandum, in colluvie alvi serosa multum proficiuus.

O R Y Z A. *Offic. Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Reis. *Gallis* Ris. *Anglis* Rice.

ORYZA. Jam decorticata ad nos ex Italia grana oblonga, striata, pellucida fere, asportantur, quæ præcipuam

puam multis in locis alimoniam constituunt. In nonnullis regionibus ex oryza panis fit, & cerevisiam ex hac, quæ vi temulenta ex hordeo factam longe superaret, pro coloniis Batavorum confectam novit *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN. Spiritum, qui cum Spiritu vini certare possit, ebrietatem inducentem magis durabilem. & corpori magis noxiam, parari ab Indis, BERNIER. *iter.* Arrac hunc spiritum Indi, ut & omnes alios fermentatos, vocant, SHAW. Angli ex hoc, magis vero ex liquore vinoso, ex arbore cocco vulnerata destillante, fermentato, tum etiam spiritu ex canna saccharifera confecto, potum Punch, addita aqua, succo citri, momento nucis moschata, corticum citri, saccharo, aliquando pane tosto, componunt.

USUS MEDICUS. Oryza alimentum est medicamentosum, gratum, abs addito sale lapidum, in acrimoniis, hæmoptoë, hæmorrhagiis aliis, lacti, jusculis incocta, utile. In scirrho, cancro ventriculi jura carnium ex oryza & mollissimis facta oleribus, *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN commendat in *Comment.* In diarrhoëis & dysenteriis DIOSCORIDES, GALLENUS, lauda *; & multos diarrhoea & dysenteria tum etiam lienter laborantes in navigatione Americana servavit COLUMBUS. Adhæc in marasmo conferre, ARBUTNOT *an essay concerning the nature of aliments.* An ab oryza cæcitas, ut observat BONTIUS, & innuit, TEN RHYNE? ♀

PANICUM. *Offic. Botan.* Clafs. Nat. Graminum. *Germ.* Bitzweitze. *Gallis* Panis, *Anglis* Panick.

Panicum germanicum panicula minore, multis in regionibus nequidem notum, avium pabulum, milio multum simile, ad panificia ut alia cogi posset. Obfessos Massilienses panico vixisse JULIUS CÆSAR, alios etiam hujus usui affuetos, *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN. Millo minus nutrit.

A 3

USUS

USUS MEDICUS. Vix ullus, dysentericis tamen utilis.

PHALARIS. *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Canarienfutter. *Gallis* Semence de Canaris. *Anglis* Canary Seed.

Phalaris panicula subovata, spiciformi, glumis carinatis, femina splendentia, candida, vel subflavescentia, seminum lini forma, producit. Uibus humanis infervire posset, gratissimum passeribus Canariis pabulum.

USUS MEDICUS nullus, contra calculum tamen aliquibus laudatus. ♀

SECALE *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Rogge. *Gallis* Segle. *Anglis* Rie.

Secale glumarum ciliis scabris, veteribus incognitum, Romanis non multum in usu, septentrionalibus gentibus admodum familiare fuit. **DIOSCORIDI**, Rei Rusticæ scriptoribus non relatum, **PLINIO** mala notatur nota, cum frumentum deterrimum & nigritiam tristem appellet. Cum *Briza asiatica*, de qua panes atros, graveolentes, fieri **GALENUS**, idem fuisse nonnulli contendunt, nondum complanata lite. Hodie satis notum omnibus cereale, spicam aristatam semper, compressiorem tritico habet, grana etiam strigiosiora, nudiora nigricantia, saporis non adeo dulcis, ut grana tritici. Cæterum magis detergens est, & panis furfuribus remixtus non assuetis alvum movet. Secale cornutum venenum est, gangrænam cito inducens, in variis Academiæ Actis infame declaratum. *Acad. des Sciences* 1710. 1748. 1752. *Memoires de Mathématique* T. II.

USUS MEDICUS. Farina fecalis in cataplasmatibus formam redacta locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda, utiliter adhibetur; emollit enim &

& discutit, & potentissime putredini resistit, cum longe citius, quam farina tritici aut hordei, acescat. Ob eandem rationem ex granis secalis, pane secalino, decocta parantur in febribus putridis, addito succo citri, vini momento, si res exigit, gratissima, simul etiam convenientissima. Farinam solam calefactam hi, in cataplasma redactam alii, cum successu partibus podagra vexatis applicari perhibent. Flores nonnullis arcani sunt. *Q* An adeo mirabiles aquae panis in epilepsia vires? Spiritus secalini mirae laudes dicit **TEN RHYNE**? Grata aciditate in nonnulla mineralia potentius agere ipsa aqua forti, **ETTMULLER**. Cæterum panis secalinus vino intinctus egregie analepticus, **Fr. HOFFMANN** de præstantia remed. domestic. Hoc maritum veneris immodico usu pene exanimem viribus & vitæ reddidit *ab* **HEER**. Decoctum panis analepticum, **B OERHAAVE**, maxime vino & aromatisibus conditum.

TRITICUM. *Offic. Botan.* Clafs. Nat. Graminum. *Germ.* Weitzen. *Gallis* Froment. *Anglis* Wheat.

Triticum hybernum radice annua, spica mutica. Generaliter omne granum frumentaceum ex spicis tritum, ac trituratione expurgatum olim significabat. Cereris hæc grana integra comesta, ut hordeum, difficillime digeruntur, etiam sale adjecto cocta, cum in ventriculo pondus, flatu, capitis dolorem, oculorum caliginem, alvum adstrictam **GALENO**, fociis & aliis attulerint, ut jam recte **HIPPOCRATES** triticum hordeo valentius esse. *Momverit*

Habemus imo. Farinam tritici, unde panis & farina *offic.* 2do. Farinam post germinationem exsiccati tritici, unde sapa, qua vegetabilia loco Sacchari aut mellis, non adeo durabili connubio, condiuntur. 3tio. Amylum, quod quia abs mola semper olim pararetur, dictum, nihil aliud est, quam optimi tritici in nonnullis regionibus, corrupti tantum in aliis, aut etiam residuorum

duarum a farina crassa partium, sedimentum, in pastam albam, friabilem, magno labore lævigatum; unde dilutum amyllum, pulvis cyprius, ad glutinandos libros gluten, quæ tamen ex solani tuberosi esculenti radicibus commodius utiliusque pararentur. *The Gentleman's Magazine* for sept. 1752. 1753. Habemus etiam furfures ut & tritici flores.

USUS MEDICUS. Aqua decocti tritici demulcens, infantum quibusdam in regionibus potus est ordinarius; an adeo utilis, quia cito acescit? ex oryza tutius pararetur. Farina ipso grano integro minus tenax, lenta tamen, cum aqua in cataplasmatis consistentiam cocta ad inflammata loca laudatur, cum lacte ad movendas suppuraciones aliis: sicca, ut & amyllum, ad intertrigines, loca excoriata erysipelas, serpiginem, sudores, dum siccare consilium, cum creta, cerussa, pulvere rosarum rubrarum, utiliter adhibetur. Amyllum inviscans est acrioris feri, in pectoris & intestinorum morbis, tabellis, pastillis, clysteribus adhibutum. Gluten, si liquidius & tepidum, cochlearis mensura sorbendum, sanguinem rejicientibus commendat **DIOSCORIDES.** Furfures scopo demulcente in aqua pro clystere coquantur, balneis pedum emolliente scopo adduntur. Flores ad leniendas inflammationes nonnullis laudantur.

ZEA *Offic. Botan.* Triticum. Class. Nat. Graminum. *Germ.* Speltz. *Gallis* E'peautre, *Anglis* Spelt.

Triticum Spelta.

Triticum flosculis lateralibus masculis, muticis, involucro destitutis. Plus hordeo, minus tritico nutrit, ut in medio esse tritici & hordei **GALENUS.** Tritico viscidius ad obstructiones magis disponit, ori gratum, in panificia, cerevisiam pariter digestum. An *Zea* græcorum Far sit Romanorum multi disputant.

USUS MEDICUS. Vix ullus, granum paucis officinis receptum, in hæmorrhagia uteri sorbendum dedit **HIPP.**

Ex

Ex modo recensitis cerealibus noto artificio panis fit: ex tritico maturo, non admodum recenti, nec vetusto, solo pingui enato, repurgato, nec vitiato, bene pertritum, fermentatum, salitum, coctum, optimum; licet quoad diversas farinae partes, parandi, coquendi modum, multa hujus differentia. Usus medicus suadet bis coctum, sale, aromatibus, leviter conditum, omni glutine perfecte liberum; hunc in morbis viscerum debiliun optimi nutrimenti esse *Illustr. L. B. Van-SWIE-TEN Comment. I.* Mica panis in pulvem cocta aptius infantibus alimentum, quam farina, quod matribus inculcandum. Cæterum veteribus adhuc alia recensentur frugum genera, hodie nobis non certo nota, & etiamnum mortales plurimi pane cassava, ex radice *Jatropha manihot* venenata, confecto vivunt, alii alio nutriuntur. Et ægris suis grana *Sago*, ut & gelatinam de *Sago*, Angli Medici in cibum concedunt, HUXHAM, *De morbo colico Damnoniorum.* Londini 1739.

LEGUMINA.

Legumina quasi manu & sine falce lecta, ut GOR-
RAEUS:

AGRICOLA SI QUANDO MANU CEREAIA CARPIT
SEMINA, ET E TERRA SINE FALCE LEGUMINA
VEILIT.

Cerealibus adnumerata veteribus fuere GALENI
testimonio, dum dicit: legumina ea appellant cerealia,
ex quibus non fit panis. Hodie rectius distinguuntur.

Leguminum facultates mala notavit nota HIPPO-
CRATES, & post illum GALENUS: flatulenta,
& concoctu difficillima dicunt, haud recepta sententia.
Distinxere adhuc, quæ cito coctione emollirentur, &
vocavere *τεγαμνα*, quæ minus, *ατεγαμνα*, seu *δυσε-
ψανα*.

A 5

CICER

CICER *Offic. Botanicor.* Classis. Natur. Leguminos: *Germ.* Kichern. *Gallis* Pois chiche, *Anglis.* Ciche.

Cicer foliis serratis. Rubrum officinale magis est, album culinare, promiscue tamen usurpatur. Semen est sphaeroideum rotundum fere, licet angulosum, pisco majus. Veteribus inter cibos vilissimum, non tam cito in aqua emolliendum, difficilioris est digestionis.

USUS MEDICUS. Ciceris vires adeo diureticas, ut renibus, & vesicæ exulceratis nocere possint, **DIOSCORIDES.** Nigra potissimum vim habere abstergentem adeo potentem, ut contractos in renibus calculos evidenter frangant, & comminuant, **GALENUS;** hos dein describunt plurimi alii, sed & cautior **TOURNEFORTIUS** se compertum habere, decoctum ciceris dolores atroces adferre, si in renibus, vel vesica calculus fuerit, pronunciavit. Ex diuturno & frequenti hujus usu nil observatum *Illustr. L. B. VAN-SWIETEN.* Alii inter medicamenta calculum pelentia decoctum, cujus diutino & patienti usu **EUGENIUS** vesicæ calculos comminui, expelli **LAUREMBERGIUS,** affirmant, laudatissimum habent.

ERVUM, & OROBUS *offic. CICER. Botan.* Class. Natur. Leguminos. *Germ.* Orobus. Erwen. *Gallis* Ers. *Anglis* the bitter Vetch.

Cicer leguminibus pendulis articulatis. Semina ex rotundis angulosa, fusca, spadicea, amara, ingrata, uti raro veteribus, ita neque nobis in usus alimentares adhibentur. Quod suppeditent cibum ingrattissimum, eumque adhuc mali succi, hinc a cibis hominum alienum ervum fuisse, monet **PLINIUS,** vomitiones movere, capiti stomachoque onerosum esse, genuaque gravare affirmans, quod jam antea **HIPPOCRATES** observaverat; alia ex ervino pane infortunia alii habent.

Ufus

USUS MEDICUS internus rarus, **GALENO** laudatur, qui ex ervo cum melle medicamentum parari, quod in iis, quæ in thorace hærent, expectorandis, nulli esset secundum. Ervo Augustum curatum reliquit **PLINIUS**. Externus frequentior, dum farina resolvens cataplasmatibus additur. Orobi verni, seu sylvatici purpurei verni C. B. infusum, contra lumbaginem valere **RITTER**. *Acad. N. C. Vol. X.*

FABA *Offic. Botan.* Vicia L. Classis Nat. Leguminos: *Germ.* Bohnen. *Gallis* Fève. *Anglis* the Bean.

Vicia caule erecto, petiolis cirrho deslitutis, anti-
quissimis jam nota temporibus, & edulis, & salubris, etiam in panem coacta fuit: docent Lomentum, Fabacia, **PLINII**. Cruda saporem leguminosum habet, qui coctione mitescit. Forma nota est. Flores fabarum subtilissimum halitum habent, etiam caput tentantem, unde adagium. Ex his aqua florum fabarum in officinis. Stipites cum foliis combusti in cineres, dant salem stipitum fabarum, acrem, alcalinum.

USUS MEDICUS. Fabas pectori amicas ad tussim laudat **DIOSCORIDES**. Farina inter farinas solventes recipitur, quæ & sicca, vel in cataplasma cocta adhibetur. Aqua florum fabarum cosmeticum in scopum domicellis in usu est; aqua ex tota planta, multis aliis ex filiquis, contra calculum arcana; an satis certa fide? narrant tamen **BARTHOLINUS**, **GESNERUS**. Sal, communes salis alcalini dotes, & utiles, sulphure haud enervatus, possidet. Salis vero enixi naturam in officinis potissimum habet.

LENS. *Offic. Botanicorum* Cicer. Class. Natur. Leguminos. *Germ.* Linse. *Gallis* Lentille. *Anglis* Lentils.

Cicer foliolis integris, stipulis indivisis, semen dat, quod ex duobus segmentis sphaericis compositum, durum, politum, obscure flavum, aut rubicundum, aut nigri-

nigricans. Minutulum legumen folis pauperibus in antiquitate relictum fuit, licet temper summis placuerit Philosophis. Elephantiasim, cancrum, a diuturniori ejus usu inducta, relinquere GALENUS, DIOSCORIDES, epilepsiam alii.

USUS MEDICUS decocti primi lentium, ab Arabum traditione ad nos, in plurimis morbis vulgo multus, præcipuus in expellendis variolis. Sunt qui rideant, sunt qui probent. Farina, ut farina fabarum, resolvens. Infusionem lentis palustris pro infallibili contra icterum secreto habet RAJUS.

LUPINUS *Offic. Botan.* Classis Natur. Leguminosar. *Germ.* Feigbohnen. *Gallis* Lupin. *Anglis* the Lupin.

Lupini calycibus alternis, appendiculis lateralibus nullis, femina, officinalia, majuscula, orbiculata, non nihil angulosa, compressa, una parte cava, foris albidâ, intus sublutea, & perquam amara, coctione mitescencia aliquantulum, olim edulia fuere, hodie vero non in usum vocantur, folis officinis relicta.

USUS MEDICUS internus multis suspectus ex **AVERRHOIS** opinione, & observatione *Sim.* **PAULLI** Externus multus in tumoribus, contusionibus, farinæ cum aceto, oxymelle simplici, composito, in cataplasma coctæ. In gangræna itidem extollunt Medici, & Chirurgi in lixivio coctam, additis scordio, croco, aceto.

PHASEOLUS *Offic. & Botan.* Class. Nat. Leguminos. *Germ.* welsche Bohnen. *Gallis* Haricot. *Anglis* french Bean.

Phaseoli caule volubili, leguminibus pendulis, compressis, torosis, semen, formam fabarum, filiquas nec adeo crassas, nec lanugine obductas, in acumen deficientes,

nentes, habet. Nutrimentum idem, ac fabæ, concedit,
& quidem mollius.

USUS MEDICUS nullus. In lithiasi tamen **LIN-**
NÆUS.

PISA. *Off. Botanic. Classis Natur. Leguminos.*
Germ. Erbsen. Gallis Pois. Anglis Peas.

Stipulis crenatis cognoscitur. Subrotunda hæc se-
mina in usum alimentarem adhibita, fabis præferuntur
GALENO, quod minus flatulenta sint.

USUS MEDICUS nullus.

VICIA. *Off. Botan. Classis Natur. Leguminos.*
Germ. Wicken. Gallis Vesse. Anglis Vetch or
Tare. Italis Vezza.

Viciæ filiquis sessilibus, foliis retusis, latefcentibus,
semina, difformiter globosa, nigra, ingrata, pecudum
non hominum jam **GALENI** tempore pabulum, n̄
premeret annonæ caritas. Hodie in usus alimentares
nunquam adhibentur.

USUS MEDICUS vix ullus. In Anglia nutrices in-
coquere puerorum potui, ad variolas, & morbillos ex-
pellendos **ALLEYNE**.

Plurimi his adhuc Fœnum græcum, Papaver, Li-
num, Cannabim, Sefamum, & alia adnumerant, sed
quod in usus alimentares non amplius adhibentur, &
ex hac classe omnia non sunt, suis dicentur capitibus.

f

OLE-

OLERA.

Ab alendo, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges, & carnes essent. ISIDORUS. PLINIUS.

ACETOSA *Off. Botanicorum* Lapathum. Clais. Natur. Incompletarum. *Germ.* Sauerampf. *Gallicis* Oseille. *Anglis* Sorrel. *Italis* Acetosa.

Lapathum acetosum, sexu distinctum, foliorum sagittatorum hamis brevibus. HALL. Acetosa latinis, Græcis oxalis, in utraque lingua ab aciditate dicta, plures habet species, quarum tamen tantum duæ in usum culinarem & medicatum veniunt, scilicet: longifolia & rotundifolia. Juscula cum acetosa fiunt gratissima, & facta ad manducandas carnes, pisces, ova, quæ inde gratiam acquirunt, nostris in mensis ulitatisima sunt. Tota planta officinalis est; folia, radix maxime, & semen. Recentis folia grate acida, ad ulta stupefacientia, senis effæta radix.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi humores soluti in putredinem vergunt, in febribus acutis, biliosis, putridis, in scorbuto putrido, diarrhœa, dysenteria, biliosis, eximius; imo in scorbuto cum dissolutione humorum putrida, rancida, sero lactis cum aliis incoctæ plantæ fere specificus. Miscendo acetosam & cochleariam etiam simul crescentes, in jusculis avenaceis, sese curare a scorbuto Grænicos, authore est BARTHOLINUS. Scorbuticos, dum inter alimenta immiscerentur folia acetosa, quam plurimos curatos, in Nosocom. Paris. GEOFFROY. Folia sub cineribus in proprio humore cocta. macerata, ad maturandos abscessus laudantur. Radix acetosæ, ut etiam semen, non adeo acida, quam roborantia, in alias indicationes adhibentur. Exsiccatæ radicis infusum

fusum rubellum est, instar clareti, quod multis in scopum diæticum magni habetur.

PRÆPARATA. *Conserua, Aqua, Syrupus.* Aqua proferibi possêt.

APIUM palustre *Off. Botan.* Classis Natur. umbelliferarum. *Germ.* Eppich. *Gallis* Ache. *Anglis* Smallage.

Apium foliis caulinis linearibus, in mensis non adhibetur, utpote jam veterum testimoniis suspectum, sed cultura mansuetum apium fit; id dulce, seu Celeri Italorum vocant, unde plurima veterum loca etiam pugnantiæ pateant. Dicit **GALENUS** apium inter cætera familiarissimum esse, ori, stomachoque gratissimum; apio gratiam vulgo esse, & in condimentis gratiam habere **PLINIUS**; sed & idem apium defunctorum epulis feralibus dicatum steriles reddere mares, feminasque, & comitalem morbum inducere, ex aliis scripsit; unde plantæ laus, & infamia. An recentis radicis, ob vaporosum principium, cerebro, & nervis inimicum, usus internus suspectus? Officinæ habent radicem inter Vaperientes; semina quæ parva, gibba, grysea, inter IV. calida minora.

USUS MEDICUS totius plantæ diureticus, incidens, etiam infarctis pulmonibus cum melle proficuum; Radicis idem. Succus plurimis experimentis in detergendis ulceribus mirabilis, vulneribus utilis, unguentis ad cancrum adhibitis, chirurgis multis additus. Semina radicibus magis aromatica eundem fere usum habent. Planta apoplecticis, epilepticis, vertiginosis noxia habetur **LINNAEO**.

BETA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bete, Bisse. *Gallis* Poirée. *Anglis* Beets.

Olus hoc in hortis cultum satis molle, ut alia mensis adhiberi possêt, ut a veteribus etiam adhibitum fuit.

Memi-

Meminit **GALENUS** cujusdam edulii ex lente, & beta concinnati, quod non fanis modo, sed etiam ægro- tantibus exhibebat **HERACLIDES TARENTINUS**. Hodie albæ folia, & costæ in mensas recipiuntur; rubræ cauliculi elixi condiuntur, nec ultimum locum in- ter bellaria habent. Cæterum plures betæ species sunt, est enim alba, rubra vulgaris, & beta rapa dicta.

USUS MEDICUS folius succi betæ, semper aqua temperandi, errhinus.

BRASSICA. *Off. Botan.* Classis Naturalis fili- quosarum. *Germ.* Kohl. *Gallis* Chou. *Anglis* Cab- bage and coleworts. *Ital.* Cauli, & caolo.

Brassica capitata rubra **C. B.** femina officinis largitur. Inter hortensia olera principatum omnium consensu obtinens Brassica, plures, culinis usitatas & salubres species exhibet: capitatam, non capitatam, viridem, fuscam, crispam cæruleam, albam; est etiam, quæ ex florido caule cauliflora dicatur, sicut ex tumente cau- le, caulo - rapa.

Veteribus sacra, & adorari solita, a maximis lauda- ta Philosophis est; **CATONI** pro universali medi- cina habita, etiam **VARRONI** contra pestem au- xilio fuit. Nihilominus id tenendum, omnium brassica- rum decoctum summo opere foetere, statim putrescere; educit etiam experimentum magnam copiam salis al- calini volatilis, & ex capite mortuo salem alcalinum fixum, ut inde, quibus conveniat, quibus exhiberi non debeat, haud obscurum sit. Officinæ asservant solam brassicam rubram, & femina.

USUS MEDICUS in causa acida utilis. An inde in- telligitur, cur laudetur in scorbuto? in podagra? ebrie- tate? Cur conferat raucis, asthmaticis, hydropicis? cur sit vulneraria, etiam antiphthifica? Empiricum decocto brassicæ curasse ulcus inuofum, quod ab aliis curari non posset **MAU. HOFFMANNUS.** Nonne decocto

decocto admodum saponaceo, alcalescente, sordidum depurabatur ulcus, & in conditionem vulneris redigebatur? Præterea brassicam in ulceribus, & lepra vino incoctam admodum utiliter adhiberi reliquit **CAMERARIUS**. Externe folia bubonibus & anthracibus cum oleo raparum feliciter imponi **DIEMERBROECKIUS**. Scopo maturante, emolliente, cocta in cataplasmatis consistentiam, adhiberi possunt iisdem, vel aliis tumoribus. Foliis brassicæ infantum tinea laborantium capita teguntur; calefacta etiam folia locis cantharidibus vexatis applicantur. Hydropicam potumuriæ brassicæ conditæ curatam etiam legimus.

CHÆROPHYLLUM. *Off.* Scandix *L.* Classis Naturalis Umbellifer. *Germ.* Kerbelkraut. *Gallis* Cerfeuil. *Anglis* Chervil. *Italis* Cerefoglio.

Scandix seminibus nitidis, ovato-subulatis. Olus suaveolens, & sapidum, ori gratum, ventriculo conveniens, estur in acetariis crudum, in brodiis incoctum; exsiccatum vix multas vires retinet, sed in prunas ardentes injectum, ut nitrum fulgurat.

USUS MEDICUS ab omni antiquitate jam multus; nam licet nec hodie certum, an chærophyllum nostrum **DIOSCORIDIS** sit Gingidium, aut Scandix, quanquam illico **LINNÆUS** scandicem nominaverit, tamen sub ipso jam chærophylli nomine multæ laudes inveniuntur. Chærophyllon canceratis mederi, ex aqua multa pituitam resolvere, urinam, & menstrua pellere, tritum cum axungia vetere parotidas discutere, adhæc succum potum sanguinem ob casum, percussionem, vel contusionem, extravasatum, certo experimento discutere, dixere. Sunt qui ad tumores duros discutiendos, ad inveterata cutis mala, impetiginem, lentiginem, scabiem, laudent succum sero lactis dilutum, matutino tempore in lecto haustum. Vis solvens in morbis hypochondriacis, & melancholicis utilis, constanti experimento deprehensa est. Succum cum nitro, & syrupo 5. rad. aperientium in qualibet hydropisi maxime proficuum, quarta

B

quaque

quaque hora assidue sumptum, expertus **GEOFFROY**; quin addit, hoc si medicamento non curetur hydrops, vix alio sanari. Decoctum ad dolores puerperarum posthunos ex grumoso sanguine exortos **ÉT MULLE- RUS**, & expertus laudo, & omnes puerperas jusculis folis ex *chærophylo* tractatas nulla alia medicina indigere affirmo. Laudatur adhuc ad hæmorrhoides, obstructions, renum vitia, vertiginem. Sed an non tentandum, an diuturno usu medeatur cancris? nulum est in experimento periculum.

CICHORIUM *Off. Botanic.* Classis Naturalis Composit. Semisofculofarum. *Germ.* Cichorienwegwart. *Gallis* Cichorée. *Anglis* Succory. *Italis* Cicoria.

Cichorium foliis pinnatis, pinnis triangularibus, dentatis. Duplex est, sativum, & sylvestre. Prius magis culinis inferviens, sapidum *cegis*, posterius acre, saponaceum, amarum *pingis* veteribus, magis officinis adhibetur.

USUS MEDICUS totius plantæ in hepatis, lienis, ac viscerum abdominalium obstructionibus eximius, sapientum ventribus amicus. Curavit icteros satis pertinaces, & difficiles solo harum plantarum decocto meracissimo, larga exhibitio copia, *Illustris. L. B. van SWIETEN*. Diarrhœa bono est signo. Succo cichorei condensato vetulam ictericam, aliis nihil proficientibus, curatam vidit a **MOENICHEN**; jusculis cichoraceis, in prima mensa haustis, melancholia hypochondriaca profligata est, **RHODIUS**; solo foliorum usu, in acetariis comestorum, diuturnas & pertinaces febres intermittentes domitas, **GEOFFROY**. Radicem in febre hectica laudat **CRATO**. Novissime specificum in hypochondriacis, cachecticis, hecticis & febre lenta laborantibus habet, qui omnes fructus in his damnat, **ROEDDER**; an casto utrimque judicio? Cichorium podagræ opponit **SPIGELIUS**.

Præpa-

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia cichorei non magni usus. Extractum tota vi plantæ gaudens. Syrupus de cichoreo bonus. Syrupus de cichoreo cum Rheo compositus, non adeo concinnus, pacate tamen alvum infantibus subducens, ad II. III. IV. cochlearia exhibitus. Radix condita non satis necessaria.*

ENDIVIA, seu SCARIOLA *Off. Botanic.* Cichorium. Classis Natur. Compositar. Semifosculosar. *Germ.* Endiwien. *Gallis* Endive ou Scariole, *Anglis* Endive.

Cichorium foliis integris, crenatis, præcedentis species a nonnullis habetur, ab aliis, ut RAJO, distinguitur, & hujus adhuc tres differentiæ, latifoliæ, angustifoliæ, crispæ, recententur. Culinis, & officinis adhibentur. Officinalia semina, similia feminibus cichorii, IV. feminibus frigidis minoribus adnumerantur.

USUS MEDICUS recentis plantæ ac cichorii idem.

PRÆPARATA. *Aqua endiviæ inutilis, endiviæ Syrupus bonus.*

LACTUCA *Off. Botanic.* Classis Naturalis Compositarum Semifosculosarum. *Germ.* Salat, Lattich. *Gallis* Laitue. *Anglis* Lettice. *Italıs* Lattuca.

Lactuca sativa est lactuca officinarum. Lactucarum plurimæ hodie species in mensis coluntur; est enim lactuca non capitata, capitata, Romana, maxima, Austriaca, variegata T. &c. In acetariis crudum, in jusculis elixum, medicis usibus salutare deprehensum hodie olus, antiquitati modo celebratum, modo vituperatum fuit. Mortuorum cibo relictum, & inferis solis usitatum, AUGUSTUM tandem percuravit. Eunuchion primo Pythagoreis dictum, tum PLINIO, RAJO; an recte confirmatum? Habemus in officinis semina parva utrinque acuminata, oblonga, compres-

B a

fa,

sa, coloris cinerei. Habemus etiam aquam stillat. Lactuca agrestis non est adhuc officinalis.

USUS MEDICUS ob vim solventissimam, & leniter pacantem, eximius. **GALENUM** multum ab hac planta beneficii in juventute, & senectute percepisse habemus; dum enim assidue os ventriculi bile effervescente dolet, se lactuca levatum; tum in senecta studiis exhaustum, & continuis laboribus maceratum, dormire non potentem, a lactucis iterum se refocillatum reliquit. **Phreniticum** liberaliore usu se curasse **DURETUS** affirmat. In siccoribus alvi constipationibus, hypochondriacis, & melancholicis, magna copia ingesta, ut blande alvus solvatur, magni sunt usus. Hypochondriacum malum usu lactucarum solutum in *Ephem. N. C.* habetur; & his in casibus succus expressus, vel ipsa planta ad libras in sero lactis cocta, expressa, cum motu corporis, frictionibus abdominis, hodie frequenter sumitur. Semen inter quatuor semina frigidiora numeratur. Aqua inutilis est.

MALVA *Off. Botanic.* Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Pappeln. *Gallis* Mauve. *Anglis* Mallow. *Ital.* Malva.

Malva caule erecto, foliis fere palmatis, obsolete ferratis. In re alimentaria non exiguum olim usum hoc olus, quod jam eviluit, habuit, ut id omnia testantur veterum monumenta, tum etiam celebratissimum apud **ATHENÆUM** medicamentum, sitim famemque sedans ex malva, & asphodelo compositum. Adjecta malvæ, doloris mitigativæ, omnimorbæ, omnibonæ, epitheta usum medicum satis confirmant.

Plurimæ hujus species sunt, quæ fere promiscue in officinis usurpentur. Habemus radicem, folia, flores, semina. Flores tamen ex eadem planta vulgari non sunt, sed ex Malva arborea, seu rosea folio subrotundo **C. B.** exactius Alcea foliis sinuato angulatis **L.** Inter **IV.** herbas emollientes planta recensetur.

USUS

USUS MEDICUS ratione virtutis emollientis, inviscantis, & lubricantis, certus. Unde duram alvum, vel tardam movet, acrem excoriatam sopit, urinæ ardorem & acrimoniam mitigat, etiam inflammationes & spasmodicas constrictiones tollit, doloris mitigativa, per os assumpta, per anum injecta, externe etiam applicata. In constipatione, dysenteria, affectionibus urinariis, stranguria, dysuria, tum & in calculosis, ubi motus calculus est, utilis; tum in pectoris morbis, tussi sicca, acri, convulsiva, in pulmonis, renum exulcerationibus, phthisi, in intestinorum aut aliarum partium inflammationibus, prodest. Ipse **FORESTUS** a gravissima dysuria decocto malvæ convaluit. Dosis Manip. unus. Mulier pro iliaca desperata habita, aliis nihil juvantibus, jusculo malvæ quotidie assumpto restituta est, apud *eundem*. Foliorum malvæ fervidum infusum, momento spiritus vini temperatum egregium ad erysipelas remedium est. Potest etiam instar potus Thee sumi. Dosis ad libr. aq. manip. semis.

PRÆPARATA. *Conserva* ex floribus malvæ simplicis in iisdem, maxime in tussi, phthisi, renum calculosis vitiis, laudata. *Conserva* malvæ arboreæ vim adstrictoriam habet.

PETROSELINUM vide de Diureticis.

PORTULACA *Off. Botan.* omnium. *Classis* Natur. Polyantherarum *Germ.* Bortzelkraut. *Gallis* Pourpier. *Anglis* Purslain. *Ital.* Porcellana.

Portulaca foliis cuneiformibus, sessilibus, in mensis plurimis in regionibus cognita, nobis in officinis fere tantum habetur; veteribus nota, forte tamen cum alia confusa **DIOSCORIDI**, & **PLINIO**. Frigidi, & aquosi temperamenti esse, & paucæ participem austeritatis **GALENUS** rectius pronunciavit. Succulenta, & mucilaginosâ tota, succum facile largitur, spissum, acidum spirantem, salinum. Ex decocto salnitro similis eductus fuit sæpius. Semen parvum, ex

B 3

rubro

rubro nigrum, inodorum, durum, sub dentibus crepitans, saporem habet leniter siccantem.

USUS MEDICUS in febribus æstivis, biliosis, inflammatoriis, cum sero lactis decoctæ portulacæ, optimus; ad erosiones partium cum febre, ubi acrimonia demulcenda, humorum temperandus motus, conveniens; etiam in dysenteriis biliosis laudatus; mucoso enim suo lentore acria inviscat, acido suo putredini resistit. Succum in calculosa dispositione utilem, syrupum stranguariæ proficuum, multi habent. Seminis non adeo certa fama est. ♀

SPINACHIA, SPINACIA. *Off. Botanicor.* Classis Natur. Incomplet. *Germ.* Spinat. *Gallis* Epinars. *Anglis* Spinage. *Italis* Spinazo.

Molle sed inspidum olus, aromatibus temperatum, plurimis in regionibus multum in usu est, facilis digestionis, pauci nutrimenti, alvum emollit.

USUS MEDICUS nullus.

His adhuc alia olera addi possunt, ut blitum, borago, buglossa, summitates lupuli, pimpinella sanguiforba, mercurialis &c. quæ, quoniam non adeo hodie in usu sunt, in sua singula capita digesta sunt.

R A D I C E S.

DAUCUS *Off. Botanicor.* Classis Natur. umbelliferarum. *Germ.* Mohr Ruben. *Gallis* Carotte. *Anglis* Carrot.

Dauci feminibus hispida duæ species sunt, sylvestris, & hortensis, prior medicinæ, posterior alimentis magis

gis infervit. Officinalia semina ex viridi fusca, villis eminentibus, & quasi pilis circumdata, pediculorum forma, aromatica, stimulantia, subamara, fere acria, in scopum carminativum, diureticum, laudata, recensentur inter semina IV. calida minora. Radix alimentis adhibita anti-acida, pinguefacit, **ARBUTNOT**
Practical Rules of Diet.

USUS MEDICUS. Radicis recentis succus melle remixtus ad aphthas extollitur; succus excoctus in tussi infantum & phthisi valet, **SCHOBERUS**. Seminibus vis lithonriptica a plurimis adscribitur, per casus etiam **HELMONTIO**, & *Ephemeridibus* N. C. confirmata. Exhibentur in pulvere ad dr. semis. I. bis, vel ter de die sumendam, infunduntur ad unc. I. II. ♀

NAPUS, NAPUM *Off. Botanicor.* Brassica. Classis Natur. Siliquosarum. *Germ.* Steck-Ru *Ben.* *Gallis* Navet. *Anglis* Navew. *Italıs* Napo

Brassica radice caulescente, fusiformi. Præcedenti dulcior, & gratior cibus, antiquitati etiam multum memoratus fuit.

USUS MEDICUS potissimum feminis est, quod in officinis asservatur. Estne vis in femine napi antidota? Napos minores, nigricantes, raspatos, cataplasmatıs forma applicatos, arthritidem fugasse, **CHEVALIER** *Recueil periodique d'observations de Medicine de Chirurgie, & de Pharmacie* T. I.

PASTINACA *Off. Botan.* Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Pastinack. *Gallis* Panais. *Anglis* Parsnep.

Pastinaca foliis simpliciter pinnatis, in sylvestrem, & sativam a **DIOSCORIDE** distinguitur. Sylvestris in medicina sativa longe efficacior habetur. Radicis cortex ex fusco flavescens, carne alba, odoris aromatici, saporis similis, non ingrati. Semina etiam officinalia, magna, plana, margine foliaceo cincta, odorata.

B 4

USUS

USUS MEDICUS aliquando in jusculis medicatis scopo resolvendi, abstergendi, & diuretico, quas vires habere videtur; utiliter exhibetur infusa, vel vasis clausis leniter cocta radix. Semina in eosdem usus, ac semina dauci laudantur, cum succo glycyrrhizæ in pilulas redacta ad calculum, & vesicæ ulcera valent. Suntne annosæ radices venenatæ? virulenta ab his symptomata in *Artis Physico-Med. N.C.* vol. VI. DAN. HOFFMANN. Sed erantne vere radices pastinacæ?

RAPA *Off. Botan.* Brassica L. *Classis Natur.* Siliquosarum. *Germ.* Ruben. *Gallis* Rave. *Anglis* Tournepe. *Italıs* Rapo.

Brassica radice orbiculari, carnosa, ab omni tempore magnum in re alimentaria, & medicina usum habuit, vario sub nomine designata. Rapum, & napum, ut ut **DIOSCORIDES** distinxit, conjunxit iterum **GALLENUS**. Non parva raporum gloria est, quod unum in templo Apollinis Delphis dicatum e plumbo, beta una ex argento, & raphanus ex auro, ordine quali dignitatis in cibus. Ut olim, ita & hodie multum mensis adhibentur rapæ; sed flatulentæ sunt experimento **BOYLEI**; hinc alunt quidem, sed inflationem pariunt, **DIOSCORIDES**. Cymæ pro mensis abjiciuntur, licet olim adhiberentur; nobis solæ advocantur radices.

USUS MEDICUS. Decoctum raparum non decorticatarum, etiam succus expressus addito melle despumatus, incomparabile dat remedium contra omnia ulcera, maxime vero aphthas; tum & contra pulmonis infarctus deterfiva, & antiscorbutica vi agens multum præstat. Difficilem respirationem decocto raparum sæpius curavit **LANZONI** *Acta Phys. Med. N.C.* Vol. I. Tuffles pertinacissimas **CRATO**; exficatarum raparum brodio infantum tabem **IDEM** asserente **HOFFMANNO**. Externe in lacte coctas, & in emplasticam formam redactas, locis podagricis calide applicatas, doloris sedativas habent **CRATO**, **FORESTUS**, & alii. Decoctum in tenesmo, & diar-

diarrhœa infantum contumaci cum butyro, oleo amygdalarum dulcium, in clysmate injectum, præsentissimam opem sæpe tulisse Fr. HOFFMANNUS de præstantia remedium domesticor. Aphrodisiacæ rapæ non sunt, licet ex DIOSCORIDÈ, GALENO, exscribant multi. Oleum etiam, in quo tantillum sacchari solutum est, cum syrupo convenienti ad aphthas valet.

RAPHANUS *Off. Botan.* Classis Naturalis Siliquosarum. *Germ.* Rettich. *Gallis* Raifort. *Anglis* Radisch. *Italıs* Rafano.

Maximus antiquitati raphano honos fuit, MOSCHIONE, PLINIO Authoribus; nam & phthifim cordis, morbum olim Ægypto familiarem, ignotum nobis, curavit, & in templo sacratu fuit.

Fabula narratur, sacros ab Apolline Delphos

Omnibus hunc aliis præposuisse cibis.

Ex auro, ut raphanum sacrent, pondere betam Argenti, plumbum rapa fuisse ferunt.

Sed & brassicam ARISTOTELES vocavit raphanum. Comeditur cruda aliquando radix & cocta: acrimonia in cortice maxima est, similis ac in aliis antiscorbuticis plantis; & licet hæc coctione multum perdatur, illud tamen sacchareum, & dulce, quod rapis inest, & peculiari arte saccharum sal nativus raphanum esse demonstratur, constanter deest raphano.

USUS MEDICUS, antiscorbuticus, incidens, aperiens, diureticus. In causa tenaci, frigida, mucosa, cerevisiis, vinis medicatis, injicitur in taleolas dissecta radix tota, vel folius radicis cortex; sed etiam pressus succus in scorbuto lento, acido, tussi, asthma, raucedine, ischuria datur; ita raucedo pertinax raphani syrupo curata: asthma siccum, convulsivum, raphani esu sublatur, in *Ephem*: N. C. & de aliis morbis alia apud varios exempla sunt. Extemporaneo experimento ex radice in tenues lamellas lecta, inter-

aspero inter singulas lamellas saccharo, syrupi species habetur, ad eadem mala utilis; utilis itidem cum sale muria. Lamellæ ipsæ recenter sale aspersæ, applicatæ corpori, rubefaciunt sunt, ischiadicis proficiunt, TABERNÆMONTANUS. Folia contusa, cataplasmatis forma applicata, dolores, & tumores frigidus artuum tollunt.

RAPHANUS RUSTICANUS *Off.* Cochlearia *Botan.* Classis Naturalis Siliquosarum. *Germ.* Meerrettich, *Krain.* Gallis Raifort sauvage. *Anglis* Horse Radisch.

Pro ciborum condimento, contusa, rafa, momento vini aceti adjecto, in mensis carnibus, piscibus, hinc inde adjungitur, præcedenti longe mordacior, radix.

USUS MEDICUS præcedenti in iisdem morbis efficacior. Cerevisias, vina medicata antiscorbutica, fere semper ingreditur: in hydropse multum laudatur; & ipsa arthritidis hoc quoque curata est, in *Ephemer.* N. C.

RAPUNCULUS *Off.* *Botan.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rapunzel. *Gallis* Réponse. *Anglis* Rampions. *Ital.* Raponzolo.

Rapunculus foliis imis cordatis, superioribus angustis, spica cylindrica, longissima; in acetarils recentis radices adhibentur cæterum non adeo magni usus. Aliæ species plurimæ etiam edules sunt.

USUS MEDICUS, quod nec in officinis recipiatur, vix ullus.

SCORZONERA *Off.* *Botanic.* Classis Naturalis Compos. Semifloresularum. *Germ.* Schlangen-Kraut, Haberwurtz. *Gallis* Scorzonnaire, *Cer.* *Cif.* *Anglis* Scorzonera Viper's grass.

Scorzonera caule ramoso, foliis amplexicaulibus, integris, serratis, in alimentis multum adhibita radix, magni

magni semper in medicina facta est. Oblonga est, car-
nosa, varix crassitie, foris nigra, intus albissima, fra-
cta lac fundens, cremoris lactis consistentia, saporis
subdulcis, cum leni adstrictione & aromate. Nutri-
mentum demulcens optimum concedit incocta juscu-
lis, condita in acetariis; non exacte sub sabulo asser-
vata adulta, effocta esse solet.

USUS MEDICUS demulcens in morbis ex acrimo-
nia humorum oriundis, etiam podagricis, **ARBUTNOT.**
l. c. Decocta ex hac radice frequentissima unc. semis
cum aliis, unc. unius, vel & unc. duarum dosi, dum
sola datur. Laudatur iterum scopo solvente morbis
hypochondriacis utilis, sed tunc ad lib. præscribi de-
bet cocta, & expressa. Succus expressus decoctioni
preferendus est. **ARBUTNOT** *Practical Rules of*
Diet.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, Radix condita, ad*
quid?

SISER, SISARUM *Off. Sium VAN ROY.*
Classis Naturalis Umbellif. Germ. Zucker-Rüb-
lein. Gallis Chervi. Anglis Skirrets. Italis Sisaro.

Sii foliis pinnatis, floralibus ternatis, radices, exi-
guæ, longæ, napiformes, **TIBERIO** multum ada-
mata, mensis adhuc hodie plurimis in locis magis,
quam quidem officinis, celebrantur; assumuntur coctæ,
in pulvem redactæ, assatæ, etiam in acetariis conditæ.
Saccharum inde tentatum **MARGGRAFIO** *Acad. de*
Berlin.

USUS MEDICUS vix multus, aperiens, vul-
nerarius tamen.

TRAGOPOGON *Off. Botan. Classis Natura-*
lis Compositar. Semiflosculos. Germ. Braun-
bocksbart. Salsifis. Gallis Serfisi. Anglis Goats-
Beard.

Tragopogon foliis integris, strictis, calycibus florem
superantibus. Scorzonerae toto habitu similis radix,
in

in usum alimentarem, & medicum, eodem modo ut illa adhiberi potest, & adhibetur.

USUS MEDICUS idem.

His jam etiam radices bulbosæ addi possent, ut porrum, cepa, allium, tubera &c. Sed, & hæc in alia capita digesta sunt. Dicitur tamen adhuc de cicutaria debet.

CICUTARIA PANNONICA. CLUS.
CHÆROPHYLLUM *Botan.* Classis Natur. Umbellif. *Viennensibus* Peperlein.

Chærophyllum caule lævi, geniculis tumidis, radice turbinata, carnosa, jam olim industrius CLUSIUS in hortis, & herbis Viennensibus agricolis prodire, & novo vere succulentas radices cum novellis foliis in foro venales reperiri, coqui etiam cum oleo, aceto & sale, primis mensis inferri, prodidit; quam vero salubri cibo! ipse se nescire fatetur. Quin frequentem, ejus usum non sine noxa esse, & capitis gravedinem, doloremque sibi attulisse affirmat; suspectæ radices hodie tempore quadragesimæ cum oleo coctæ adduntur jusculis; coctæ, vel crudæ acetariis.

USUS MEDICUS nullus.

FRUCTUS.

AMYGDALÆ *Off. Botanic.* Classis Natur. Callyciflorarum *Germ.* Mandeln. *Gallis* Amandes. *Anglis* Almond. *Italis* Mandole.

Amygdalus foliis serratis, infimis glandulosis, suas officinis divitias largitur. Duplex amygdalus: dulcis, & amara, jam DIOSCORIDI nota fuit, dulcem enim

enim esui, amaram medicinæ magis aptam esse monuit, ut etiam hodie ex dulcibus non solum pulticulae, placentæ, panes, quos marcos vel marcipanes vocant, conficiantur, sed etiam ad temperandam aliarum rerum acrimoniam, infinita in mensis varietate intermiscuantur, saccharo incrustentur. Plurimum alimenti habent. Id quod in amaris amarum, alembicum transcendit volatile, homini innocuum, gallinis, & omnibus fere avibus noxium, vulpibus etiam venenum esse DIOSCORIDES reliquit. Oleum ex amaris pressum non amarum, sed dulce est. Dulcium oleum pressum longe citius aliis oleis pressis rancescit. Rancidum venenum est. Furfures ad detergendas manus commode adhibentur.

USUS MEDICUS in scopum nutrientem, obtundentem acrimoniam, relaxantem. Emulsio ex amygdalis dulcibus, recentibus, decorticatis, varia spissitudine, ab unc. semis ad unc. unam præscriptis, facta laudatur, acuitur aliquot amygdalis amaris ob saporis gratiam. Oleum recenter pressum, inodorum, & insipidum fere, emollientissimum est, & in illis morbis, ubi acrimonia humorum demulcenda est, crispatae, & induratae partes solidæ relaxandæ, acrimonia obtundenda, ut urinæ ardore, ejus suppressione, dolore nephritico, colico, suppressa puerperis alvo, pectoris asperitatibus, per se, vel aliis junctum, varia in variis casibus dosi, ab unc. I. II. ad lib. semis lib. I. feliciter exhibetur, per os potum, per anum injectum; puerperis per se ad unc. I. sæpius datur, vel etiam jusculis calidis commiscetur; clysmate etiam injicitur.

ARMENIACA MALA *Off. Botanicorum* PRUNUS. *Classis Natur.* Calyciflorarum. *Germ.* Apri-cosen. *Gallis* Abricots. *Anglis* Apricocks.

Prunus floribus sessilibus, foliis subcordatis. Fructus fere globosus, etiam sulcatus, intus forisque aureus, carnem magis farinosam, minus succulentam persicis, ossiculum compressum, læve, nucleum non injucundum subamarum habet. Crudus, coctus, estur fructus, etiam conditus, exsiccatus.

USUS

USUS MEDICUS vix multus; est tamen ana-
lepticus.

AVELLANÆ NUCES. *Botanic.* CORYLÆ.

Classis Natur. Amentacearum. *Germ.* Haselnus.

Gallis Noisette. *Anglis* Haselnut. *Italis* Nucelle.

Corylæ stipulis ovatis, obtusis, in usum alimenta-
rem magis, in medicum minus impenduntur, minus
oleosæ, magis compactæ, duræ sunt.

USUS MEDICUS nullus.

AURANTIA MALA *Off.* CITRUS *Bo-*

tanic. *Classis Natur.* Calyciflorarum. *Germ.* Po-
merantzen. *Gallis* Orange. *Anglis* Oranges.

Citrus petiolis alatis. In octona loculamenta divi-
sibilis fructus globosus duplex est. Dulcis corticem
carnosum, unam, duas lineas crassum, coloris extus
crocei aurei, intus albidus, cum medulla subflava dulci
vinosa habet. Amarus subtristi colore flavet, glandu-
losus magis, odoratus medulla acriori. Prior no-
stris usibus acetariis, medicis posterior potissimum di-
catur, licet promiscue uterque usurpetur.

USUS MEDICUS hujus pomi in plurima uti-
lis; corticis merito seu siccati, seu conditi, in aliam
cardiacorum classem relata vis, stimulans, incidens,
stomachica, & carminativa in causa frigida. Siccatus
in pulvere sumi potest cortex, a scrup. semis, uno,
ad drach. semis; conditus per taleolas, vel electuarii
forma ad unc. unam non limitanda dosi, in morbis ven-
triculi a laxitate, mucositate, flatibus; recens cum saccha-
ro contundi, & sic in electuario sumi, aut superfuso
spir. vini forma intusi spirituosus, in easdem indicationes
dari potest. Caro aurantium dulcium comeditur sola,
vel saccharo condita, grato æstivis caloribus refrige-
rio. Succus solvens hypochondriacis, & febrienti-
bus utilis, his non præscripta dosi, datur illis in sero
lactis, decocto hordei ad unc. II. IV. Acidorum suc-
cus ad unc. I. II. III. expressus aquæ lib. I. immixtus,
saccha-

saccharo contemperatus, potum dat gratissimum ad sitim extinguendam, sanguinis æstum temperandum, maxime in biliosis, & febre putrida laborantibus; hinc etiam ablato cortice ptisanis secta incoquantur poma aurantia. Est præterea in scorbuto putrido multis probata, nec ingrata medicina. Adhæc pulvis foliorum aurantiorum drachmæ semis bis de die dosi nuper in convulsionibus, epilepsia tentatus a Cl. STOERCK non spernendos in multis effectus edidit, etiam *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN confirmavit.

PRÆPARATA etiam varia sunt. Flores conditi ad tertiam cardiacorum classem vere spectant, ut etiam quæ ex his destillatur *Aqua Napæ* officinis dicta. De corticibus jam dictum est. Est oleum expressum, & destillatum, prius posteriori gratius, valentius; utrumque ad gutt. II. III. V. elæosacchari forma exhibetur: est medicamentum stimulantissimum. Cæterum, & fricando saccharum ad cortices recentes aurantiorum, elæosaccharum egregiæ virtutis, in iisdem casibus utile conficitur. *Syrupus* corticum aurantiorum laudandus. *Essentia* proficua ad gutt. XX. XXX. sola vel aliis juncta. Notari meretur essentiam aurantiorum ex vini spiritu, summo sub frigore efficaciorum, quam alio tempore, obtineri, de BERGEN *Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I.*

CERASA *Off. Botan.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Kirschen. *Gallis* Cerises. *Anglis* Cherries. *Ital.* Ceregie.

Cerasus foliis ovato-lanceolatis. Cerasorum varietates sunt differentiatæ, quæ crudæ, coctæ, diverso modo præparatæ, in usus alimentares adhibeantur. Laudatissima sunt acidissima, nigra, & quasi sanguineo succo turgidula. Condiuntur pro bellariis; contunduntur pro vino cerasa.

USUS MEDICUS in morbis chronicis, ubi obstructions resolvendæ, impacta referenda, specificus: melancholicis, atrabiliaris, maniacis, tanta copia, ut diar-

diarrhœam inducant non cito supprimendam, sumpta plurimum profunt, atque hæc curatio raro *Illustr. L.B. Van SWIETEN* fefellit. In ea vero scire juvat maxima dosi exhibenda esse, minus in libris, quam unciis peccari; matutino tempore fumenda, jejuno stomacho, nec fermentescibiles liquores superbibendos; dari etiam cocta posse. Cum jure, ptisanis, pro potu ordinario in febribus utiliter incoquantur; solvunt enim, reficiunt etiam, & ptisanam sapidiorem reddunt. Sed estne nigris vis nervina, antispasmodica, subanodyna, uti LINNÆUS contendit? Nucleus an utilis? Gummi emolliens est, *in aliam indicationem utile.*

PRÆPARATA. Cerasa acida, condita, acute febricitibus & grata, & analeptica, & utilia, ut & *syrupus* cerasorum acidorum, habentur. *Aqua* stillatitia cerasorum nigrorum satis grata, reficiens. *Spiritus* cerasorum nigrorum ab Helvetis ad nos adfertur: multum deprædicatus, cardiacus, carminativus, loquelam amissam restituit apud HARTMAN.

CITREA MALA *Offic. Botan.* Classis Natur.
Calyciflorarum *Germ.* Citronen. *Gallis* Citron.
Anglis Citrons. *Ital.* Citroni.

Citrus petiolis linearibus. Fructus oblongus plerumque, raro globosus, maturus aurei citrini coloris, odoris fragrantis, saporis acris, amari, pulpam habet in varia loculamenta divisam, fibrosam, acidam. Mensis pro condimento inserviunt, flavedo, & ipsa pulpa, cujus succo carnes, pisces, & alia irrorantur. Succus aquæ fortis vegetabilis species margaritas, corallia, testacea solvit. CHAMBON; oleo inviscatus in calculo utilis. IDEM. vide *Limonia*.

USUS MEDICUS diversarum partium diversus; & in diversas cardiacorum classes redigendus. *Malum* ipsum certius cardiacum excitans, quam omnes lapides pretiosi officinarum. *Pulpa*, ut & ejus succus, in scorbuto putrido, morbis biliosis, plurimum valent.

Cortex

Cortex exterior, flavedo, oleo stimulante graviora, vino infusa, recens, mirum reficit & excitat, etiam in suscepto miasmate laudata, stomachica est, carminativa.

PRÆPARATA. *Cortex citri* conditus. *Syrupus* de corticibus citri egregiæ virtutis. *Caro* condita non satis noti usus. *Conserva* pulpæ, sili, & putredini adversa; ut & *Syrupus* de acetositate citri. *Aqua* stillatitia citri, aqua stillatitia totius citri utraque laudanda. *Spiritus* corticum in lethargo deprædicatur. *Oleum* citri ad speculum pressum optimum, sed raro in officinis est; oleum citri *destillatum* semper, etiam bonum.

CITRULLI *Off. Botanicorum* CUCURBITA. *Classis* Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Citrullen. *Gallis* Citrouille. *Anglis* Citrul.

Cucurbita foliis multipartitis. Cucurbitarum hæc species in usum alimentarem, & medicum eodem modo vocatur. Pulpa cruda raro, sæpius cocta sumitur, non multi nutrimenti.

USUS MEDICUS ac cucurbitæ idem, magis tamen ad febrim æstivam, & bilis temperandum furoribus laudatur. Aquam stillatitiam, qua tuto caremus, arcanam in casu nonnulli habent. Semina etiam inter IV frigida majora recensentur.

CUCUMERES *Offic. Botan.* *Classis* Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Ummurcken. *Gallis* Concombre. *Anglis* Cucumber.

Cucumis foliorum angulis subrotundis. Noster fructus, qui veterum melo fuisse videtur, satius est, aquosus, submucilaginosus, exigui nutrimenti; exiguus, adhuc parum ventricosus, viridis, aceto, & muria conditus acetariis, major jam flavus lactucis dicitur, etiam coquitur, atque in hac re culinarium ingenium variat.

C

USUS

USUM MEDICUM jusculis incocti sanguinem spuentibus ex acrimonia aut dissolutione humorum utilem, indicat succus submucilaginosus, insipidus, refrigerans. In febre hectica ab ulcere pulmonis probavit felici experimento MUZELL in Nosocomio Charitatis Berolini. Pulpam jusculis incoctam febrientibus salutarem proprio experimento docuit RAJUS, jam ante pronunciarat HIPPOCRATES, qui etiam ad ani inflammationes jubet partem cucumeris maturi tritam applicari. Semina inter IV frigida majora recensita, varia dosi ad drach. II. unciam dimidiam, integram, in emulsionibus praescribuntur.

CUCURBITÆ *Off. Botan.* Classis Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Kürbis. *Gallis* Curges. *Anglis* the Gourd. *Italis* Zucca.

Cucurbita folio subangulato, tomentoso, flore albo. Sunt etiam hujus fructus multae differentiae, quae edules, fatuae, admodum aquosae, crudae haud esitantur; sed variis modis, Italis notis, elixantur, assantur, frixantur, exigui caeterum nutrimenti.

VIS MEDICA demulcens, refrigerans; seminum inter IV frigida majora relatorum usus, & dosis, ut congenerum eadem.

CYDONIA MALA *Offic. Botan.* **PYRUS** Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Quitten. *Æptel.* *Gallis* Coin. *Anglis* Quince.

Pyrus foliis integerrimis. Hesperidum hoc malum aureum, carnosum, umbilicatum, quinque loculis membranosis divisum, semina plurima oblonga, rubicunda recondit. Caro in initio alba, maturitate, & ætate magis fulva, odoratissima, cruda, austera, plerumque coquitur ad usus alimentares, tum denum gratior, ventriculo convenientior. Semina mucilaginis emollientissimae gelatinis tum in culinis, tum in officinis, ut & mucilagibus inferviunt.

USUS

USUS MEDICUS. Tyrocnesti rasorum immaturorum, & pressorum succus recens, austerus, acerbus, ventriculum subvertit; adultior hanc vim amittit, & summe roborantem acquirit, ut succus cydoniorum officinarum: idem succus saccharo inspissatus, in syrupum convertitur cydoniorum officinis dictum, in diarrhoeis dysenteriis, utilem. Caro cydoniorum cocta, contusa, & in pulpam per cribrum trajecta, saccharo, aliis etiam aromatibus condita, dat mivam cydoniorum *Off.* egregii in laxitate faucium, ventriculi, & intestinorum, tum angina pituitosa, vomitu, diarrhoea, dysenteria, usus. Habetur etiam oleum pro usu externo, aliis acuandum in scopum roborantem. Semina cydoniorum vero admodum mucilaginosa sunt, interno non nisi in his casibus usu, ubi interior oris, faucium, ventriculi, intestinorum membrana erosa, & omnis mucus obliniens deterfus, dolorificum admodum sensum creat, singultum intolerabilem, dolorem &c. facit, utilia, tum forma emulsionis cum aliis, ad lib. aq. drach. I., exhiberi possunt, clysmatis in unc. aq. VI addrach. I Iβ addito syrupo diacodio, vel alio. Externe vero in exulcerationibus saturatior mucilago valet, ut etiam in fissuris labiorum, papillarum.

CYNARA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Artischock. *Galles* Artichaux. *Anglis* Artichoack. *Italis* Archioceo.

Cynara foliis pinnatis, foliolis oblongis, indivisis, caule spinoso. In mensis magis, quam in officinis usitatus fructus, tener cum sale, & pipere crudus, adultus coctus, estur; comeduntur vero ex hoc capite partes binæ, squammarum carnosius ungues, & ipse discus. Multi, sed stimulantis alimenti. **ARBUTNOT L. C.**

USUS MEDICUS, licet urinam gravi inficiat odore, vix multus. ♀

C *

DACTY-

DACTYLI *Off. Botanicorum* **PHOENICIS**
FRUCTUS. *Classis Naturalis* *Palmarum.*
Germ. Datteln. *Gallis* Datte. *Anglis* Date. *Ita-*
lis Dattoli.

Phoenicis frondibus pinnatis, foliolis complicatis, fructus oblongo rotundus, dactyli forma, unde & nomen habet, sed crassior, sole siccatus, ad nos adfertur. Pellicula exterior tenuis, fulva, pulpam melleam gratam, officulo oblongo sulco notato, includit. Mensis, & officinis noti dactyli sunt.

USUS MEDICUS in asperitate faucium, in tussi acri, demulcens, forma decocti ad unc. *I. II.* Officulorum haud certa fama est.

EBULI BACCÆ *Offic. Botan.* **SAMBUCI**
HUMILIS *Baccæ.* *Classis Nat. fructiflorarum.*
Germ. Niederholder. *Gallis* Yeble. *Anglis*
 Dwarb-Elder.

Sambucus herbacea floribus umbellatis. In usu alimentari non adeo familiares hæ baccæ, amariores, acriores, quam sambuci. Plantæ cæterum omnia habent similia, nisi quod Ebulus Sambuco valentior.

USUS MEDICUS ac Sambuci idem, sed efficacior, hydragogus, diureticus, solvens, discutiens, stimulans. Radix tota infusa ad drach. duas, unciam semis, exteriori cortice pulverato ad drach. dimidiam, nimio mensium fluxui roborando obvenit. Corticis mediani succus validissimus, hydropicis uncia dimidiæ vel integræ mensura datur: pulvis radices drach. semis, unius dosi, ut & semen, quod ex chamæpityos decocto podagricis, ischiadicis potum, multum prodest. Cataplasma ex foliis extravasata solvit, discutit, maxime sanguinea, serosa. An non pleuritico lateri utilius vesicatorio, rubefaciente alio? utique adhuc solvit? Flores vi diaphoretica etiam laudantur, semina purgante.

PRÆPARATA. *Roob* ebuli validum purgans uncia dimidiæ, aut integræ pondere. *Aqua* stillatitia ebuli

ebuli discutiens, etiam purgans ab aliquibus habetur. Unc. IV. dosi exhibitam singulis diebus, jejuno ventriculo, in ascite & tympanitide utilem, TABERNÆMONTANUS dixit. *Sal* etiam non nullis habetur officinis, haud specificæ virtutis plantæ.

FICUS, seu **CARICÆ PINGUES** *Offic.*
Botan. FICUS. Classis Incompletarum. *Germ.*
 Feigen. *Gallis* Figue. *Anglis* Figs. *Italis* Fico.

Ficus foliis palmatis. Recens furno, sole exsiccata, passa, in officinis carica vocatur. Major ex flavo fusca, mellea, pinguis; minor gustus suavitate sese commendans, a loco, unde adfertur, Massiliensis simpliciter appellatur. Estur fructus maturus, crudus, ventriculo haud commodus, etiam alvum laxat majori quantitate sumtus; cæterum multum nutrit, & pinguefacit.

USUS MEDICUS demulcens, leniens, incrassans, abstergens, in colica saturnina, exulcerationibus internis, doloribus calculosis, tussi sicca, acri, forma decocti, electuarii, emulsionis. Specificas caricas in morbis hepatis habet LINNÆUS, in phthisi alii. Externe applicata in lacte cocta, sub cineribus assata, etiam cataplasmatibus intrita, emollit, & maturat; ad bubones pestilentiales jam in sacris laudatur. Gingivis inflammatis apponitur, in gargarismatibus etiam utiliter præscribitur.

FRAGA *Offic. Botanicorum FRAGARIÆ*
 fructus. Classis Nat. calyciflorarum *Germ.* Erdbeer. *Gallis* Fraise. *Anglis* Strawberries.

Fragariæ flagellis reptantibus fructus ex ovato acuminatus, carnosus, per maturitatem ruber, quandoque, raro tamen, cereus, dulci vinoto succo gratus, & odoratus, exterius multis seminibus nigricantibus exiguis conspersus est. Inter edulia usus est frequentissimi, & tum sylvestria hortensibus præferuntur.

USUS MEDICUS, & ipsius fructus & plantæ, non infimus. Ipsi plantæ quidem vis diuretica, & vulneraria in viis urinariis summopere laudatur: fructus solvens in obstructionibus cum vino, momento cinamomi, saccharo, reficiens, analepticus. Aqua fragorum in usum domesticum confecta, multum cardiaca, refrigerans æstivis caloribus.

JUGLANDES NUCES *Offic. Botan.* Classis Natur. Amentacearum. *Germ.* Nüsse. Baum-
nüsse. *Gallis* Noix. *Anglis* Walnut. *Ital.* Noce.

Juglans foliis subæqualibus, subferratis, fructum dat, qui Jovis glans veteribus dictus est; an quod adeo sapidus? aut quod in eum fructum tantam natura locavit operam? Præter corticem enim exteriorem satis crassum, viridem, tinctoribus inservientem, putamen ligneum durissimum habet, ut non melius in parente fœtus, quam hic fructus includatur; adhæc compacti operimento bifidas putaminum carinas, nucleum in extremitatibus quadrifidum, lignea intercursante membrana dividente, natura cinxit. Nucleus immaturus non nimis oleosus est, emulsum masticatus exhibens gratum: adultior siccatus, flavescens, distata aquosiori parte, rancescit, & inflammat, & oleum largitur pressus, pictoribus, quod nitorem diu conservet, magis, quam oleum amygdalarum, laudatum. Quieta arboris atmosphæra suspecta est.

USUS MEDICUS ipsius maturi fructus, aut etiam dissepimenti hodie vix ullus, licet ex his universalem fere medicinam se habere credant multi. Succum corticis exterioris viridis vomitorium esse multi afferunt: ex hoc vitriolum vegetabile conficere docet **ETMULLERUS**; decoctum ad luum in *Ephem.* N. C. laudatur. Juglandes aridas comestas infallibili eventu tæniæ expellere *Mediolanen*sibus. **Cl. BEREHNS** reliquit.

PRÆPARATA magis usitata sunt: immaturæ nuce, antequam putamen osseum sub calyce crasso viridi in

in lignum induruerit. odoris penetrantissimi aromatici, saporis acerbi, distincti, maceratae condiuntur saccharo, melle, cinamomo, caryophyllis, & aliis aromaticis confixae: sunt haec nuges in bellariis, & officinis conditae. Ex expresso succo viridium fit *Roob dianucum* egregiae virtutis roborantis. In nonnullis officinis etiam habetur *aqua stillatitia* odoris fragrantis: in nostris non proficit.

♀

LIMONIA MALA *Off. CITRUS L.* Classis. Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Limonien. *Gallis* Limons. *Anglis* Lemons.

Varietas est citri: contractior fructus, remissius flavescens, & levius odoratus, citreo malo similis, copiosiore pulpa, & succum uberiorem, acidiorum habet, in mensis multum, ut & in medicina utilem. Pulpa conspersa saccharo manditur: cortices conditi bellariis adhibentur. Abusus acerbissimi limoniorum succi colicæ pictonum Indiarum occidentalium causa est. **HUXHAM** de morbo colico damnosiorum.

USUS MEDICUS in omni causa putrida proficit, scorbutum, vomitum, singultum a causis putridis sanat: ulcera oris scorbutica instillatae recentis pomi guttae aliquot curant: aqua dilutus succus, saccharo temperatus, morbis acutis putridis duplici indicatione conveniens est, æstum enim compescit, & putredini resistit. An sit in calculo specificus multi interrogant: succum unciarum trium pondere, cum uncia duabus olei amygdalini dulcis, & sacchari uncia dimidia in consistentiam mellis redactum utiliter in calculosis concretionibus exhiberi video, & nuper solius limonadae, vino sæpe, ne colicam causaret, temperatae potu calculosum angulum servatum. *The London Chronicle.* Nr. 705. 1761.

♀

C 4

MELO

MELONES *Offic. Botanicor.* **CUCUMIS** L.
 Classis Natur. Calyciflorarum *Germ.* Melanen.
Gallis Melons. *Anglis* Melon.

Cucumis foliorum angulis rectis; infinita varietate, tum ratione magnitudinis, figuræ, saporis, coloris, carnis, & ipsius corticis, variant hi fructus, in gulæ delictis ob fragrantiam & sapiditatem semper habiti: In regionibus calidis optimi sunt. Omnes **GALENI** criminatione absolvuntur, humectantes, refrigerantes.

USUS MEDICUS cum aliis horæis communis, solvens, qua in re providentiæ divinæ figillum agnoscit *Illustr.* L. B. Van **SWIETEN**, quod ætate, ubi subtilissimi, & aquosi maxime humores de corpore diffiantur, & reliqui inspissantur, similia recte mortalibus exhibuerit, quæ grato refrigerio calidos, exoptata humiditate ficos, & penetrabili aromate languidos recrearent, reficerent, excitarent. Conveniunt etiam melancholicis, maniacis, nec inutiliter dantur scorbuticis. Semina pariter inter IV frigida majora recensita, in emulsionibus dantur, scopo demulcente in morbis renum, vesicæ, refrigerante in febris, pervigiliis.

MORA *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletarum
Germ. Maulbeer. *Gallis* Meures. *Anglis* Mulberry. *Italys* Moro.

Morus foliis cordatis, hispida. Sapientissima arbor, verum thermometrum, duas habet species, colore fructus, & lævitate foliorum distinctas. Utriusque fructus rubo similis, tamen major, & longior est; hic dum maturus, atro ruber, vinosus, alter albus, fatuus magis, & melleus; uterque alimentis, prior tamen medicinæ magis inservit: de his, ut & aliis horæis, inique multa **GALENUS**, & ex illo alii somniarunt.

USUS MEDICUS, ut aliorum fructuum horæorum solvens, in iisdem morbis gratus, & efficax. Podagræ pestem obortam ex penuria hujus fructus hyperbolice

bolice HEGESANDER : Scorbuto adverteri BAR-
THOLINUS.

PRÆPARATA. *Syrupus, Roob.*

MYRTILLI BACCÆ *Offic. Botanic.* VACCI-
NIA NIGRA. *Classis Nat. Fructiflorarum. Germ.*
Heydelbeer. *Gallis* Airelle, Myrtille. *Anglis*
Whortles.

Vaccinium caule angulato, foliis ferratis, annuis.
Fructus exiguo rotundo calyce coronatus, ex cæru-
leo nigricans, dulcis cum siccitate, & stypticitate, edu-
lis Botanicis.

USUS MEDICUS roborans, adstringens. Letha-
lem alvi constipationem ex decocto, quæ tamen in
diarrhœis, dysenteriis ejus usum magis confirmet, ha-
bent Breslavienses.

PRÆPARATA. *Syrupus* egregiæ virtutis roborantis
in laxitate oris, gingivarum, intestinorum; prodest
etiam scorbuto laxo.

OLIVÆ *Off. Botan.* ELÆAGNI FRUCTUS
Classis Natur. Fructiflorarum. Germ. Oliven.
Gallis Olives. *Anglis* Olives. *Italys* Olive.

Elæagnus foliis lanceolatis. Glandiformis, immatu-
rus, viridis, decerpitur fructus, muria conditus ad nos
adfertur, inter condimenta, & bellaria relatus: pro-
bantur turgidulæ, carnosæ, teneræ, virides, saporis
oleosi, grati cum amaro, leni aromate; flavescentes
jam, aut vero nigricantes, maturiores, ingratae, & in
corruptionem tendentes. Officulum ingens. Ex oli-
vis oleum olivarum adeo notum, Omphacium etiam
ex immaturis olivis olim parabatur.

USUS MEDICUS olivarum pro commendando ha-
litu eximius, etiam ventriculo gratus. Est potentissi-
mum solvens Medicamentum, hinc spleneticas esse
olivas

olivas ex observationibus reliquit BRUNNERUS. Oleum emollit, laxat, lenit, acrimoniam omnem contemperat, obest tamen oculis illitum, SLOANE *Acad. N. C.* vol. X. Venenis resistit, ut experimenta in Anglia facta docent, sed de his, ut & de oleis, vide AN-TIDOTA. Folia oleæ cuniculis exhibita urinam cruentarunt. MAGNOL apud SLOANE, *ibidem*.

PERSICA *Offic. Botan.* AMYGDALUS. *Clas-*
is Natur. Calyciflorarum *Germ.* Pfirschen. *Gallis*
 Peche. *Anglis* Peaches.

Amygdalus foliis ferratis acutis. Fructus globotus, admodum pulposus, ut etiam proprio pondere subcontundatur, succulentus, secundum longitudinem sulcatus, tenue involucrium, carneum, roseo colore perfusum habet, pulpam albam, palato gratam, vinosam, ossiculum ligneum, inæquale, sulcatum, nucleum includens amarum. In usus alimentares estur crudus, coctus: conditus etiam spiritu vini, & aliis, per hyemem servatur. Ex nucleis cum spiritu vini paratur Persico. Venenata hæc mala veteres jam credere, uno, & inde mortes recensent recentiores, an certæ fidei? monuit COLUMELLA, jam „oblita nocendi.

USUS MEDICUS solvens. In obstructionibus, in febre acuta biliosa, solatio & sanitati tuere multis, teste *Illustr.* L. B. Van SWIETEN, decocto hordei incocta, intrita. Nucleorum contra vermes non certa experientia est. Flores huc non spectant utpote leniter emetici, & purgantes. ♀

PRÆPARATA. *Conserva* florum persicorum virtutis purgantis ab unc. semis ad unc. I. *Syrupus* ejusdem virtutis infantibus ad unam, duas, & tres drach. *Aqua* florum persicorum.

PINEAE

PINEÆ, seu **PINI NUCES** *Offic. Botan. Classis*
Natur. Amentacearum. Germ. Zirbelnüslein.
Gallis Pignons. Anglis Pinkernels or Nuts. Ita-
lis Pignoli.

Pinus foliis geminis, primis solitariis ciliatis. Hoc nomine in officinis veniunt nuclei tenui membrana velati, oblongi, semirotondi, albidii, non maculati, dulces; laudantur in usum alimentarem, & medicum. Multo oleo abundant, ob quod etiam facile rancescunt.

USUS MEDICUS ut pistachiorum idem, imo antiquior, quod in Æsculapii templo marmorea reperta tabula fuerit, in qua sanguinem rejicientibus ex pectore pinorum nuclei in medicinam præscripti sunt. Oleum conulorum pini destillatum, quod in officinis non habetur, in stupore, paralyti, arthritide tum potum, tum inunctum, cum spiritu lumbricorum laudat **HAGEN-DORN** *Ephem. N. C. Decad. 2. anno 3.*

PISTACHIA *Offic. Botan. Classis Naturalis*
Amentacearum. German. Pimper-Nus. Gallis Pistaches. Anglis Pistichnuts. Italis Pistacchi.

Pistachiae foliis impari pinnatis, foliolis subovatis, recurvis, fructus amygdalis tenuiores, oblongi, duplici etiam putamine cinguntur, exteriori membranaceo, colore primum viridi, arido, cinereo fragili, altero crustoso magis, quam oleo, sub quo adhuc membrana coloris purpurei, quæ nucleum viridem, pinguem, dulcem, palato gratum, subacrem, exhibet, latet. Eundem in re alimentaria & medicina usum, ac amygdalæ, in bellariis, & hinc inde in emulsis habent: longe vero plus oleosi cum sint, citius corrumpuntur, & rancescunt: unde ponderosi non rancidi eligendi.

USUS MEDICUS, ubi exhausta corpora reficienda sunt, & præfens demulcenda acrimonia est, ut in valde tussientibus, hæmoptoicis, phthificis, in quibus sanguis

sanguis suo balsamo plastico destitutus, utilis; forma emulsi ad lib. I. aquæ, XII. XV. recentes fructus, sufficiunt.

POMA *Offic. Botan.* **MALUS. PYRUS L.**
Classis Nat. Calyciflorarum. Germ. Apfel nicht
 Birn. *Gallis* Pomme. *Anglis* Apple. *Italıs* pomi.

Plurimæ sunt horum differentia, ab omni ævo mortalibus gratissimum semper præbentes alimentum, licet magni nominis medici iniquius ea, rejecerint. Considera immensam copiam, ludentium ingentem varietatem, diurnam horum etiam in seram hyemem constantiam, haud assentiri poteris ideo a summo Numine creata esse, ut amabili varietate, eximia fragrantia, blandissimo sapore, adeo diu perstantia, in perniciem mortales constanter ducant, ut illi quidem voluere. Flatulenta esse verum est; sed flatulentia coctione, affatione corrigitur. Igitur sic præparata debilibus, dum cruda manducantur robustis, exhibenda. Cæterum intemperantiæ magis, quam malæ fructus qualitati inde enata vitia rectius adscripseris. Succus pomorum fermentatus vinum est, non infimum, dum est recens pomaceum dicitur *Sidre*, bis fermentatum acetum dat communissimum.

USUS MEDICUS. Affatorum pulpa ophthalmiæ convenit; gelatina succo citri, saccharo, momento cinnamomi acuata, gratissimum exhibet etiam ægris ferculum. Matura dulcia, fragrantia, vinosa, dissecta in taleolas, hordeo, avenæ incocta, gratiorem efficiunt pituitam in acutis, duplici satisficientem; quæ & humorum hic densitati, ibi putredini resistat, indicationi.

PRUNA *Offic. Botan.* *Classis Nat. Calyciflorarum.*
Germ. Pflaumen. *Gallis* Prune. *Anglis* Prunes.

Prunus inermis, foliis lanceolato ovatis. Infinita varietate ludunt, mensis, & officinis adhibita matura, siccata dulc-acida, acido-dulcia &c. pruna, seu prunella.

la. Brignolientia fructum exiguum, grate acidum habent; majorem Damascena; Moravica dulcissimum, minorem. Cruda, exsiccata, farcta, in vino cocta, effituntur.

USUS MEDICUS ad primas vias humectandas, abstergendas, alvum molliorem reddendam, etiam facilitandam, utilis: decoctum vel jus prunorum alvum emollit, laxat, unde sæpe aliorum purgantium vehiculum est, & ingratum horum saporem temperat, maxime pueris accommodatum, cum senna, manna. In ore detenta acida pruna molestum hypropicorum sitim fallunt.

PRÆPARATA. *Pulpa* prunorum non adeo usitata.

PYRUS *Offic. Botanicorum* Classis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Birn. *Gallis* Poire. *Anglis* Pear.

Ut infinitus pene pro soli, cœli, culturæ ratione pomorum est numerus, ita non pauciores pyrorum sunt differentiæ, ratione saporis, quod in re cibaria maximi momenti est. Sunt enim austera, dulcia, aquosa, vinosa. Cocta, assata, condita, crudis utiliora. Advocantur etiam in usum siccata. Ex maturis pressis fit pyraceum species vini, Galli *Sidre* vocant.

USUS MEDICUS. Nullus.

RIBESIA *Offic. Botan.* Classis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Ribesel. *Gallis* Groseilles. *Anglis* Currans *Italıs* Vetterosse.

Ribes etiam differentias patitur, est enim ribesium fructu rubro, fructu margaritis simili, seu albo, & est ribesium folio olente, fructu nigro; quisque in alimentis, & officinis notus. Hujus planta floribus planiusculis, illius floribus oblongis definitur, & cognoscitur. Albi, & rubri fructus magis familiares acidi, ab aliis fructibus hœreis, quod minus in putredinem proni sint, rece-

recedunt. Nigra ribesia saporem habent maxime balsamicum, odorem similem, acido quidem mixtum, sed ab aliis tamen ribeisis distinctum, pellem viridem, pulpam viridem non nigram. Hæc spiritu vini conservari solent. Recentia folia frumenti spiritum ita tingunt, ut spiritum vini æmuletur.

USUS MEDICUS. Rubri, & albi idem, solvens, putredini resistens, in febribus, æstu, siti, utilis; sic potum æstivum ex contulis ribeisis colatum, saccharo admixto temperatum, gratissimum multi parant, dum in lib. aquæ hordei, unc. II. IV. ribesiorum teruntur non nimis valide, ne semina austera quascentur; adjecto saccharo potus febribus proficuum habetur. Nigrum ribesium longe magis medicamentosum est. Turiones laudant vi diuretica, detergente, ulceribus renum, vesicæ utiles: folia balsamica, vulneraria, in morbis pectoris, tussi, asthmate, infusa, multum celebrata in Galliis; in rabie, hydrophobia, dysenteria, morbis contagiosis, herbam, & stipites, LINNÆUS præstantem habet medicinam. Baccæ balsamicæ sunt, diureticæ, spiritui vini infusæ elixir dant hydropicis utile, diureticum: sunt adhuc anginis utiles baccæ, quod etiam nomen anglicum indicat, & aliis non curabiles his curantur. *TRANS: Phytosph. N. 459.*

RUBI IDÆI FRUCTUS *Off. Botanicorum*
Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ. Himbeer.*
Gallis Framboise. Anglis Hind-Berry.

Rubus foliis ternatis, & quinatis, costa plerumque inermi, fructu rubro, villosò. Moris similis fructus, sed minor, odoratior, rosei coloris, etiam Rubi-morum dictus, gratissimus in alimentis, & medicina est. Ex rubo hydromel gratissimum conficiunt Russi.

USUS MEDICUS. Succum fructus analepticum, cardiacum, gratum, non acidum ut ribesiorum, omnibus perlis, & gemmis in hunc scopum merito, præfert **GESNERUS.** Erysipelati, & ophthalmiæ flores adhi-

adhibentur; folia in gargarismatibus adhibita, tumentes in gutture partes reprimunt, firman-

PRÆPARATA. *Acetum* rubi idæi. *Aqua stillat*: *Spiritus*, *Syrupus*, quæ, si bene parata, fragrantiam habent suavissimam.

RUBUS VULGARIS FRUCTU NIGRO *Off.*
Botanicorum. Classis, & nomina eadem.

Rubus foliis ternatis, & quinatis, costa spinosa, fructu nigro, lævi. Notissimus fructus, profunde niger, ab omnibus estur, infantibus maxime gratus, subulcis, aquosus.

USUS MEDICUS in diversis hujus plantæ partibus varius. Radicem aperientem, diureticam habent, hydropicis utilem, folia detergentia cum adstrictione tamen, unde anginis aquosis, ulceribus laxis, firmandis gingivis, accommoda; humi-rubi folia, spinis purgata, supra cineres calidos macerata, aut condita, pultem efficiunt, rebelles suppurationi paronychias moventem, & nonnullis arcana sunt hæc folia.

SAMBUCI BACCÆ *Off.* *Botan.* Nat. Classis Fructiflorar: *Germ.* Holderbeer. *Gallis* Bayes de Sureau. *Anglis* Eldersberries.

Sambuci arboreæ floribus umbellatis baccæ, subrotundæ sunt, in initio virides, per maturitatem nigræ, femina includunt tria in conum conjuncta mucronata, hinc convexa, inde concava. Baccæ gustu subdulces, succum præ saturata rubedine nigrum, manus pertinacissime inficientem, acido fossili solum delendum, possident. Harum usus veteribus non adeo familiaris. Flores rem nostram cibariam augent, in sartagine frixantur, & gratum cibum multis concedunt: baccæ cum melle in sapam coquantur.

USUS MEDICUS totius plantæ late diffusus; vix enim ulla pars est, quæ non egregias partes agat. *Tu-
riones*

riones dum verno tempore in acetariis majori quantitate esitantur, validissime purgant. *Flores* recentes alvum laxant, siccati dant remedium ad omnes morbos erysipelatosos, a perspirabili impedito ortos, forma theiformi utile; inflammatis, erysipelatosi, rheumaticis, arthriticis, podagricis locis, forma sacculi, cataplasmaticis, multum deprædicatum; discutit enim, resolvit, & lenit. Decoctum florum cum lacte calidum partibus arthriticis affusum laudat CHEVALIER *Recueil periodique*. Maximam adhuc famam meruere in cancro, in quo quibusdam arcani sunt, non quod depascentem hunc morbum sanent, sed quod exulceratum leniant, dum, quod de virulentia cancri resorptum est, eluunt. *Folia* contusa in cataplasma redacta, tumores œdematosos, aquosos, certo curant; an scirrhis, inflammatoriis, ad quos laudant multi, applicandi & iis in podagra etiam utuntur haud certo experimento. *Cortex*, medianum vocant, vel vino solum infusus purgat drachmarum duarum mole; *Succus* expressus præfocandum etiam præ aqua hydropicum emungit, ad unciam dimidiam, unam datus: est etiam ubi duplicari dosis debet. *Radix* duæ drachmæ, uncia semis, in scobem rasæ infusa, decocta, eundem effectum habet. *Seminis* etiam drachma purgat.

PRÆPARATA. Ex floribus *aqua* stillatitia, discutiens, diaphoretica: *Spiritus* in eundem scopum venit, ut & *acetum* sambucinum, etiam cephalicum. Ex *baccis Roob* raro sedule in officinis paratum, nigrum, adustum, empyreumaticum, quod deberet esse sanguineum, sapidum, acidulum, gratum. Medicamentum est cum aceto, potu theiformi certo diaphoreticum Roob. ♀

SILIQUA DULCIS *Off. Botanicorum.* CERATONIA L. *Classis Natur. Incompletarum, Germ.* Bockshornlein. *Gallis* Carouge. *Anglis* Carob.

Ceratonie in usum tam alimentarem quam medicatum veniunt fructus, qui & in illis, ubi abundanter crescunt,

fulis per alvum, & vomitum totius corporis bonis, periculofam omnibus fanis, forte folis falutarem melancholicis & maniacis. Hoc ex recenti maturo fructu damnum est, hoc est praesidium.

Scire autem juvat, ex uvis in usus nostros plurima parari. Ex immaturis expressus succus est omphacium, ex maturis mustum. Prius vi adstringente valida, de qua alias, posterius solventissima, & periculosa gaudet: mustum fermentatum vinum est, fermentatum vinum acetum. Maturæ integræ, insolatæ, vel alio artificio distillata parte aquosiori siccata, uvæ passæ, vel passulæ simpliciter vocantur, & quia de his maxime nobis sermo est, eas exactius distinguemus. Inter has quæ maximæ sunt, & e vite Damascena, Syriaca, Hispanica, Hungarica, desumptæ sunt, passulæ majores, etiam cubebæ simpliciter dicuntur: quæ minores, & e vite Corinthia, zacynthia, Cephalonia, ciceris magnitudine, parvæ, passulæ minores, seu Corinthiacæ nominantur; utraq; in mensis satis notæ, ut describi non debeant.

USUS MEDICUS ad pectoris morbos, renum, vesicæ vitia, utilis. Succus uvarum passarum majorum ablatis gigartis inspissatus, blanda vi demulcet, & simul leniter solvit, unde familiares in decoctis ad unc. semis, unam. Vinacea ab uvis expressis residua, maximam roborantem virtutem habent, ad œdemata, partes paralyticas, dolore ischiadico, arthritico vexatas roborandas, proficuum, forma balnei sicci, cataplasmatis.

PRÆPARATA. *Syrup.* de agresta; *pulpa*, quæ ex passulis minoribus per setaceum trajectis fit, laudata, cum syrupo in looch cogenda, pulvere in electuarium: decoctis ad unc. unam & plus addi potest. Passulæ purgantes, delicatioribus, medicamenta nauseantibus, exhibendæ, ad cochlearia duo, tria, vix vero multum efficaces sunt.

His

His jam plures alii fructus tam sanis, quam ægris utiles, ut jujubæ, sebesten, castanæ, lazeroli acidi, biliosis utiles, tum & tuber, solanum esculentum, & alia addi possunt. De his vero omnibus videnda dissertatio LINNÆI de plantis esculentis. Alii fructus, quod manifeste adstringant, in adstringentium classem relati habentur.

A. Cippiculy

ANIMALIA.

Etti experientia firmiore constet, salubriores escas, quam fruges, olera, & fructus, tamen in horum usu diversis diversæ palatis carnes sapiunt. Moderni Tartari equina semicruda carne vescuntur, sanguinem etiam equinum potant. In deliciis carnem, & lac cameli, Arabes habent, & septentrionalium multi, lupo, vulpe, tarando vivunt. Guinæ, & Senegal incolæ canibus delectantur, hos pinguefactos in forum pecuarium Chineses ducunt. Africa, & Asiæ multis populis, coriacea Rhinocerotis cutis cibus, & Afris montis, aliis mundi plagis ignota, alimentum: in deliciis pantheras, crocodillos, leones, elephantes, serpentes, & simias habent, quin nec carne humana abstinent, inimicos cum gaudio vorant, ex religione amicos & parentes manducant, quasi honorificentius esset humano stomacho tumulari hominem, & digeri, quam terra obrui, & vermibus tradi!

Quoad animalium diversorum naturam, in genere teneri debet, hominem sanum, & viribus firmum, mammalibus plus nutriri, est enim horum caro alimenti solidioris, validioris. Aves carnem gratiorem, delicatorem habere, flaccidiores pisces, haud multum nutrienter; valentiores iterum amphibia: quandoque duram, quandoque facilem testacea, etiam Mollusca: esse etiam pro diversis generibus ejusdem classis sæpe multam differentiam, in his juventam, in illis mediam ætatem, in illis consistentem laudari: domestica sylvestribus deteriora omnium consensu, quod magis exercita; etiam pisces rapidarum aquarum salubriores, quam aquarum stagnantium. Alia apud CRLSUM videri possunt.

MAM-

MAMMALIA.

Mammis præcipue mammalia cognoscuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, sese intra pelagum subducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. Zoologorum SUS. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Bestiarum. *Germ.* Schwein, Wildschwein. *Gallis* Cochon, Sanglier. *Anglis* Hog.

Sus dorso antice setoso, cauda pilosa. Duplex est domestica, & sylvestris; in usus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viscidus, multum in mensis expetitus: tum majalis. Domestica caro flaccidior, pinguior, glutinosior, difficilis digestionis, multum nutrit; sylvestris firmior, ficcior, cursu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robusta viscera deposcit: fortissima fumo induratum lardum. In hac familia femina non optima. Una tertia transpirationem insensibilem minui ab esu carnis suillæ **SANCTORIUS** monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia causa generatos intendi posse.

BRUTA

MANATI, seu VACCA MARINA. *Zoologorum*
 TRICHECUS. *Classis Naturalis Mammalium.*
Ordo Brutorum. Gallis Lamentin, Manati Italis.

Trichecus Manatus. Carnem firmam bovinæ simi-
 lem habet, esculentam, validam.

GLIRES

CASTOR *Zoologorum.* *Classis Naturalis Mam-*
maliū. Ordo glirium. Germ. Biber.

Castor cauda ovata, plana. Validum alimentum
 est; cauda exquisitissima fanis. Cæterum juvenis an-
 noliore præfertur.

LEPUS *Zoologorum.* *Classis Naturalis Mamma-*
liū. Ordo glirium. Germ. Has. Gallis Lièvre.
Anglis Hase.

Lepus timidus, cauda abbreviata, auribus apice ni-
 gris. Junior 6. 7. 8. mensium facile, sed exiguum, ad-
 ultior annum superans, longe difficile, itidem exiguum
 nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viven-
 tes aliis minus utiles, minus sapidi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ. Kaninichen.*
Gallis Lapin.

Cauda abbreviata, auriculis nudatis: præcedenti fa-
 cillioribus, plurimis nationibus, maxime Gallis in
 usu; ferus domestico præfertur. In illis media ætas
 laudabilis.

PECORA

PECORA

BOS. *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium.
Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

Bos cornibus teretibus, extrorsum curvatis, palearibus laxis. Diversis in regionibus carnem plus, minusve sapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id usus quotidianus, & experimenta *Clariff. GEOFFROY. Acad. de Sciences 1730.* Bubulam carnem stomacho sano convenire, difficilius digeri, digestam tamen præbere alimentum sanitate comitanti præditis conveniens, *HORSTIUS de esculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo sapidam: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitiosæ sunt, mediæ optimæ, & saluberrimæ. Vituli juvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti est, conducens delicatulis debilibus, affata tamen sæpius podagram provocat, *Acad. N. C. vol. IX:* juscula citissime in calore æstivo acefcunt.

CAPRA *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chèvre. *Anglis* Goad.

Capra *hircus*, cornibus carinatis, arcuatis; ut in priori, etiam in hac familia, hædus lactans 5. 6. mensium tenerior est, hircus pater difficillimæ digestionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingratham, raro mensis adhibitam. Etiam vilior capræ caro est, in Italia solum cognita, boni tamen esse alimenti *Athleta THEBANUS* hac solum vivens, & omnes robore superans, satis superque probavit.

D 4

CA.

CAPRA RUPICAPRA *Germ.* Gamse. *Anglis* Gazel.
Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimenti
est.

CERVUS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirsch. *Gallis* Cerf.
Anglis the Hartorstag.

Cervus elaphus, cornibus ramosis, teretibus, incurvis. Lactantes optimi, his unius anni adolescentes, tum duorum annorum juvenes succedunt in mensarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis costis exquisitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digestionis. Cervæ caro carne cervi deterior est, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus*. *Germ.* Reh. *Gallis* chévreuil.
Anglis Roe-buck.

Cornibus ramosis, teretibus, erectis, summitate bifida. Hujus caro optima, plurimi nutrimenti est.

CERVUS *Dama*.

Cornibus ramosis, compressis, summitatibus palmatis. Juvenis boni succi, & alimenti, adultior durior & difficilis digestionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior semper.

OVIS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton.
Anglis Sheep.

Ovis cornibus compressis, lunatis. In hac familia ovis, & arietis foetus agnus, laudabilis maxime, si jam ætatem habet; junioris enim caro glutinosa, viscosa, mali succi censetur. Cæterum quæ mediæ ætatis est, omnium optime assumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contusa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; durissima & ingratiissima arietis.

Ovis

Ovis cornibus erectis, spiralibus. Hungariæ incolæ caro dura, tenax, mensis adhibetur aliorum defectu, difficilis est digestionis, nec multi alimenti.

AVES ACCIPITRES.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum Lanius.* Classis Naturalis Avium-Ordo Accipitrum.
Germ. Zuserl.

LANIUS *garrulus.*

Lanius remigibus secundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra. Delicatula avis, & expetita, boni succi, & alimenti.

ANSERES.

ANAS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium.
Ordo Anserum.

Anas Anser. *Gans.* Anas rostro semicylindrico, corpore supra cinereo, subtus pallidiore, collo striato.

Duum est generum, ferus, & domesticus, utriusque juvenis, sapida caro, ferina tamen domesticæ prævalens, quod sapidior, etiam robustior. Extremæ ætates in his fugiendæ sunt.

Anas Boschas. *Stokente.* Anas reatricibus intermediis, (maris) recurvatis, rostro recto. **L.** Etiam duum generum, fera, & domestica: fera domesticæ tum ob gratiam saporis, tum ob facilitatem digestionis, præfertur, licet etiam posterior viscera robusta requirat;

rat; in hac gente, ut in non paucis aliis, foeminae maribus potiores, & juvenes annosis praeferuntur.

Anas *Querquedula*. Anas macula alarum viridi, linea alba supra oculos. Pera avis, septentrionalibus familiaris, exigua, priori praeferenda.

Sunt adhuc aliae harum species edules plures.

MERGUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Anserum. *Germ.* Tuckantl.

Mergus subcrifatus, fronte castaneo - ferruginea. In Austria frequens nobis in cibum cedit.

GRALLAE.

ARDEA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Germ.* blauer Reiger. *Anglis* Common-heron.

Ardea crista pendula, dorso caerulefcente, juvenis estur, delicatioribus mensis expetita, raro adhibita anofior, durior. In Austria totum genus vix in usu.

FULICA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Fulica *atra* *Aust.* Rohrhendel. Fulica fronte calva, corpore nigro, digitis lobatis. Caro succulenta, bona, paludes faepius faepit, & ob id ingrata.

GALLINAGO Minor. *Ornithologorum* Scopax Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Scopax *Gallinago* *Germ.* Moosfchnepf. *Beccafine* *Gallis*.

Scopax rostro recto, apice tuberculato, pedibus fuscis, lineis frontis fuscis quaternis. Tenera, faepida, excellens caro, difficilis tamen digestionis cenfetur.

OTIS

OTIS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium.
Ordo Grallarum. *Otis tarda*. *Germ.* Trap. *Gallis*
Otarde. *Anglīs* *Bustard*.

Otis jugulo utrinque cristato. Hungariæ familiaris, etiam mensis ibi eximia: juvenis, licet tenerior, aeri exponenda, adultior nobis aceto maceratur, valens est, sed plurimum dat nutrimenti.

RALLUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Rallus Aquaticus. *Germ.* Wasser Hennl. *Gallis* *Rasle d'eau*.

Rallus alis gryseis, fusco maculatis, hypochondriis albo maculatis. Seligi juvenis, pinguis, odore paludoso carens, debet; satis difficulter digeritur, multum tamen nutrit.

Rallus Crex. *Germ.* Wachtel König. *Gallis* *Roi de cailles*.

Rallus alis rufo ferrugineis. Inter regias dapes recensetur, juvenis, pinguis, aere maceratus.

SCOLOPAX *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Scolopax Rusticola. *Germ.* Waldschnepf. *Gallis* *Bé-casse*.

Scolopax rostro recto, lævi, pedibus cinereis, femoribus tectis, fascia frontis nigra. Carnem excellentem, nutrientem habet, palati in mensis delicias. Avis haud exenterata estur, difficilium tamen, quam carnum albarum aves, digeritur, valet in acrimonia acida in cibo.

Hujus plurimæ adhuc aliæ species usitatæ.

VANELLUS. *Ornithologorum* **TRINGA**. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

TRINGA *Vanellus*. *Gallis* *vanneau*.

Tringa

Tringa pedibus rubris, crista dependente, pectore nigro. In Gallis æstimata avis, aere macerata facile digeritur, mediocriter alit. Ova Belgis in deliciis sunt.

TRINGA *squatavola.*

Tringa rostro nigro, pedibus virescentibus, corpore gryseo, subtus albido. Prior delicatior. Sunt adhuc aliæ mensis adhibitæ harum species.

GALLINÆ.

COTURNIX. *Ornithologorum Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.*

Tetrao Coturnix. Germ. Wachtel. Gallis Caille. Anglis Quail.

Tetrao pedibus nudis, corpore gryseo, maculato, superciliis albis, margine lunulaque ferruginea.

Exquisita horum olim esca etiam hodie expetita est, facilis digestionis & boni nutrimenti.

GALLUS GALLINACEUS, & *Gallina. Ornithologorum Phasianus. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. Germ. Hahn: Henne. Gallis Coq. Poule.*

Phasianus cauda compressa, ascendente. In hac familia fœminæ præstantiores: iuniores carnem habent lapidam, boni succi, & multi nutrimenti, reconvallescentibus utilem: annosæ jusculis nutrientibus adhibentur, caro non estur durior. Junior pullus salubris, gallinæ præferendus. Est etiam multæ æstimationis caponis caro, nutrientissima, maxime Stirensis; nec gallus gallinaceus mensis in integrum proscriptus. Cristæ

stæ galli gallinacei fœculum largiuntur exquisitum; annosus jusculum dat nutriens.

Phasianus Meleagris. Perlhan *Germ.* Vertice calloso, temporibus carunculatis. Carnem sapidissimam largitur, dum aeri aliquantulum exponitur, ut semper id neceffe.

Phasianus colchicus. *Germ.* Fasän. *Gallis* Phaisan. Rufus capite cæruleo.

Mas tœminæ potior, & hic juvenis, pinguis, delicatissimus, facilis digestionis, boni succi, & plurimi alimenti.

GALLINA Corylorum. *Ornithologorum* Tetrao. *Classis* Naturalis Avium. *Ordo* Gallinarum.

Tetrao *Bonasia.* Haselhun.

Tetrao pedibus hirsutis, rectricibus cinereis, punctis nigris, fascia nigra, exceptis intermediis duabus. Optimis apposita mensis perdice delicatior, etiam facilius digerenda, plena boni, & alibilis succi.

GALLOPAVO. *Ornithologorum* MELEAGRIS. *Classis* Naturalis Avium. *Ordo* Gallinarum. *Germ.* Indian. *Gallis* Coq. d'Inde.

Meleagris Gallopavo.

Meleagris capite caruncula frontali, crista gulari, maris pectore barbato. Sapidam carnem habet, facilis digestionis, multi nutrimenti: attenuatis reconvallescentibus utiles, juvenes in cibo delicatuli, annosi in jusculo melius dantur. Castrati in hac specie optimi.

LAGOPUS. *Ornithologorum* TETRAO. *Classis* Natur. Avium. *Ordo* Gallinarum.

Tetrao *Lagopus.* *Germ.* Schneehun.

Tetrao pedibus lanatis, remigibus albis, rectricibus nigris apice albis, intermediis totis albis.

Non infima, inter delicatas, avis.

PERDIX

PERDIX CINARCA. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Perdix.* *Germ.* Rebhun. *Gallis* perdrix.
Anglis common partridge.

Tetrao pedibus nudis, macula nuda coccinea pone
oculos, cauda ferruginea, sterno brunneo.

Æstimatissima delicatulis mensis, bene nutrita, ju-
venis, & aliquot diebus aeri exposita perdix, facilis
digestionis, & multi est alimenti. Juscula ex his con-
fecta restaurant extenuatos, & reconvalescentes, & per-
dixis carnem temperatam succi bonitate & concoctio-
nis facilitate præstantem jam olim experientia **GALE-**
NUS edixit.

UROGALLUS MAJOR. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Urogallus.* *Germ.* Auerhan.

Tetrao pedibus hirsutis, rectricibus exterioribus
brevibus, axillis albis.

UROGALLUS MINOR. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Tetrix.* Birkhan.

Tetrao pedibus hirsutis, cauda bifurca, remigibus
secundariis basim versus albis.

Caligulæ in victimas olim oblatæ aves, sapidissimæ
sunt, valentes tamen, duræ, aeri exponendæ semper,
cæterum bonum dant alimentum.

PASSE.

PASSERES.

ALAUDA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo passerum. *Germ.* Feldlerche. *Gallis* Alouette, Mauviette, *Anglis* Common field-lark.

Alauda rectricibus extimis duabus, extrorsum longitudinaliter albis; intermediis interiori latere ferrugineis. Sapida, multi & facilis nutrimenti autumnos est, tamen calculosis noxia, LINNAEUS, etiam podagricis *Acad.*, N. C.

ALAUDA capite vitta annulari alba cincto, *arbo-rea*. *Germ.* Waldlerche.

ALAUDA pectore lutescente punctis atris, Brein-fogel, Schmal-Fogel *Austriacis*.
Priori inferiores.

AVIS NIVIS. *Ornithologorum* **EMBERIZA**. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

EMBERIZA *Nivalis*.

Emberiza remigibus albis, primoribus extrorsum nigris, rectricibus nigris, lateralibus tribus, albis.

Sapidissima avis in alpidibus Lapponicis, & Spitzbergicis, invenitur.

COLUMBA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. *Germ.* Haustaube. *Gallis* Pigeon privé. *Anglis* Common Pigeon. Dove.

Columba domestica, junior, optima, adultior coriacea, difficilis digestiois, pravi etiam succi, melancholicis, biliosis vetita.

VSUS

USUS MEDICUS multus, in apoplexia, lethargo, capiti, in febribus, pedibus, mediæ dissectæ columbæ viventes applicantur. Stercus siccum pulveratum, rubefaciens est, rheumatismo utile, brachio melle inuncto, inspersum; coctum in aceto, cum farina dat cataplasma resolvens, discutiens.

COLUMBA *Turtur. Germ.* Turteltaube. *Gallis* Tourtorelle. *Anglis* Turtledove.

Columba turtur ejusdem, ac domestica usus, & sylvestris, & domestica habetur; utriusque caro priori tenuior, sapidior.

COLUMBA *Palumbus. Germ.* Wildtaube, Ringeltaube.

Columba Palumbus torquatus, prioribus deterior, siccior, magis coriaceus.

FICEDULA. Ornithologorum MOTACILLA.
Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

Motacilla ficedula, *Gallis* Béc-figure, *Italys* Beccafigo. *Motacilla subfusca*, subtus alba, pectore cinereo, maculato, aliter sicubus, & uvis. Sapidus, præstans avicula, multi alimenti, facilis digestionis, etiam Hortulano aliquibus præposita.

HORTULANUS. Ornithologorum EMBERIZA.
Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

Emberiza remigibus nigris, primis tribus margine albo, rectricibus, lateribus duobus extrorsum nigris.

In migratione per Austriam capitur delicatissima avis, & mensis adhibetur saporata, nutriens. Fringillarum etiam plurimæ species, ut & motacillarum in usu mensarum haud exquisitiori habentur.

MERU.

MERULA. *Ornithologorum* **TURDUS.** Class.
Natur. Avium. Ordo Passerum.

TURDUS *Merula.* Germ. Amfel. Gallis Merle.

Turdus ater, rostro palpebrisque fulvis. Juvenis,
pinguis, non adeo facilis digestionis, multi tamen succi.
Inferior in integrum turdo *pilari*.

MERULA TORQUATA. *Ornithologorum* Turdus.
Germ. Ringel - Amfel.

Turdus torquatus nigricans, torque albo, rostro flavescente: Priori non comparandus.

STURNUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis
Avium. Ordo Passerum.

Sturnus *Vulgaris.* Germ. Starl. Gallis Etourneau.

S. rostro flavescente, corpore nigro, maculis albis notato. Rara in mensis avis, & nonnisi juvenis pinguis admittenda.

TURDUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. Germ. Kranawet. Gallis Grive.

Turdus *pilaris* reatricibus nigris, extimis margine inferiore apice albicantibus, capite uropygioque cano. Inter socias delicatissimus, optimis expetitus mensis, juvenis, carnosus, tempore frigido captus, sanis, & reconvalescentibus recommendatur.

TURDUS *Musicus.* Wald-Dreschel. *Austri.*

Turdus alis subtus ferrugineis, linea superciliarum albicante.

TURDUS *Viscivorus minor.* Weis-Dreschel. *Austriacis.*

Hæ inter minutulas aves recensentur. Possent adhuc addi aliæ sexcentæ.

E

AMPHI-

AMPHIBIA.

Pessima, tetraque animalia corde uniloculari, uniaurito, pulmonibus arbitrariis, pene duplici, dignoscuntur L.

ACIPENSER *Amphibiologorum*. Classis Naturalis Amphibiorum: Ordo Nantium.

Acipenser *Sturio*. Germ. Schireck. Gallis Esturgeon. Anglis Sturgeon.

A. cirris quatuor, squammis dorsalibus II.

Jam SEVERI Imperatoris ævo a coronatis ministris præeunte tibicine ad epulas ferebatur teste historia, hodie nostris vix tanta ceremonia asportatur. Validis visceribus multi nutrimenti.

ACIPENSER *Tucka*. Germ. Tück.

A. rostro obtusiusculo, ordinibus quinque squammarum ossæarum: intermedio officulis decem. KRAM.

Non ingrata caro, pinguis, multum alit. Sequenti tamen multum inferior.

HUSO. *Amphibiologorum* ACIPENSER. Classis Natur. Amphibiorum. Ordo Nantium.

Acipenser *Huso*. Germ. Hausen. Anglis Isinglass, fish.

Sapidissimam carnem vitulinæ similem mensis, Ichthyocollam œconomicis largitur.

LAMPETRA. *Amphibiologorum* PETROMYLON. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium. Gallis Lamproye.

Petromylon *Marinus*.

P. ore intus barbato, pinna dorsali posteriore, a cauda distincta.

PE-

PETROMYLON *fluviatilis.*

P. pinna dorsali posteriori angulata.

Eduilis uterque, anguilla minus pinguis, firmus magis, sapit, & alit multum, jam veteribus laudatus, & nobis adhuc hodie expetitus.

RAJA *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raja *clavata.* Gallis Ray-bouclée.

R. dentibus tuberculosis, cartilagine transversa ventrali,

Aliis speciebus minor non ideo minus delicata. Edules rajæ aliæ, ut & hæc, aere macerandæ, ut harum mollescat caro, quæ tunc sapida, grata palato, difficilis tamen est digestionis; plurimi vero nec cito diffilabilis nutrimenti; diutius macerata alcalina est.

RANA *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Rana *esculenta.* Germ. Wasserfrosch. Gallis Grenouille. Anglis Frosh.

R. corpore angulato, dorso transverse gibbo, abdomine marginato. Grata, non multi succi est.

TESTUDO *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Testudo *Mydas*

T. pedibus pinniformibus, unguibus palmarum binis, plantarum solitariis, testa ovata.

Marina hæc, carnem viridescentem esculentam habet.

TESTUDO *Lutaria, palustris.* Germ. Wasser-Schildkrott. Gallis Tortue d'eau douce. Anglis Water Tortoise.

Etiam esculenta.

TESTUDO *Terrestris.* Germ. Erdschildkrott. Gallis Tortue de terre. Anglis Common-land Tortoise.

E 2

Opti-

Optima cenfetur, validi tamen, & boni nutrimenti.

VIPERA. *Amphibiologorum* COLUBER. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Anglis* Viper.

Coluber *Vipera*: Caro anguillæ carni par, magis fabubris, raro tamen, & non nisi in scopum medicum adbita. Alia vide de venenis.

PISCES.

A quei elementi incolæ, vestiti squammis, bronchiis respirantes, pinnis natantes, palpebris, auribus, collo, artubus, deftituti cognofcuntur.

APODES.

ANGUILLA. *Ichthyologorum* MURÆNA. Classis Naturalis Piscium. Ordo Apodum.

MURÆNA *Anguilla.* *Germ.* Aal. *Gallis* Anguille. Muræna unicolor, maxilla inferiore longiore.

Defes, & ob id pinguis, multum alit fapida anguilla, fed difficile digeritur delicatulis, fedentariis. **Officinis** laudata bilis anguillæ.

JUGU.

JUGULARES.

ASELLUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus Morrhua. *Germ.* Stockfisch. *Gallis* Morue. *Anglis* Morhuan.

Gadus dorso tripterygio, ore cirrato, cauda subæquali, radio ani primo spinoso. Recens multi est alimentum, salitus, siccatus, difficilis digestionis, & pauci.

DRACO Marinus. *Ichthyologorum* **TRACHINUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Trachinus Draco. De la vive *Gallis.* Pieterman *Belgis.*

Trachinus Belgis, & *Gallis* in usu, carnem albam sapidam habet, **GRONOVIUS** *Acta Upsal* 1742. Multum nutrit, facilis etiam digestionis. Radios spinosos in dorso habet pungentes venenatissimos, quibus sese contra piscatores defendat, post mortem æque venenati perhibentur.

MERLANGUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus Merlangus. *Gallis* Merlan. *Anglis* Whiting.

Gadus dorso tripterygio, ore imberbi, maxilla superiore longiore. Sapidus facile in stomacho solvitur, & in membra digeritur.

MUSTELA fluviatilis. *Ichthyologorum* **GADUS** Classis Natur. Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus lota *Germ.* Aal-Rutte.

Gadus dipterygius, cirratus, maxillis æqualibus.

Laxa caro facile deliquescens, probe nutrit.

SILURUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Mediterraneus.* *Germ.* Scheiden. *Anglis* The Shoat-Fitch.

G. monopterygius, cirris maxillæ superioris duobus, inferiore unico. Caro utilis boni alimenti, hufoni succedit.

THORACICI.

AMIA. *Ichthyologorum* **SCOMBER.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Scomber *Amia.* *Gallis* Labife.

S. dorso dipterygio, officulo ultimo, pinnæ dorsalis secundæ, prælongo.

Tenera pinguis sapida caro, boni est succi.

COTTUS *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Cottus *Gobio.* *Koppe* *Germ.*

C. lævis, capite spinis duabus.

Parum carnis, non ingrata tamen habet.

LUCIO PERCA. *Ichthyologorum* **PERCA.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Perca *Lucio perca.* *Germ.* Schill.

P. pallide maculosa, duobus dentibus maxillaribus utrinque majoribus. Sapidus piscis.

His addi perca *Zingl,* & aliæ usitatae possunt.

MUL-

MULLUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Mullus *Barbatus*. *Gallis* Barbeau.

M. ciris geminis, corpore rubro. Hoc nihil lapidius jam Romanis inventum, nobis adhuc in mensis laudatur piscis, boni succi, mediocris nutrimenti, facilis digestionis. Ova mensis amovenda, haud salubria **GESNER**.

PERCA *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Perca *fluviatilis*. *Germ.* Perschling. *Gallis* Perche. *Anglis* Pearch.

P. lineis utrinque sex nigris, pinnis ventralibus rubris; cibo salutaris cum petroselino L. mediæ ætatis perca jam olim in mensarum deliciis fuit, multum alit, boni succi, facilis digestionis.

RHOMBUS. *Ichthyologorum* **PLEURONACTES**. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Pleuronactes *Rhombus*. *Gallis* Turbot.

P. oculis sinistris, corpore glabro. De hujus piscis boritate jam **DOMITIANI** tempore consultum. Sapidissimus est, facilis digestionis, boni nutrimenti.

SCOMBER *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Scomber *Scombrus*. *Gallis* Maquereau.

Scomber pinnulis V.

Mensarum in *Gallis* deliciæ, difficilis digestionis, nee nimium laudabilis succi.

SOLEA. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Pleuronactes *Solea.* Gallis Sole.

P. Maxilla superiore longiore, corpore oblongo, squammis utrinque asperis.

Exquisitus piscis, & salubris, carnem teneram, salubrem, parum viscosam tamen habet, facile digerendam & multum nutrientem. Non optimæ soleæ marinæ recentes. Etiam ægris dantur, HORSTIUS.

THYNNUS. *Ichthyologorum* SCOMBER. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Scomber *Thynnus.* Gallis Thon.
Scomber pinnulis utrinque VIII.

In deliciis abdomen, sed indigestum. Caro multum alit robustos.

Ex hac familia adhuc plurimi, plurimum in usu: Pleuronactes, platessa, flesus, limanda, linguatula, passer, qui omnes plurimum nutriunt, & boni sunt succi.

ABDOMINALES

CLUPEA *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Clupea *alosa.* Germ. Elsen. Gallis Alofe. Anglis Shad.

C. Apice maxillæ superioris bifido, lateribus maculatis. Delicatissimus piscis, in aquis dulcibus captus; recens non diu servatur, alias enim alcali sapit, facilis est digestioni, & boni succi.

Clupea

Clupea Halex, seu *Halengus*. Haring *Germ.* Harang
Gallis.

C. Maxilla inferiore longiore, maculis nigris carens.
Recens, non salitus, lapidus, delicatulus, facilis dig-
estionis. Salitus difficilioris, difficillimæ fumo indu-
ratus, exsuccus. Muriam halecis in clysmate datam
in iliaca passione valere. *Acad. N. C. Vol. IX.*

Clupea Encrasiculus. *Germ.* Sardellen. *Gallis* An-
chois. *Anglis* Anchovy.

Clupea maxilla superiore longiore. Recens opti-
ma, lapidissima, tum abscisso capite exenterata, con-
dita sale, aliorum piscium condimentum, multum ex-
citandi appetitus causa adhibita.

COBITIS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Pi-
scium. Ordo Abdominalium.

Cobitis Barbatula. *Germ.* Grundl. *Gallis* Goujon.

C. Cirris oris 6., capite inermi, compresso. Medicor
Criter alit lapidus, facilis digestionis piscis.

Cobitis Tania. *Germ.* Steinbeisl.

C. Cirris oris 6, aculeo infra oculos bifurco. Priori
inferior.

Cobitis fossilis, Nobis Pisgurn.

C. Cirris oris 8., aculeo supra oculos bifurco. Carnis
subfusca, paucæ multus in Hungaria usus, nec adeo
utilis, nec gustu jucundus.

CYPRINUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Pi-
scium. Ordo Abdominalium.

Cyprinus Carpio. *Germ.* Karpfe.

C. Cirris 4., officulo tertio pinnarum dorsi, axique,
uncinulis armato. In stagnis, lacubus, piscinis, multa
hujus piscis educatio: Cypriorum Rex, Danubii in-
cola, ætatem consecutus, inter diversas ejus species

E 5

opti-

optimus. Cæterum in hac familia mares, quod compatiorem carnem habeant, præferuntur. Facilis digestio- nis, mediocris nutrimenti.

Cyprinus *Brama*. *Germ.* Gareifel. *Gallis* Braime-

C. pinnis omnibus fuscis, pinna axi radiis 27.

Alibi lacuum, apud nos Danubii civis, 7. 8. 9. libra- rum ponderis delicatus piscis.

Cyprinus *Tinca*. *Germ.* Schlein. *Gallis* Tanche. *Anglis* Tenfch.

C. axi radiis 11. cauda integra, corpore mucoso.

Vulgi folatium Tinca, satis sapida mediocriter alit; bona ex hac juscula fiunt, externe icteri magnes dicitur, umbilico applicata, confirmante LINNAEO. Gluten hic piscis habet, ichthyocollæ non inferius BRADLEY a Course upon the Materia Medica. Con- sumptioni obnoxiiis, exulceratis prodest, IDEM.

Cyprinus *Aspius* *Germ.* Schied.

C. pinna axi radiis 15. 16. maxilla inferiore longiore, incurva.

Cyprinus *Caltratus*.

C. pinna axi radiis 30., maxilla inferiore longiore in- curva.

Prioribus inferiores.

His ex eodem genere nobis usitati plurimi addi possunt: Aphia, Rutilus, Erythrophthalmus, Alburnus, Vimba.

LUCIUS *Ichthyologorum* Efox. Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Efox *Lucius*. *Germ.* Hecht. *Gallis* Brochet. *Anglis* Pike.

E. rostro depresso, subæquali. Rivorum optimus, carnis foliaceæ, sapidæ, facilis digestionis, mediocris alimenti.

MUGIL

MUGIL *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium.
Ordo Abdominalium.

Mugil Cephalus. *Gallis* Muga. *Muellet Anglis.*

Etiam edulis, magis tamen adhibentur ova, quæ facile condiuntur: ferculum *Botarso* Itali dicunt.

SALMO *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium.
Ordo Abdominalium.

Salmo Salar. *Germ.* Salm. *Lax. Gallis* Saumon. *Anglis* Salmon.

Salmo rostro ultra inferiorem maxillam prominente. Sapidus, subpinguis, brevi satians, delicatus tamen non salitus, sed valens, & multum nutriens.

Salmo Germ. Heuch.

Salmo dorso brunneo, maculis nigris lateralibus, ventreque albis. Laudabilis est.

Salmo Trutta. *Germ.* Laxforel.

Salmo ocellis nigris, iridibus brunneis, pinna posteriorali punctis 6. Exquisitus piscis.

Salmo Fario. *Germ.* Forell. *Gallis* Truitte.

Salmo maxilla inferiore sublongiore, maculis rubris. Carne firma compacta, ætate optimus, facilis digestionis, boni alimenti.

Salmo Salvelinus.

Salmo maxilla superiore longiore. Grata sapiditate cum Salmone Trutta, Thymallo, ad minimum certat, si non superet, caro granulata, butyracea, facilis digestionis, optimi nutrimenti.

Salmo albula. *Germ.* Reinankl.

S. maxillis edentulatis, inferiore longiore. Inter congeneres infimus fere, apud nos solum habetur fumo induratus, exsuccus, non adeo sapidus.

Salmo

Salmo Thymallus Germ. Afch. Gallis ombre.

S. Maxilla superiore longiore, pinna dorsi radiis 23. Caro deliciofa facilis digestionis, boni fucci, ut etiam ægris concedatur.

Aliæ adhuc species aliis regionibus fapidae, & edules.

INSECTA.

Animalcula polypoda, poris lateralibus respirantia, cute offea, cataphracta, antennis mobilibus, sensoriiis, capitis L.

CANCER *Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum. Ordo apterorum.

Cancer Pagurus. *Germ. Meerkrebs. Gallis Cancre de mer, crabe. Anglis Crabbe.*

C. Brachiurus, thorace utrinque obtuse novemplato, manibus apice atris.

Difficilis duraque caro aromatisari multum, & multum coqui pro ventriculo debet. Ex hoc officinae chelas habent.

CANCER asacus. *Germ. Wasser-Krebs. Gallis Ecreviffe de riviere. Anglis Crayfish.*

C. Macrourus, thorace lævi, rostro lateribus dentato, basi utrinque dente unico.

Delicatissimus lacte nutritus.

VERMES.

VERMES. MOLLUSCA

Tardigrada, mollia, pudentia, vivacissima, redintegranda, humidi animantia, acephala, apoda, androgyna tentaculis dignoscenda.

LIMAX *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

Limax maximus. Germ. Schneck. Gallis Escargot. Anglis Snail

Limax Cinereus maculatus.

Antiphthiticum incrassans eorum jusculum, multis habetur. Est tamen maxima in his cautela opus. Vide *Illustr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. I.

SEPIA. *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum. Anglis Skuttle-Fisch.

Sepia octopoda.

S. Corpore caudato, tentaculis nullis.

Rubentem ex suo condimento, quod coctione cum nitro in rubrum vertitur, apponi in cibo debere LINNÆUS. Carnem duram, coriaceam, haud exquisiti gustus habet, nutrit tamen multum, visceribus fortibus probe subacta, alvum adstringit, HIPPOCRATES.

Sepia officinalis; os sepiaë, & atramentum, quod etiam aliaë largiuntur, concedit; in osse sepiaë, subadstringens vis prædicatur.

VERMES

VERMES TESTACEA.

MYTILUS *Systematis Natur.* Classis Naturalis, Vermium. Ordo Testaceorum.

Mytilus edulis. Germ. Muschel. Gallis Moule.
Mytilus testa laeviuscula violacea, valvulis, obliquis postice acuminatis.

Marina optima, sapida, vix multum nutriens, difficilius digerenda. *EPHEMERIDUM N. C. Vol. VII.* morbos contrahere mytilos mortalibus edentibus periculosos. Factum exemplis confirmatum est *ibidem*, ut magistratum vigilantia pro salute civium interpellatur.

OSTREA *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Testaceorum.

Ostrea edulis. Germ. Austern. Gallis Huitre. Anglis Oyster.

Ostrea testa semiorbiculata, valva altera plana, altera elatiore. Multorum deliciae, differentiam magnam patiuntur; virides optimae, in ventriculo facile deliquescunt, biliosis, quos parum nutriunt, convenientes, recommendantur etiam a medicis scorbuto, podagra laborantibus: ad ignem induratae stomacho inimicae, crudis deteriores *GODFREY Treasure of useful Discoveries.* Ostrocodermata egregie absorbentia sunt.

ANIMALIUM
PRODUCTA.

LAC. Universalem, seu in alimentis, seu in medicamentis usum ab omni tempore habuit.

LACTE MERO VETERES USI MEMORANTUR, ET
HERBIS,

SPONTE SUA SI QUAS TERRA FEREBAT.

ait OVID. L. 4. Pastor,

Lacte solo alimento vixisse plures, passim hinc inde **PLINIUS**, **TACITUS**, **JUSTINUS**, **CÆSAR**, memorant: **GALENUS** l. 5. de Sanit. tuenda Cap. 7. exemplum excitat hominis centum consecuti annos, & lacte maxime viventis; & hodie adhuc ad septentrionem multi sunt, quibus lac, & lactis producta, butyrum & caseus omnia sunt. Recte igitur **VARRO** omnium alimentorum lac voluit esse nutrientissimum: est enim lac ex ingestis jam elaboratus, & excoctus humor, non per modum putrefactionis, seu puris, veluti placuit **EMPEDOCLI** apud **ARISTOTELEM**, sed per modum perfectionis, utpote quæ substantia optima fit constituendo nostro corpori, cum sit consociabilis omni naturæ. Nec infima sane hæc lactis laus est, quod omnes neo-nati tam hominum, quam fere animalium, lacte nutriantur, crescant, & quod omnis ita dicendo homo, omne animal, proprio lacte vivat, & nutriatur, & ex eo solo omnia reliqua solida, & fluida vi vitæ perficiat: est enim in viris æque, ac foeminis omnium animalium semper præfens lac, licet nunquam pepererint, nunquam nutrices fuerint; sic ex sexagenario sene, sola suctione lac eductum narratur in *Miscell. Natur. Curios. Decad. II. Anni VII.* in Appendice; ex aliis aliis.

Ex

Ex his vero, quæ hæctenus de lacte dicta sunt, intelligitur facile, lac esse, & ex assumtis, & ex admixtis humoribus animalibus, præparatum liquidum, hinc primo mediæ esse naturæ inter vegetabile & animale in animalibus, quæ gramine, & vegetabilibus aliis vescuntur. Secundo pro vi & differentia assumtorum lac diversum esse, ex illis enim chylus melior, vel deterior, dulcis, vel amarus, mitis, vel acer fit, ex hoc tale lac; qualia enim ingesta, talis chylus, qualis chylus, tale lac, & sanguis, assertum quotidiana obfirmat experientia: mensis Maji lac, ut & butyrum omnium optima sunt, quia hoc tempore vaccæ comedunt nascentes, & novas quasi herbas, quæ illas magis quam exsuccum gramen reficiunt; notaverat jam GALENUS caprarum lac purgare, quia hæ scammoneo, & tithymalis vescerentur, neque hodie id novum est, infantulos purgari dato medicamento soli nutrici. Tertiam differentiam lac recipit, prout ex eodem animali vario tempore emulgetur, prout animal ipsum, quod hoc conficit, temperatius, & valentius est, tum ex multis aliis circumstantiis alias differentias patitur.

Non solum ipsum lac, ut jam ante dixi, sed etiam ejus partes a se invicem separatæ, & in usum alimentarem, & in medicum veniunt. Notum enim est lac tribus componi, parte butyrosa, caseosa, & serosa, hæcque tria plus minus in omni lacte sano obtinent: Butyrum ex lactis cremore, seu parte ejus pingui, & oleosa fit, caseus coagulum lactis est, ablato butyro, & sero; serum aqua lactis. Qua mechanice hæ partes a se invicem separentur, lac cogatur, ita elaboretur, ita loci dicere non attinet, cum hæc omnibus notissima sint; hoc tantum hic volo eximium lactis, & ejus productorum, tum in alimentis tum in medicina usum esse, de quo ultimo jam latius agemus.

Ab omni tempore pro usu medico hi gradus bonitatum lactis diversorum animalium observati sunt, ita, ut primum semper haberetur lac humanum, huic succederet

cederet asinum, post caprinum, dein vaccinum. Atque tum semper, ubi interitura præ debilitate corpora, vellent reficere & refocillare, pro primo hoc scopo omnium optimum invenere lac humanum, utpote naturæ nostræ maxime analogum, & omni lacti aliorum animalium, si haberi potest, præferendum.

Debet vero lac illud esse foeminæ sanæ, quæ salubri motu corpus exercet, & victu laudabili utitur, & integro ætatis flore viget: omnium optimum, si 4 vel 5 post partum horis ducatur, tunc enim chylus in lac totus jam mutatus est, & alimentorum indole deposita incipit humanam induere naturam: ingens est enim differentia, prout lac vario post ultimum partum tempore ducitur: quod statim post ingestos cibos, & potus in mammis colligitur, crudum est, & multum de ingestorum indole retinet: quod duodecim ab ultimo partu horis evocatur, tenue, subflavescens, foetorem suburnosum fere, instar feri sanguinis habet; atque hæc ratio est, cur primum lac nutricum semper purgans sit, quia ferotum sit, diu in mammis hærens: unde patet intermedio hinc tempore lac optimum esse cæteris partibus.

Alterum vero, & id observandum est, lac ipsum ex uberibus duci debere, aut vasis receptum illico occludi; videntur enim lacti inesse subtilissimi spiritus, ultima concoctione in sano corpore elaborati; docent hoc tot nervi concurrentes ad chyli, & lactis officinas, subtilissimus exhalans ex lacte recens multo, & adhuc calido, ros: quod jam antiquitas perspexit, cum mox neat GALENUS: „Veteres vero etiam mulierem „ lactantem illis, qui tabe decumbebant adstare voluerunt, quorum sententiæ & ipse quoque accedo, & „ quod familiare id sit, & quod, priusquam ab ambientem te aere refrigeretur, id sumi voluerint;“ & alibi, posteaquam similia præfatus fuerat, lac comparat semini genitali, quod nec ipsum aliquamdiu extra propria vasa, si modo suam virtutem servabit, morari potest, sed vel in maris partibus contineri, vel foeminæ partes

F
tange-

tangere debet: & sane efficacissimum lac est ex ipsis mammis aere non refrigeratum, haustum. Hujus consilii gnarus CAPIVACCIUS nobilissima gentis unum heredem servavit, dum inter binas florentis ætatis decumbentem nutrices, ubera illarum ducere iussit: plura de hac felici methodo nobis conservarunt exempla authores varii; Viennensibus illud *Illustr.* L. B. van SWIETEN in Regia Stirpe summa cum laude confectum ob oculos est, aliis illud quod in T. I. I. IV. observationum FORESTI habetur, atque id præter alia hic recenseri meretur. Juvenis marasmo vero correptus Bononiæ, juvenulæ nutricis pulcherrimæ ubera ducebat, & in eodem cum illa lecto dormiebat, unde sic instauratum exsuccum corpus fuit, ut metuerent, ne intempestiva venere perderet renascentes ex lactis usu vires.

Secundo: adhibent hodie lac, per medicamenta medicatum redditum in nutricum corpore Parisienses, etiam, ut dirissimam luem tollant: notum enim est jam tenellum fœtum culpam turpis matris sæpe luere, & in utero materno luem veneream contrahere; talis infans dum puræ, & sanæ nutricis ubera ducit, illi luem communicat ortis latis circa mammas ulceribus & veneno per totum corpus suscepto; ob hanc rationem sanam etiam nutriceu mercurialibus imprægnant, ut communicata lacti mercurii vi, misellus servetur; quum vero raræ ex sint, quæ sibi sanis, tale in corpore experimentum fieri velint, etiam res ad animalia translata est, & tale exemplum novi felicitis successus; sic etiam alii animalia plantis antiscorbuticis nutriunt, ut sævo scorbuto laborantes lacte antiscorbutico curent. Extra corpus lac vario modo medicatum fit; hoc modo catharticum lac delicatulis paratum exhibetur, lactis cocti libræ quatuor sumuntur, additur libra femis sacchari, parumper coquuntur, tum totum de die hauritur, multas dejectiones movet. ♀

Tertio: celeberrima in arte medendi est diæta illa lactea, quæ in variis morbis, ut passione hysterica, tumido abdomine, emaciatis artubus, rheumatismo, podagra

dagra rebeli, ut id variis locis testatur SYDENHAMUS, & alii egregii viri, summi usus est: atque tunc præmissio leni purgante, si opus, nihil nisi lac assumitur; ex uberibus tepidum optimum est. A minori dosi in initio incipiendum est, & videndum an ventriculus ferat; Ubi fert, libra una mane, dimidia a meridie dari potest, tum etiam loco alimenti, & medicamenti vario modo præparatum exhiberi; si lacte solo vivere ægrum conveniens non videatur medico, etiam juscula ex carnibus gallinarum confusis cum aliis herbis coctis, illi permittere potest, hoc observando, ut ab omnibus acidis abstineat, cerevisia, vino, & loco hujus potus, decocto hordei, scorzonæræ, additis leviter aromaticis, aniso stellato, æger utatur. Secundo, ut lactis coagulum in ventriculo certo certius nociturum impediatur addito saccharo, sic V. G. ad libram unam lactis additur uncia una, vel etiam omni vesperi datur blandum absorbens. Tertio: ut si lac alvum fluidam nimis reddat, roborante medicamento non acido sistatur; si nimis adstrictam, interposito purgante ex rheo laxetur: notandum tamen, licet diverſi casus probent, in morbis supra memoratis lactis egregium fuisse usum, in iisdem etiam sæpius nihil præstitisse certum. Unde prudenter notavit FONSECA in morbis a causa calida biliosa prodesse, a frigida minus. Exactius Cl. BROWNE LANGRISH *The Modern Theory and practice of physic. London. 1738.* si a pulmonum tuberculis febris hæctica sit, inutilem lactis asinini usum esse. ♁

Quarto demum etiam lac in aquis medicatis exhibetur, ut etiam in hordei aqua diluitur, quod *lait coupé* vocant Galli, quod in labe purulenta viscerum, in spasmodicis affectibus, convulsionibus, viros sæpe effectus præstat; dum nempe aquis selteranis varia dosi lac admiscetur, sic quandoque libræ uni aquarum selteranarum libra semis lactis; quandoque duæ partes lactis cum una aquarum variis etiam aliis dosibus, & proportione varia, miscentur, pro variis circumstantiis, & ægri temperamento, de quibus legi potest de *connubio lactis cum aquis medicatis* Cel. HOFFMANNUS.

In horum autem usu id, quod in lactis usu, cavendum: tum etiam id tenendum, lac tepens vel calefactum his aquis semper addi debere, aquasque aliquantulum esse calidas debere, licet tamen & frigidas aliqui assument.

Cæterum in variis adhuc aliis casibus magnus lactis usus est, tam interna exhibitione quam externa applicatione; sic dum venenum assumptum est, lac maxima copia sæpe exhibetur scopo diluente, & demulcente: Cantharidum veneno valè urinalia certo afficiente plerumque medetur; tum etiam in clysmatibus per se, vel aliis gravidum, cum fructu injicitur; externo usu emolliente, & mollissimo adhibetur, sic cataplasmata ex sapone veneto in lacte soluto ad lateris dolorem bono cum successu applicantur: fiunt etiam ex lacte balnea. Fomentis ex lacte saccharato femora variolis infectorum fovere in Suecia receptum, & observatum, femora pustulis quasi affata evadere, dum aliæ corporis partes minori variolarum multitudine afficerentur. LINNÆUS *Ament. Acad. Vol. V. exanth. viva.*

Hæc de lactis ipsius virtutibus, jam de vi medicata singulorum illorum productorum, quæ lac largitur, aliquid dicendum: primo enim lac dat cremorem, seu florem lactis, præstantissimam nempe lactis partem, pinguedinem ejus, ex qua butyrum, quod nihil aliud quam cremoris, seu floris coagulatio seu coactio in pinguem, & ductilem albam substantiam: butyrum enim ex pinguisima cremoris parte fit: tum est lac defloratum: lac secundarium, deflorati serum; lac ebutyratum, serosum, idem acidum, lac schiston, nempe ejus pars caseosa a sero separata, ex qua caseus; tum demum lactis serum. Quem usum diversæ hæ partes in usu communi habeant, ut & in pharmacia, medicina, chirurgia, omnibus notum est; cremor enim, & butyrum balsamorum vim habent, & oleis blandis comparari possunt, unde etiam iisdem usibus adhiberi. *g*

Grami.

Graminis autem digesti & elaborati succus, serum, omnium fere lactis partium, maximum in medicina usum habet, est enim substantia delibatissima lactis, a rudiori, crassiori, caseosa, ut & omni pingui crassiori separata. Unde patet tum demum ab hoc maximas esse expectandas vires, dum recenti gramine, & propullulantibus aliis herbis, læte in pratis animalia pascuntur, minores longe, dum in stabulis inclusa exsuccum gramen manducant; unde etiam ineunte, & adulto jam vere major hujus, quam in hyeme usus, licet tamen omni tempore sit non exiguus.

Coagulandi lactis, & parandi seri, sunt variae apud varios methodi; sic Florentinis floribus cinaræ lac coagulatur, qua ratione, & præstantiorem caseum fieri asserunt, nec nullo alio coagulo quam floribus cinaræ utuntur: extemporaneo experimento alii, colostro vitulino, acido quocunque vegetabili, succo citri, cremore tartari, vino Rhenano, succo acetosæ, & acetosellæ, Tamarindis, serum lactis parant; in officinis id quandoque negligentius fit, & acido fossili cogitur, quod forte non adeo probandum: debet vero lac prius calefieri, tum demum acidum addi, sic: V. G. lactis vaccini recentis mensura una cum dimidia igni admoveatur lenissimo, ut ebulliat, tum additur succi citri cochlear haud exiguum, iterum ebulliant, donec coaguletur, quo factò percolatur; si acidum nimis fuerit, una circiter oculorum cancrorum drachma ad temperandam aciditatem sub levi agitatione adjicitur; si non satis clarum, sub finem coctionis albumen ovorum additur; si palato gratum, ventriculo amicum, magis expetatur, elæosaccharum citri, aurantiorum &c. additur.

Serum hoc dat pulcherrimum in morbis acutis inflammatoriis refrigerans, diluens, resolvens, in morbis melancholicis, hypochondriacis, incoctis ad libras aliis herbis fundentibus, cichoreo, taraxaco &c. tum etiam biliosis, cum tamarindis optimum medicamentum: exhibetur vel solum vel cum aliis, calidum, frigidum,

varia nec facile limitanda dosi, pro potu ordinario, medicamentofo.

Paratur adhuc aliud serum lactis, quod artificiosum vocant, aut serum lactis dulce, id vero hac ratione fit; fumitur lac recens, sub continua agitatione ad leniorem ignem, ne aduratur, ad pulveris fere consistentiam coquitur, tum demum affusa aqua totum ebullire curant, ut dissolvatur iterum in hac aqua, quo caseosa portio remaneat; dein percolatur, & exhibetur; laudatur vel maxime in omni acrimonia. §

Saccharum lactis, quod ex sero lactis aliquoties cocto, ut omnis pars caseosa eo melius a sero separetur, fit, dum nempe serum saepius inspissatum, & aqua dilutum in crysallos coactum fuit; nihil aliud est, quam extractum inspissatum feri; unde etiam aliam vim, quam serum, vix habent hæ crysallos; optimæ fiunt ex sero lactis cum vitello ovorum, non acido, parato.

OVA. Alimentum non extemporaneum præbent, ob id multum a lactis usu deficiunt; albuminis liquor antequam nutriat pullum, ejus vasorum, & viscerum actionem experiri debet. Lac vero jam habet humores subtilissimos animali fabrica separatos, & præparatos: sunt tamen etiam pulcherrimi nutrimenti & reficientis ova, quod albumen ovi sero sanguinis humani pluribus dotibus conveniat, & in se habeat materiam, quæ calore incubatus mutata, intra viginti, & unum dies, in sacco colliquamenti latens vitale stamen pulli in tantam molem fecit excrefcere; nec tamen quis credere debet ex vitello aliquid pullo accessisse; ille enim notante post ARISTOTELEM HARVÆO intra pulli abdomen conclusus, intactus manet; & hoc solum pro nutrimento utitur, dum exclusus est, donec firmato rostro durioribus vesci possit.

Ex hoc solo in tenellis pullis observato naturæ ordine, clare discimus, vitello facilius in nutrimentum converti, & optimum esse alimentum albumen: vitellum quidem optimum nutrimentum dare, sed jam firmiorem

miorem viscerum fabricam postulare, quæ quoniam tamen in nobis jam adultis valida sit, patet hæc non tantam ratione nostri differentiam pati. Dixit HIPPOCRATES: „Volucrum ova *validum* quid, & nutritiens, & *inflans* habent, validum quidem, quia animalis generatio est, *nutriens*, quia lac est pulli, *inflans*, quia ex parva mole in multum diffunduntur. „ Ex his rationibus est, quare ad nutriendos debiles homines ab omni tempore ova recommendarint medici, & quare in quibusdam Regionibus, ut in Gallia, Italia, in quadragesima ovorum esum inhibeant, quia tantum reficiunt.

Celebratissima apud nos sunt Gallinarum ova: Afri strutio-cameli ova, crocodillorum ova alii manducant, quæ id inconueniens habere dicuntur, quod odorem moschi adeo fortem, qui caput tentet, habeant; tum, & testudinum maris, ovis vescuntur Angli, Galli, & alii Europæi: alii aliis.

Ova vero omnia quæ in scopum nutrientem adhibentur, debent esse recentia, sobilia, id est, per coctiorum non nihil inspissata, ita ut in cortice suo videantur tremere; sunt enim sic multi nutrimenti, probæ, & facilis digestionis, convalescentibus, senibus, debilibus apprimis convenientia; indurata in testa, aut etiam in pingui frixa, etsi robustioribus visceribus non nocent, debiliora tamen offendunt, mollissimo albumine in cornu mutato; unde optime monuit GALENUS, eo plus nutrire ova, quo minus induruerint, hinc variis præparationibus in iuculis diluta, in hæc integre effracta, tremula sumuntur.

Hoc tamen ova habent, quod cito putrescant: hinc, & in febribus summa cum cautela præscribenda sunt, licet tamen in his exhibuerit HIPPOCRATES L. 3. *de morbis*; albumina enim aliquot aqua fontana conuassata pro potu humectante, & refrigerante exhibuit.

Ovi omnes partes fatis raros, eosque varios in medicina usus habent: albumen ovorum ad varias decoctiones depurandas in officinis infervit; iterum ex albumine ovi inspissato oleum myrrhæ per deliquium paratur, quæ alias acerrimis etiam aliis menstruis resistit, & quæ hoc modo soluta præstantissimum dat medicamentum alio loco dicendum. Vitellus olea, & resinas, aquæ miscibilia reddit, tum, & oleum ovorum, quod ex vitellis induratis coctione, & pressione elicatur, largitur, in fissuris labiorum, papillæ mammaram, recommendatum. ¶

Testæ etiam in usu medico absorbenti non deteriores margaritis & aliis pretiosioribus. Dum calcinatae sunt, magis sunt bibulæ, sed simul etiam aciores. Præcipuum constituunt ingrediens lithonriptici illius Anglicani. In harum exhibitione id cavendum, ne in pollinem tenuissimum tritæ exhibeantur; alias enim cum aqueis concreverent in glebas, & pondus in ventriculo facerent, & sic plus nocerent, quam prodesent.

Ultimo demum, quæ fracta testa albumen continet tenuis pellicula, & suum in arte medendi usum invenit, in vulneribus præcipue recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aer erat; hoc incommodi habet, quod exsicceatur, & durior fiat, sed tunc aqua tepida, aut saliva, aut halitu oris, emolliri potest. Specifica vero nulla in hac vis est: aerem a vulnere arcet, sic naturam juvat, & ob hanc rationem de rara deligatione vulnerum tam pulchra scripsit MAGATI. Cæterum recens, humida pellicula glandi penis imposita, effluere non potentem urinam evocat, certo experimento.

M.E.L. Dicetur alibi.

POTUS

POTUS

De his pauca dicere constitui, cum pleraque peculiaribus tractatibus scripta habeantur.

AQUA sincera cursu exercita omnium optima.
Vide Antidota.

CEREVISIA fermentata defecata etiam multum nutrit: dulcior, sapidiore tabidis utilior: tenuior vim diureticam habet, liberatque a calculo, & abstergit bilem in primis viis collectam: amara hypochondriacis, atque scorbuticis conducit; nec enim acefcit facile, itaque nec male agunt, qui absynthium ei adjiciunt, quando fermentat, in gratiam febricitantium, vel scolopendrium pro lienosis, & hepatis obstructione laborantibus; vel Rorem marinum, atque salviã aduersus asthma, phthisim, & sic porro. **AUG. QUIRINI RIVINI** *Disput. VI. de Medicina in alimentis optima.*

VINUM ex uvis factum multam differentiam patitur: fit etiam ex melle hydromel, ex Pomis pomaceum, ex Pyris pyraceum. Sunt adhuc plurimæ ex aliis vinorum species; vires alibi dicentur. Ex omni specie mustea affatim hausta dolores colicos & rheumaticos creant & arthritidis paroxysmum maturant,
Cl. HUXHAM. *de morbo colico Dammoniorum.*

♀

F 5

CLAS-

CLASSIS SECUNDA.
CARDIACORUM
 NERVEORUM.

Quæ vires infundunt nervis roborantes, & spirituum vividiores efficiunt motum, nervea recte dicuntur. Indicantur, quando cognoscuntur vires deficere, simulque apparent evidentia signa languoris ad omnes motus musculares, etiam ubi valde impediuntur exercitia sensuum, imprimis vero, si tum simul cernuntur signa clara humorum crassorum per reliqua vasa.
 BOERHAAVE. L. B. Van - SWIETEN. **A**

ANIMALIUM
 EXHALATIONES

PER ACCUBITUM.

Effœta, & præ languore interitura corpora, animali exhalatione refici antiquitati notum fuisse, DAVI-DIS exemplo confirmatum, hodie familiare, vide *Illustr.* L. B. Van SWIETEN *Comment.* Nec tamen aut his, aut aliis evidentioribus exemplis adeo juvenilis vigoris bona, in senis corpus attracta accubitu deduci, ut jam hoc elanguidum sensim depereat, probatum, quanquam & id plurimis pronunciatum sit. Nam etsi id ipsum verum, ægritudines contagiosas esse posse, & accumbenti corpori communicari; ita ex impuro lecti socio multos tabidos factos olim sanissimos probe

probe meminît Cl. HUXHAM de consitut. Aeris & morbis Epidemicis, ita de canum in podagra usu plurimus BORELLUS, factum alii confirmant, & ultimo de cane podagræ magnete, obs. dedit in Acad. N. C. Vol. VI. van WOENSEL; hæc tamen id non satis demonstrant. Sed quid est in perspirabili reficientis? etsi sua cuique animali atmosphæra est, a propria individuorum fabrica dependens, est tamen omni subtilissimum odoratum principium ab eadem; docet inquirendis aliis, animalium sagacitas; hoc suscipi, susceptum refocillare exhaustum posse, maxime si e juvenili vegeto corpore emanet tanta copia, ut calculo docuit SANCTORIUS, haud mirum. AUGUSTI Cæsarî suaveolens corporis atmosphæra, ni adulato-ribus scripta, insolita: sed etiam sudorem axillæ sinistrae tempore æstivo moschum redoluisse, alias hoc odore liberum, PRÆCEPTOR meminît,

♀

VEGETABILIMUM

GRATI VAPORES.

AURANTII flores *Offic.* p. 31.

CITRII flores *Offic.* p. 32.

CROCUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Lillorum. *Germ.* Saffran. *Gallis* Safran. *Anglis*
Saffron.

Crocus, floribus fructui impositis, tubo longissimo, officinarum, est pistillum ovarii in tres lacinias fissum, non ipse flos. Mira species materiæ, ad oleosum spirituosum pertinet: recens fragranti odore prædita, coloris rutili, pinguis, flexilis, tritu difficilis, manus fricantis inficiens, probatur: talis est crocus Austriacus

non

non solum in spiritu vini rectificatissimo totus solubilis, sed etiam in spiritu vini rectificato, imo etiam totus in aqua. Ad varia olim, ut etiam hodie adhibetur, docet epicrocium, crocorancis, opera aurichalcea, *mignature* &c. itidem condimenti loco multis usurpatur nationibus.

USUS MEDICUS, externus, odorati moderate croci ad animales spiritus excitandos eximius, **BOERHAAVE**. In Pulmonibus affectis peculiare quid præfiat. **FR. HOFFMANN** *de Medic. Selectioribus*. Immoderate caput gravans, mentem turbans, fardonicus, apoplecticus, lethalis, **GALENUS**, **FABER LYNÆUS**, **BORELLUS**, **L. B. van SWIETEN**. Internus iisdem conditionibus idem, minori dosi exhilarans, majori sensus omnes sopiens, ut vinum, & opium; etiam virgines pro provocandis menstruis majori croci dosi indulgentes in immoderatos risus solutas **RIVERIUS** vidit, & alios casus alii habent, ut recte de salubri, vel noxia croci dosi quærat: In hac audaces multi, multi timidi; liberalior nec sequendus **LINNÆUS**, dum croci Orientalis, & Britannici drachmam dimidiam, tincturæ croci tantundem, extracti croci grana XV. pro dosi exhibet. Duæ tertiæ ejusdem convenientissima dosis est, non assuetis. Difficulter recens, pinguis, pulverisatur, massæ pillulari, electuario, incorporari integer potest, etiam in præparatis dari in melancholia, tristitia involuntaria, passione hysterica, in suscepto miasmate, languente natura in expulsiõne exanthematis: etiam laudatur scopo sudorifero, emmenagogo: externe crocum abdomini applicatum vomitus sistere **LINNÆUS**.

PRÆPARATA. *Extractum* croci. *Essentia* croci, quæ cum spiritu croci in nostris officinis extrahitur ditior, minori dosi a guttis V ad X pro dosi danda, alia paulo majori.

JASMI-

JASMINI Flores *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Jasmin. *Gallis* Jasmins. *Anglis* Jessamy.

Variae hujus plantæ species sunt; Jasminum foliis oppositis, pinnatis, album vel maxime nobis officinale est, ut inde paretur oleum odoratum.

USUS MEDICUS veteribus haud cognitus, recentioribus inter illa, quæ grato odore languentes spiritus reficiant, & moveant, maxime floris, qui etiam infundi possit, gratus.

PRÆPARATUM. *Oleum* jasmini, quod diversis modis multis paratur, per infusionem his, per expressionem cum amygdalis, cum gossypio, oleo Ben imbuto, infratis jasmini foliis, aliis: unguentis &c. odoris gratia additur.

LILII ALBI flores. *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* weisse Lilien. *Gallis* Lis blanche. *Anglis* The White Lilly.

Lilium foliolis sparsis, corollis campanulatis, intus glabris. Flores pulcherrimi candidi campanulam seu calathum efformantes admodum odorati sunt, caput, ut jasminum tentantes naribus diutius suppositi. Quod vero illis inest volatile odoratum, nec facile elici, nec coerceri potest, cito evanidum: præter flores, antheræ excitantes, radix emolliens aliis classibus inferendæ sunt.

USUS MEDICUS: florum, ubi humoribus bonis spirituum languor, utilis, odoratu, infusione, fottu. Antherarum, in vino infusarum lætificans. Bulborum mucilaginosorum externus, maturans, unde frequenter cataplasmatibus suppurantibus recipiuntur.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia florum liliorum alborum, odoris vinosi semper laudanda. *Oleum* vel insolatione vel coctione paratum, utrumque raro bonum, postremum officinarum inutile. Bene paratum externum paregoricum, emolliens, dolorificis, & emolliendis partibus applicatur.

LILII

LILII CONVALLII flores *Off. Botanicorum*
 Polygonati flores. Convallarizæ flores. *Classis*
Naturalis Liliorum. Germ. Thal-Lilien. Gallis Mu-
guet. Anglis Lillies of the Valley.

Polygonatum bifolium, scapo florifero, aphylo.
 Etsi hujus plantæ plurimæ species sint, tamen bi-folio,
 scapo florifero, facile cognoscitur omnibus. Odor flo-
 rum gratus, suavis, caput non tentans, durabilis ma-
 gis quam liliorum alborum. Bacca, radix, folia, ama-
 rissima raro adhibentur, licet hinc inde deprædicata;
 ex foliis cum calce fit pulcher, durabilis color viridis.

USUS MEDICUS florum in languidis excitan-
 dis spiritibus utilis, licet suspectam vim *L.* habeat,
 quam cum illa baccarum abs dubio confundit. Flo-
 res pulverisati sternutatorii.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia grata. Spiritus*
liliorum convallium laudatus, conserva cephalica.

MELISSA *Off. Botanicorum. Classis Naturalis*
Ringentium. Germ. Hertzkraut. Gallis Melisse.
Anglis Balm.

Melissa floribus ex axillis inferioribus, subsessilibus,
 maxime officinalis, licet alias plures *melissæ* species ad-
 huc officinæ asservent, non æque utiles omnes. *Me-*
lissa Turcica odorem quidem aromaticum, sed, si ita
 loqui licet, fatuum, ingratum, nauseosum, & magis
 debilitantem, quam erigentem, habet. *Canariensis*
 fragrantissima est, non ubique dispensata. *Melissa ve-*
ro hortensis citrina officinarum gratissima, maxime
usualis, & laudata est. Siccata de aromate suo per-
dit nihil.

Estne *melissa* nostra *mellitæna* **DIOSCORIDIS?**
Apiastrum **PLINII?** quod in confessa damnatione
 venenatum in Sardinia? Aliis ad morsus venenatorum
 animalium laudatur, nobis tale nihil observatum.

USUS

USUS MEDICUS excitandi scopo olfactæ plantæ, etiam in vino frigide infusæ recentis, in insolita tristitia, maxime hypochondriaca, sensuum a causa frigida eclipsi, utilis, ut & in omni casu exhaustarum virtutum, ut post partum, proficiuus: adhæc in morbis frigidis, languente humorum motu, in polyposis sanguinis concretionibus, affectionibus paralyticis, soporosis, laudatur; valet etiam ad dolores rheumaticos, podagricos in potu, & fotu.

PRÆPARATA Egregia sunt. *Aqua stillatitia* melissæ vires plantæ habet, habet & hæc *Spiritus* sed longe efficaciores. *Aqua melissæ composita* Carmelitarum in Apoplexia frigida, paralyti, lethargo, epilepsia, passione hysterica, palpitatione cordis, colica flatulenta, celebrata est. dosi drach. I. II. unc. semis, unius. *Oleum essentielle* ingens cardiacum forma elæosacchari. *Conserva*, *Syrupus* suis viribus gaudent.

OCYMUM. BASILICUM Off. *Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Citronen Basilien. *Gallis* Basilic. *Anglis* Basil.

Ocymum foliis ovatis, glabris, suaveolens, fragrans, gratissimi aromatis planta, per excellentiam regia dicta est. Ex infinita specierum varietate caryophyllata officinis electa; hæc, ut etiam aliæ culinis usitata. Scorpionum fabula imprudentior, quam verior.

VIRES MEDICÆ inter illas, quæ grata fragrantia debiles, & languidos reficiunt, excitant spiritus, plantas, principes; infusio frigida vinosa laudatissima, dosis Manip. semis, libra vini una.

PRÆPARATA *Aqua* Basilici.

PARALYSEOS flores Off. *Botanicorum* **PRIMULÆ**. Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Schlüsselblum. *Gallis* Primevere. *Anglis* Prim rose.

Primula foliis rugosis, hirsutis, spica inclinata, flore odorato. Flores prioribus minus odorati, aroma subtile tamen,

men, melleum, reficiens habent; adest etiam radix, herba, non earundem virium.

VIRES MEDICÆ florum in excitandis spiritibus, tremulis, paralyticis etiam membris, laudatæ, totius plantæ podagram lenientes fotu; radicis amaræ sunt.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia ad capitis dolores pota. *Spiritus, conserva.*

His etiam aliarum plantarum aromaticarum grati odores, ut & odores singulares aliarum rerum addi possunt, sed hæc in altera classe dicentur omnia.

9

A. Closs sculpt.

CLASSIS

CLASSIS TERTIA
CARDIACORUM
STIMULANTIUM.

Quæ partium solidarum vividiorem addito robore actionem efficiunt, stimulantia dicuntur. Sciuntur necessaria a defectu motus circularis liquidorum, orto ex sola inertia fibrarum, una cum humoribus blandis, vasisque transmittendo aptis; cum vero hæc multiplex sit classis, quænam singularis species eligenda, docemur considerata indole mali peccantis, & cardiaci adhibendi.

STIMULANTIA
SIMUL
NUTRIENTIA.

AURANTIORUM acidorum

Dulcium

Curassavicornum succi. vide p. 30. 31.

GRANATORUM maturor. succus vide adstring.

POMORUM fragrantium

vinosorum succi, pulpa. vide p. 44

ANANAS *Off. Botanicorum* BROMELIA

Classis Naturalis Liliorum.

Aliquot hujus plantæ species sunt, odoris etiam fragrantia, & saporis excellentia discrepantes. Maturi fructus

G

ctus

Etus fragrantissimi, aromate etiam per totum conclave diffuso, sapore inimitabilem, & suavitatem omnibus expetitam habent. Rari, magnatum mensis, solum adhibiti, non satis certo experimento multis culpantur.

VIS MEDICA nutriens, cardiaca, grato stimulans aromate, hypochondriacis melancholicis, vel inde etiam ob vim fundentem maxime utilis. Succus fructus nondum penitus maturi specificus ad calculum habetur in *Journal de Scavans. Mem. Trev.*

ARMENIACA. p. 29. 30.

CERASORUM lapidissimorum caro p. 31. 32.
Aqua reficiens.

FRAGA. p. 37. 38.

MELONUM caro p. 40.

MORA. p. 40.

PERSICA. p. 42.

PRUNA acidula p. 44. 45.

RIBESIORUM nigrorum baccæ. p. 45. 46.

RUBI IDÆI BACCÆ p. 46.

UVÆ odoratæ moschatæ distæ p. 49. 50.

Quæ omnia in sicca, & calida debilitate optima stimulantia sunt, cum plurimum aquosa, aliquantulum reficientia, nutrientia, etiam leni aromate stimulent. Venit etiam in hanc classem

TUBER Off. LYCOPERDON *Botanicorum.*
Classis Naturalis Fungorum. *Germ.* Erdmorcheln. *Gallis* Truffles. *Anglis* Tufsbäll.

Lycoperdon solidum, muricatum, radice destitutum, virulenti odoris, in vino generoso coctum estur. Ad dit aromaticum languidis stimulos quotidiano experimento, & lactantibus lac. *Acta Phys. Med. N. C. Vol. VIII.* An comescit motus hystericos?

STIMU-

STIMULANTIA
EXCITANTIA
SUBTILIA.

BORAGINIS flores *Off. Botanicorum* Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Hertzblümlein. *Gallis* Bourrache. *Anglis* Borrage.

Borago foliis alternis, calycibus patulis. Flores jam veteribus in usum cardiacum noti, inter IV flores cordiales majori forte encomio quam jure recensentur; ego aromatici odorati parum invenio.

USUS MEDICUS florum frequentior quam utilior. Totius plantæ certo solvens, saponaceus, inflammatis, & obstructis summopere utilis, in decocto, sero lactis, succo. Examen triplicis salis, **BOLDOUC** educti, *Acad. de Scienc.* experientia confirmat. Succus adhuc ad calculum laudatur.

RRÆPARATA. *Conserva* florum vix multi usus. *Aqua* vix magnæ virtutis. *Syrupus* lege artis paratus.

BUGLOSSI flores *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Oligantherarum *Germ.* Ochsenzung. *Gallis* Buglossè. *Anglis* Buglose.

Buglossum floribus longe spicatis **HAL:** Præcedentibus haud magis cardiaci etiam inter IV flores cordiales recipiuntur. Tota planta usualis, utilior floribus.

VIRES MEDICÆ cum præcedentibus eadem, hypochondriacis, melancholicis, etiam inflammatione vexatis conveniunt. Decocti, succi, dosis in obstructis non adeo facile limitanda, inflammatis Manip. unus, G 2 duo,

duo, in libra aquæ sufficiunt. Succi unc. VI. in lib. feri lactis, decocti avenæ, hordei, dantur.

BETONICÆ flores *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Betonien. *Gallis* Betoine. *Anglis* Betony.

Betonica foliis, inter verticillos in vertice congestos, brevissimis, integris. Mirum quondam laudatæ planta, parum odorata, aromatica, tota in officinas medicas recipitur. Herba tamèn & flores frequentiores. Radix nauseosa, ingrata, incidens, rarius.

VIRES MEDICÆ florum debiles, nervinæ, herbæ ad capitis dolores frigidos, sic & arthriticos, podagricos, infusione calida continuo sumtæ, laudatæ: ad ulcera pulmonum, renum cum melle edulcoratæ decoctum lene vasis clausis, vulnerarium. Dosis unc. una, libra aquæ una.

PRÆPARATA. *Conserva* florum multum adhibita, parum aromatica, sic etiam *aqua.* *Syrupus* ex succo expresso depuratus ejusdem notæ. *Emplastrum* compositum medicamentum est, ex vi betonicæ vix multum activum, ad capitis dolores laudatur.

BOTRYS *Off. Botanicorum.* **CHENOPODIUM.** Classis Incompletarum. *Germ.* Trauben-Kraut, Motten-Saamen. *Gallis* Piment. *Anglis* Oack of Jerusalem.

Chenopodium foliis dentato-lineatis, racemis nudis, multifidis.

Chenopodium ambrosioides, folio sinuato T. oblivioni fere tradita planta, tota odorata est, non insuaviter graveolens, saporis subacris, resinosi, aromatici, amari. Vires promittit & habet.

USUS MEDICUS in labe purulenta viscerum, in pulmonum infarctu, phthisi, orthopncea, tussi convulsiva, præstans plurimis confirmatur observationibus: purulenta spuenticibus in lacte infusa **MATHIOLO,**

LO, in aqua decocta addito syrupo violato HEURNIO, feliciter cessit. Alii adhuc looch, alii syrupum laudant. Dosis unc. dimidia ad libram lactis, aquæ, melle temperandæ.

PRÆPARATA balsamicæ præstantis plantæ desiderantur.

CROCUS *Off.* vide p. 91.

HYACINTHI TUBEROSI. *Botanicorum* Polianthes admodum odorati flores officinales non sunt.

JASMINI flores. vide p. 93.

LILIORUM ALBORUM flores vide p. 93. 94.

LADANUM *Off.* *Botanicorum* CISTUS. *Classis* Polyantherarum. *Germ.* Ciften-Röslein. *Gallis.* Ladanum.

Cistus ladanifera flore purpureo. Et si hinc inde in hortis botanicis colantur cistorum ladaniferarum species, non tamen adeo communes sunt, ut magnam quantitatem ladani suppeditare possint: officinalis sola est exstillans ex frutice lacryma resinosa, & hæc adhuc duplex, vel in massas grandiores compacta præstantior, altera in panes contorta, arena intrita vitata, deterior: probatur valide odoratum, accensum suave, multi odoris, calore mollescens, purum, ladanum.

USUS MEDICUS internus rarior. Externus in suffigiis multus, & gratus, & ad laxas partes roborandas utilis: ex ladano extrahi spiritu vini refina potest, quæ in solidam formam redacta, admodum nervina, contumacioribus cephalalgis efficax, HOFFMANN *Dissert. de Bals.*

Compositum *Emplastrum* de ladano in morbis capitis, pectoris, ubi humores extra alliciendi, magnæ efficacix.

MELISSA *Off.* vide p. 94.

PHILADELPHIÆ flores officinales non sunt.

ROSARUM RUBRARUM flores vide adstring.

RHODIA RADIX *Off. Botanicorum* **RHODIOLA**. *Classis* Diplosantherarum *Germ.* Rosenwurtz. *Gallis* Racine sentant la Rose. *Anglis* Rose-root.

Anacamperos radice rosam spirante *T.* Alpium incola gratum, & jucundum odorem rescipientem habet: probatur recens odorata radix.

VIRES odoratas pulchras habet, interne etiam adstringentes: recentem ad cephalalgiam specificam *L.* habet.

RHODIUM LIGNUM *Off.* planta ignoratur, & *Classis.* *Germ.* Rodiefer-Holtz. *Gallis* Bois de Rhode. *Anglis* Rose-Wood.

Veterumne Aspalathum sit lignum nostrum rhodium, nec ne? lite hodie nondum composita, jam dudum disceptatur. *Officinale* varias formas habet, jam radici, jam segmento ex arbore exsecto simillius, etiam colore variat flavo, pallecente, per vetustatem rufescente. Exterior pars sæpe non multum fragrans est, dum interior raro rosarum odore destituitur, cum sapore aromatico acri, amaro, resinoso. *Ut* ex hac destillatione oleum evocetur, ruberrimum lignum eligendum, albidum vix aliquid largitur. **GODFREY** *Treasure of discoveries.*

USUS MEDICUS vix multus internus: tamen non negandum, essentiam radicis ligni, tum decoctum in aqua, in lymphæ vitii, in ipsa lue venerea, & intima humorum corruptione, eximium præstare effectum. **HOFFMANN** *de Bals.*

PRÆPARATUM. Ex ligno per aquam dit cum sale marino macerato destillationis ope parca copia
oleum

oleum habetur fragrantissimum, quod pro oleo essentiali rosarum sæpe adhibetur; guttæ aliquot saccharo insillatæ elæosaccharum dant cardiacum, egregium.

SAMBUCI flores vide p. 48.

SASSAFRAS Lignum, Cortex *Off. Botanicorum*
LAURUS. Classis Incompletarum. *Germ.* Fenchelholz. *Gallis* Sassafras. *Anglis* Sassafras.

Laurus foliis integris trilobisque. Hujus arboris lignum, cortex, forte & radix in usum trahuntur: an enim lignum trunci, an radicis habeamus, nondum determinatum. In cortice recenti major fragrantia, sapor calidior, odor fugacior, quam in ligno ejus, præminentiam testantur.

VIRES MEDICÆ aromaticæ, stimulantæ, ubi augendus humorum motus ad corporis peripheriam, præstantes; ita in morbis catarrhosis, frigidis, articularibus, rheumaticis, podagricis, sine magna febre, morbis cutaneis, tunc ubi languens stimulanda & excitanda natura est, cocta materie in febrium sine. Laudare pariter in lue venerea, non tamen satis efficax tanto malo debellando medicamentum, in fluore albo, cachexia, scorbuto lento: ultimo invenere etiam in ulcere, abscessu balsamicum, & hydropis remedium; frustra enim omnibus tentatis decoctum urinam evocavit. *Ephemerid.* N. C. Dosis pro varia intentione diversa. Infunditur aquæ, vini, lib. I. a drach. II. unc. dimidia ad unc. integram. Coquitur nunquam, licet decoctum in paralyti ex colica, tum podagricis, multum prodesse observatum sit.

PRÆPARATA. *Extractum* vires simplicis non habet omnes, cortici peruviano analogas tamen credit **HOFFMANNUS.** *Aqua* stillatitia egregia. *Essentia* spiritu vini tartarifato facta, vi simplicis distillata, confortans, carminativa. *Oleum* essentielle penetrantissimum, actuosissimum.

VINA, ACETA, SPIRITUS, similibus imprægnata.

S T I M U L A N T I A
E X C I T A N T I A
FIXIORA ACRIA.

ABROTANUM *Off. Botanicorum.* **ARTEMISIA**
L. Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Gertel.
Gallis Aurone. *Anglis* Sothern-wood.

Artemisia foliis ramosissimis, fetaceis, caule erecto, fruticoso. Odoris fragrantissimi ingrati, saporis acris, amari planta, exsiccationem patitur abs adeo magna virium jactura, licet decoqui non debeat, sed tantum infundi. Recentis infusio frigida jam summe actiosa est.

VIRES MEDICÆ incitantes, stimulantés, calefacientes, in causa frigida utiles; lethargo, tussi, fluori albo medentur. Dosis uncia dimidia, libra una aq. vini. Externe contrita recens sugillationibus subvenit; ad balnea uterina etiam recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* abrotani vires habet simplicis, *oleum* coctum nullas.

ABSYNTHIUM *Off. Botanicorum.* **ARTEMISIA** L. Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Wermuth. *Gallis* Absinthe. *Anglis* Wormwood.

Quoniam plures sint absynthiorum species, elegerunt tamen solum officinæ vulgaris, & Pontici herbam: prima definitur artemisia foliis compositis, multifidis, floribus subglobosis, pendulis, receptaculo papposo. Amarissima planta est, simul fragrans, aromatica. In usum officinalem vocantur folia, & summitates. Nota in usu communi cerevisia absynthiaca, vinum absynthites.

Alter

Altera foliis compositis, multifidis, subtus tomentosis, floribus subrotundis, nutantibus, receptaculo nudo, determinatur; præcedenti fragrantior, & minus amara habetur.

VIRES MEDICÆ in morbis frigidis stimulantés, glutinosas incidentes, languidis excitantes, laudantur. *Hydropem* incipientem sæpe perfectissime planta tollit, adultum juvat. *Cachexiæ* senili frigidæ, & mucosæ diathesi, medetur: ventriculi a mucosæ languentis vitia corrigit, & languorem post febres intermittentes pellit, defectui bilis subvenit, etiam acido resistens extemporaneo experimento. Datur forma pulveris ad drach. semis. infusi unc. semis, unam, in libra una aquæ, vini. Succus coctione purgatus, intense amarus, ingratus. Externe absynthium aquæ marinæ incoctum, remedium ad gangrænam euphoriston plurimis experimentis **BARTHOLINUS** habet.

PRÆPARATA. *Conserva* vulgaris, & pontici, vires plantæ totas habet. Dosis drach. una. *Extractum* de fragrantia plurimum amittit, dum totum amarorem habet. Dosis gran. X. XX. forma boli, electuarii: aut cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino paratæ, sufficienti quantitate, vel alio, tincturæ forma, ad gutt. triginta, quadraginta. *Syrupus* amaritiem plantæ habet. *Aqua* stillatitia fragrans, parum amara est. *Essentia* tam simplex quam composita, valida deprehenditur. Dosis guttæ viginti, triginta. Simplicem contra calculum specificam **LINNÆUS** habet, fumendo cochlear unum omni mane per sex septimanas, dein singula septimana per dimidium annum cochlear, vitando vina, potus, cibos acidos. *Spiritus* absynthii validus etiam, essentia simplici debilior tamen, dosi paulo majori dari possit. *Oleum* essenziale non omnes officinæ habent, viride, amarum: *Coctum* parum de planta possidet. *Sal* absynthii nomen, non vires plantæ habet: pro diversa præparatione alcalinus, vel medius est.

ACORUS *Off. Botanicorum.* Classis Palmarum.
Germ. Calmus. Gallis Acorus. Anglis Acorus.

ACORUS verus, seu calamus aromaticus officinarum radicem nobis suppeditat, quæ abs jactura virium exsiccati possit, siccam, etiam conditam gratiorem, sed magis effectam.

VIRES acres, admodum calefacientes, in morbis frigidis, mucosis, insignes; ita in prostrato appetitu, mala digestionem &c. ex hac causa glutinosa spontaneo, in taleolas secta radix aliquoties de die deglutita sæpe auxilio fuit; convenit etiam hydropi, catarrho senili, in hoc quam alio corpore magis pertinaci, tum aliis mucosis pectoris morbis melle remixta. Juvit etiam paralyticos; & infinitos lotii suppressione laborantes, decocto ex vino tenui facto, se resituisse testatur **FALLOPIUS**. Acre, stimulantissimum medicamentum, aromatis fixioris, inflammantis fere, in febribus exanthematicis, malignis, laudat **LINNÆUS**. Heu quale medicamentum! Datur in taleolas secta recens, siccata in pulvere a granis quinque ad decem, duodecim, in infuso ad unc. dimidiam; decoqui non debet.

PRÆPARATA. *Radix condita* pro delicatulis; *Extractum* egregiarum adhuc virium ad scrupulum semis datur.

AGALLOCHUM, seu **ALOES** lignum *Off. Botanicorum.* Classis ignoratur. *Germ. Aloes-Holtz. Gallis Bois d'aloë. Anglis Wood of aloes.*

Interthymiamata in templis Deorum & palatiis Regum adhuc hodie in oriente comburitur pretioso suffitu. Calambac æstimatissimus ejusdem ligni nodus, quod maxime resinofus, in Europa raro visitur: Resinam fundans in cymeliis Regiæ Societatis Londinensis servatur.

VIRES **MEDICÆ** anthelminticæ, roborantes, **BONTIO** confirmantur: in cholera, paralyti, podagra alii laudant. Dosis in pulvere scrupuli unius: in infuso

infuso aquoso, vel vinoso unc. dimidiâ. Hodie non multum in usu est. Venenati quid subesse L. testatur; sed FR. HOFFMANNUS resinam spiritu vini rectificatissimo extractam dandam, essentiam resinolam cum tinctura martis permixtam ad debilitatem viscerum in hypochondriacis magno pretio haberi: *Dissertatione de Bals. tum destillatione elici oleum æthereum frigore instar camphoræ concretum, quod in spiritu vini rectificatissimo solutum, essentiam magnarum virium in roborando cerebro, nervorumque debilitate emendanda, probabat. IDEM ibid.* ♀

AMOMUM *Off. Botanicorum* MYRTUS. *Classis* Calyciflorarum. *Germ.* Amomlein. *Gallis.* Amome. *Anglis* All-spice. Jamaica Pepper.

Myrtus foliis alternis. Celebratissimum antiquitati amomum hodie in integrum ignoratur. Bacca quæ hoc nomine in officinis vocitantur, ex Jamaica ad nos deferuntur, rotundæ, scabræ, fusco nigricantes, umbilicatae. Odoris, & saporis caryophyllæi, non tamen adeo acris, quasi ex plurimis aromatibus mixti. Condimentorum numero in Anglia adscriptæ sunt.

VIRES MEDICÆ odoratæ, calefacientes, stomachicæ.

ANETHUM *Off. Botanicorum.* *Classis* Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Dyll. *Gallis* Anet. *Anglis* Dill.

Anethum fructu compresso, dum recens est, odorem habet fragrantissimum, qui in exsiccata perit, hinc recens tantum adhibetur; & dum haberi non potest, ejus semen, flores, aut præparata in usum vocantur. Flores inter IV carminantes recipiuntur.

VIRES huic plantæ aromaticæ, stimulantæ, carminativæ specificæ, laudantur in singultu, torminibus, flatibus, a causâ frigida exortis; valet itidem ad mucosum pulmonis infarctus, uncia dimidiâ, etiam unius pondere

dere, in infuso melle edulcorato. Genituram restinguere jam DIOSCORIDES prodidit, in *Ephem.* N. C. confirmatio habetur. Externe contusum ad tumores frigidus valet, coctum etiam in enemate carminativo.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax: *oleum destillatum validum*: *coctum* inutile.

ANGELICA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Engelwurtz. *Gallis* Angelique. *Anglis* Angellica.

Angelicæ foliorum impari lobatu, neglectis foliis radix, & semina tantum officinalia sunt, tum etiam radicis usus præ semine, longe major est. Mirum saporem aromaticum, amarum, acrem, radix habet, penetrabilissimum quidem, non tamen inflammantem: datur in pulvere ad grana quindecim, viginti, infuso unc. semis, lib. aquæ unius. Semina iisdem dosibus, & formis.

VIRES MEDICÆ alexipharmacæ, dum susceptum venenum, niasma, nondum infedit, sed quasi adhuc vagum in humorum massa errat, certæ sunt, in infuso addito aceto; tum ubi sub finem acutorum exstimulanda natura est, ut per corporis peripheriam cocta expellat, valet; est adhuc pectoralis, carminativa, emmenagoga frigidis. Angelicam Canadensem purpuream indomabile esse venenum, quod præstantissima antidota eludat, autopta est KALM.

PRÆPARATA. *Extradum* non ignobile: *Aqua stillat*: egregia. *Spiritus* non ubique habetur.

ANISUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Anis. *Gallis* Anis. *Anglis* Anise.

Anisum foliis radicalibus simplicibus, nihil nisi fermen officinis largitur; olim etiam inter condimenta relatum, ut hodie pani aspersum: inter IV. semina calida majora refertur.

VIRES

VIRES in vitis primarum viarum, tum pulmonum frigidis, egregiæ: inde stomachicum, carminativum, anticolicum, bechicum. Etiam comitiales infantes juvat, **PLINIUS**, quos scrupulus unus grosso modo pulverisatus primo pultis cochleari commixtus purgat, **HEURNIUS**. Forma pulveris a scrupulo ad drachmam: infusi ab uncia semis ad integram datur.

PRÆPARATA. *Confectio* anisi simplex, semen est saccharo incrustatum laudandum delicatulis. *Confectio* anisi *laxativa*, acidulas fumentibus præscripta. Utraque non in omnibus officinis habetur: *Species* dianisi laudandæ in primarum viarum cruditatibus, compositæ aliis calidioribus sunt. *Aqua* stillatitia virtutis plantæ. *Spiritus* anisi saccharo, syrupo temperatus, cochlearis mensura carminativus, stomachicus; linguæ tremorem spiritu anisi, & serpilli curatum vidit **DECKER**. *Oleum* stillatitium butyraceum, album, penetrabilissimum, nutricis lac odore anisi infecti, etiam enchymosibus illitum utile. *Oleum pressum* viride seminis vires habet, sed destillato interius est.

COMPOSITA. *Balsamus* sulphuris anisatus egregie pectoralis; alia scire vix opus.

ANISUM STELLATUM *Off. Germ.* Indianischer Anis. *Gallis* Badiane.

Botanici nec de nomine, nec de classe conveniunt, quæ ab uno vocatur Zingi, nescio, quo jure ab alio dicitur Badanifera, nonne a tertio Ciegerdeckia majori adhuc jure vocari posset. Fructus fraxinellæ similis, stellatus, saporis medii est, inter anisum, & fœniculum, longe gravioris, suavioris tamen.

USUS MEDICUS in iisdem casibus ac europæum, in infusis theiformibus frequens. Masticatum tœtorem oris emendat.

ARTE.

ARTEMISIA *Off. Botanicorum.* Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Beyfus. *Gallis* Armoisê. *Anglis* Mugwort.

Artemisia foliis planis, semipinnatis, pinnis rariter dentatis, floribus erectis, dense spicatis. **HALLER.** Officinis herbam suam offert, summitates, flores, radices: absynthio minus amara est.

VIRES MEDICÆ ab omni tempore uterinæ recognitæ, hinc ad mala virginum, mulierum, puerperarum, ex retentis menstruis, vel lochiis laudant, potu, fotu, infessu: partes podagricas herba fotas dolore absolvi, & sclopetorum ictus, vulnera, hac percussari multi asserunt: accensæ suffitus ab œdemate liberat; dosis absynthii.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia, *Syrupus*, egregii usus. *Moxa* celebre illud in Alia remedium cauterifans, stupa artemisiæ albæ est, concipiendo igni aptissima, qua accensa ignis moderate gliscit, scintilla minus conspicua, ardore temperato, progressu lento, donec in favillam tota depasta sit. Medicis Europæis vix in usu, aliis heroicum. Vide **KÆMPFERUM.** A podagra non absolvit. **L. B. van SWIETEN.**

AURANTIORUM recentes cortices. Oleum p. 30. 31.

CITRIORUM recentes cortices. Oleum p. 32. 33.

CALAMINTHA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Berg-Münze. *Gallis* Calament. *Anglis* Calamint.

Calamintha vulgaris, seu officinarum, botanicis calamintha floribus ex alis superioribus pediculo communi confertis, definitur. Grate aromatica hæc; alia calaminthæ species etiam usitata officinis, quæ calamintha foliis ovatis, obtusis, caule procumbente, audit **HALL.** & **BLACHW.** Tab. 167. delineata, validior, ingrator est.

VIRES

CARDIACA STIMULANTIA. III

VIRES MEDICÆ in causis frigidis cephalicæ, pectorales, nervinæ, uterinæ, calefacientes, in ulceribus internis balsamicæ, detergentes, externos tumores foetu discutientes. Vasis clausis infunditur ad Manipulum.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia calaminthæ vulgaris, aqua stillatitia calaminthæ montanæ*, utraque egregia est, licet saporis non adeo grati. *Species diacalaminthes* GALENI non habemus.

CARDAMOMUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis ignota. *Germ.* Cardamomlein. *Gallis.* Cardamome. *Anglis* Cardamom.

Tres cardamomi species nobis exhibent officinæ; est enim cardamomum simpliciter, & per excellentiam, & hoc minus est: est cardamomum medium: tum majus, quod est sub nomine granorum paradyfi, præscribitur, & priori sæpe substituitur.

Cardamomum minus, cur dixerit LINNÆUS amomum, dum amomi veterum, quam cardamomi notio, haud certior, non perspicitur satis; semen est angulosum, rufum, odoratum, acre, aromaticum. Medii semen oblongum, pressum, angulosum, canaliculo divisum, ex albo rufescens. Majoris semen nitidum, angulosum, pipere minus, spadiceum, gustu acre, fervidum, ut piper, & zingiber esse solent. Semina hæc omnia siliquis variis inclusa esse solent.

VIRES MEDICÆ cardamomi minoris in cruditatibus primarum viarum, anorexia, dyspepsia, cardialgia, & colica flatulenta a frigidis causis, efficaces, incidentes sunt, in pulvere, trageis, vel aliis formis. Pulveris dosis a scrup. semis ad integrum. Cardamomum majus odoratissimum, ubi excitandum, & spirituum adaugendus motus, magis conveniens, eadem, etiam majori præscribi dosi potest, ut in soporosis, lethargicis.

PRÆPARATA. Hinc inde in officinis habetur, ex cardamomo medio, in Indijs paratum oleum, CAJAPUT vocant,

vocant, magnum nervinum, & anodinum, in linguæ paralyfi, catalepsi, chorea Sti. Viti, gravioribus aliis motibus convulsivis, summopere laudatum. Dosis gutt. duarum, trium, quatuor, vino, ovo forbili, saccharo, subactarum.

CARVUM *Off. Botanicorum* **CARUM.** Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Feld-Kümmel. *Gallis* Carvi. *Anglis* Carraways.

Semina quæ etiam inter IV calida majora numerantur, sola officinis, etiam culinis, in plurimis regionibus nota planta largitur; omni forma carvum præscribitur; valet in iisdem casibus ac cuminum, de quo infra dicitur.

VIRES MEDICÆ. Os commendare; stomacho utile esse carvum, & concoctionem adjuvare, reliquit **DIOSCORIDES.**

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium nec dulcedinem, nec gratiam olei stillatitii anisi habet, satis acre; in tympanitide auxilio fuisse **HARTMAN.**

CARYOPHYLLUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis - - - *Germ.* Nägelein. *Gallis* Clous de Gerofles. *Anglis* Cloves.

Flos est clavatus, fumigatione niger, infolatione exsiccat, oleosum fervidissimum aroma habens, ex Insula Ternata ad nos devectus, *culinis*, & officinis notus.

VIRES MEDICÆ fervidissimæ, pertinaces, oleo irritatæ, ubi stimulo valido acri opus, proficua, ut in paralyfi linguæ, ubi integri mandendi, in paralyfi aliarum partium, laxitate ventriculi, intestinorum, horum cruditate, exolutione, distensione, flatibus &c. ubi raro forma pulveris, sed semper vini medicati dantur. Pulveris dosis scrup. semis, infusi drach. tres. lib. vini I.

Externe pulverati sacculis stomachicis, pani tosto in imbecillitate foetus, in singultu a causa frigida, ad-
PRÆ-

CARDIACA STIMULANTIA. 113

PRÆPARATA. *Oleum stillatitium caryophyl-
lorum* ignitum penitus & causticum, gossipio instilla-
tum, denti cavo inditum, si nervum contingit, certo
destruit, & a dolore dentium liberat; cariem ossium,
sphacelum, instar ignis actualis inhibet; interne raro
adhabetur. *♀*

CASSIA LIGNEA *Off. Botanicis LAURUS.*
Classis Incompletarum. *Germ. Cassien-Holtz,*
Mutter-Zimmet. Gallis Cassia lignea. Anglis
Cassia lignea.

Lauri foliis lanceolatis, trinerviis, nervis supra ba-
sim unitis, cortex, est cinnamomo satis similis, colore,
odore, & sapore: gustus tamen distinguit debilius aro-
ma, & glutinosum, quod cinnamomo non inest.

VIRES MEDICÆ cinnamomo debiliores, tamen
adhuc in diarrhoeis ob glutinosam, & roborantem, utiles.

PRÆPARATA. *Essentia cassiæ lignæ cum spiritu*
vini tartarifato facta, laudabilis.

CHAMÆPITYS *Off. Botanicorum BUGU-
LA. TEUCRIUM L.* Classis Naturalis Rin-
gentium. *Germ. Schlagkraütlein. Gallis Ivete.*
Anglis Ground Pine.

Bugula foliis trifidis, floribus sparsis in alis foliorum
HALL. Teucrium foliis linearibus trifidis integerrimis
L. Resinosa, amara plantula, plurimum aromatis ha-
bet. Herba præscribitur.

VIRES MEDICÆ in rheumatismo, arthritide, ma-
lo ischiadico, incipiente podagra, nervorum morbis,
longo usu laudabiles. Laudant etiam in arthritide &
doloribus rheumaticis **PARISIENSES.**

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia egregiæ virtutis:*
extractum multum adhuc medicatum, quia resinosum.

H

CIN.

---

114 CARDIACA STIMULANTIA.

CINNAMOMUM *Off. Botanicorum* LAURUS.
Clafis Incompletarum. *Germ.* Zimmet. *Gallis*
Canelle. *Anglis* Cinnamon.

Lauri foliis ovato oblongis, trinerviis, bafi nervoſis orientibus, cortex, eſt tenuis, in cannulas convolutus, coloris ex flavo dilute ruſcentis, odoratus, aromaticus, ſaporis cum ſuavitate acuti, evanido aromate adſtringentis, & hic optimus probatiſſimusque: vis in interiori corticis pellicula præcipua.

VIRES MEDICÆ, ubi domandum venit frigus & flaccida vaſorum diatheſi, humorumque inertia mucoſa, & aquoſa, ſtimulantes, roborantes, in exhaustis recreantes, ſapida: tum & carminativa, ſtomachicæ. Forma pulveris drach. ſemis, electuarii, vini medicati unc. ſemis, una, cum aliis præſcribitur, tum ad gratiam, tum indicationem.

PRÆPARATA, & COMPOSITA varia ſunt: *Aqua* cinnamomi *bugloſſata* in involuntariis triſtitiis utilis. *Aqua* cinnamomi *cydoniata* inutilis. *Aqua* cinnamomi *ſpirituosa* lactea, optimum analepticum, & cardiacum, non doſi aquarum ſtillatitiarum, ſed ſpirituum, præſcribenda. *Aqua* cinnamomi *cum vino*, quæ zingiberis ſtimulum adhuc habet. Cur multa vitra cryſtallina aquam cinnamomi albescere, etiam flavescere faciunt? *Syrupus* ſatis male unam ebullitionem ſuſinet, cæterum egregius. *Oleum* ſtillatitium ex diverſis plantæ partibus varium, hoc camphoratum, illud aquæ innatans, aliud fundum petens, poſtremum noſtris officinis frequens, sæpe adulteratum: genuinum ratione virtutis inſtaurantis, in collapſis gravidarum, parturientium, puerperarum viribus, ubi nulla ſubeſt febris, hucusque cognitiorum princeps, in ovo forbili, vino, ſaccharo, duarum, trium guttarum pondere exhibendum. Externe in oſſium carie potentiſſimum. Sic ad ſeparandas partes oſſium carioſas, frequenti præſcriptione ſe nihil vidiffe, aut legiſſe convenientius, teſtatur TULPIUS.

9

COR.

CARDIACA STIMULANTIA. 115

CORTEX WINTERANUS *Off. Botanicorum*
LAURUS, Classis Incompletarum. *Germ.* Magellanischer Zimmet. *Gallis* Canelle blanche. *Anglis* Wild-Cinnamon.

Lauri foliis enerviis, obverse ovatis, obtusis, cortex, canella alba officinarum, est etiam in oblongos convoluta tubulos, exalbidos, cinnamomo crassiores, saporis ex plurimis aromatibus mixti, acris, pungentis simul.

VIRES MEDICÆ præcedentibus calidiores, stomachicæ, carminativæ, incidentes, in mucositate primarum viarum, in catarrhosis, & paralyticis affectionibus. Pulveris dosis scrup. semis ad scrupulum unum, vini medicati unc. semis.

CORIANDRUM *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Coriander. *Gallis* Coriandre. *Anglis* Coriander.

Coriandrum fructibus globosis, solum semen officinis concedit. Recens graveolens, ingratum, cum floribus sambuci conciliat tamen vino iragrantiam moschatam. De ejus virulentia experimenta desunt, quid quid commentatores in MESUEN Monachi opponant.

VIRES MEDICÆ stomachicæ, carminativæ.

CUMINUM *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Kümmel. *Gallis* Cumin. *Anglis* Cummin.

Sola officinalia semina, sunt inter IV calida majora recensita; odorem habent gravem, vehementem, saporem aromaticum, subamarum, acrem, ingratum tamen; ob digestionis vitia & flatus, edulia hinc inde facta sunt. Omni forma dari possunt.

VIRES MEDICÆ carminativæ præstantes, in causa frigida certæ; tum in glutinosis primarum viarum morbis, in colica flatulenta, tympanitide auxilio est; conducit etiam anhelatoribus, orthopnoicis; externus

H 2

frequen-

---

116 CARDIACA STIMULANTIA.

---

frequentissimus forma fumi, cataplasmaticis, fomenti, pulveris sicci, discutiens in tumoribus aquosis scroti, aliarumque partium, usus.

PRÆPARATA. *Oleum stillatitium*, carminans. Dosis aliorum stillatitorum.

COMPOSITA. *Ceratum de cumino*, adultum parum efficax.

CYPERUS LONGUS } *Off. Bonanicorum.*
ROTUNDUS }

Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Cyper-Wurtz. *Gallis* Souchet. *Anglis* Cyperus.

Cyperus longus culmo triquetro, folioso, panicula foliosa, supradecomposita, pedunculis nudis, spiculis alternis gaudet, dum rotundus culmo triquetro, subnudo, umbella decomposita, spiculis alternis, linearibus instruitur; utriusque plantæ fragrans aromatica radix in usu est, quæ datur in substantia, in taleolas dissecta, in pulvere ad drach. semis, infuso ad unc. semis, integram.

USUS MEDICUS hodie vix multus. Plurimi ad ulcera interna uteri, vesicæ, oris, ex HIPPOCRATE, HOFFMANNO, SIM. PAULI, laudant. Prodest etiam, paralyticis, & stimulo aromatico egentibus.

DICTAMNUS ALBUS *Off. Botanicorum* FRAXINELLA. Classis Diplosantherarum. *Germ.* Weisser Dictam. *Gallis* Fraxinelle. *Anglis* White Dittany.

Ex hac in officinis folius radice cortex, licet vires capsulæ feminales longe majores, quam radix promittant: hæ fragrantissimæ balsamo nativo terebinthinaceo turgidæ, etiam manus odore non ingrato afficiunt, quod & de caule notum; siquidem æstivis diebus candela plantæ supposita, flammam capit, quæ totam plantam lambat; odor graveolens a vermiculis per microscopium in floribus observatis GEJER: quo experimen-
to!

to! ablatis floribus odor in cortice caulis idem, etiam antequam flos erumpat. Radix recens odorem virosi habet, saporem amarissimum.

VIRES MEDICÆ cardiacæ, antipestilenciales, antihystericæ, anthelminticæ, a multis enixe commendantur.

DICTAMNUS CRETICUS *Off. Botanicorum*
ORIGANUM. Classis Naturalis Ringentium.
Germ. Cretischer Dictam. *Gallis* Dictame de Crete. *Anglis* Dittany of Candy.

Origanum foliis tomentosis, spicis nutantibus, definitur botanicis. In usum officinalem sola vocantur folia, jam antiquitati celebria.

VIRES MEDICÆ stimulantés, fragrantés, balsamicæ, mucosis, lethargicis, etiam ulceratis utiles; In partu difficili non satis rationales, in sola debilitate parturientis, dato positu infantis naturali, proficuæ. Forma pulveris a scrup. drach. semis ad scrupulos duos, in vino medicato manip. I.

ENULA. *Off. Botanicorum* **INULA.** Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Alantwurtz. *Gallis* L'aunée. *Anglis* Elecampane.

Inulæ foliis ovatis, subtus tomentosis, calycum squamis ovatis, radix, acris, aromatica, alexiteria, sudorifera, pellens, eximia vi, incidendi glutinosa, & stimulandi solida, in asthma, fluore albo, morbis ventriculi, cutis, utili gaudet; dicitur etiam valere ad tremorem a mercurialibus relictum, & a calculo præservare infusum aquosum per XIII. dies potum, *Commerc. litt. Norimberg.* & prunis injectum pulverem pulices & muscas abigere. In decocto unc. semis, in pulvere scrupulus, drachma una.

GALANGA ^{MAJOR} _{MINOR} *Off.* Classis Naturalis
ignoratur. *German.* Galgan. *Gallis* Galanga. *Anglis*
Galangal.

Radices tuberosæ, nodosæ sunt: est vero galangæ majoris radix ignavior, & colore dilutior, minoris fortior, coloratior, odoratior, jam monente MATHIOLLO. Javanensibus in ciborum condimentis instar zingiberis, quo valentior, adhibita, recens etiam acetariis advocata.

VIRES MEDICÆ admodum fervidæ, acres, in cruditate ventriculi, morbis pituitosis utiles. An vero sint in singultu, vertigine, specificæ, ut L. prodit? multum dubitari debet; in colica lochiali, in qua idem author laudat, periculosæ sunt. Calidi aromatis recentis dosis, in substantia scrupuli semis, gran. quindecim, in infuso aquoso vel vinoso drach. trium, uncia semis.

COMPOSITA. *Species* diagalangæ ad morbos ab inertia mucosâ ortos valent.

GENTIANA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis
Oligantherarum. *German.* Enzian. *Gallis* Gentiane
Anglis Gentian.

Gentianæ corollis rotatis, verticillatis, amarissima radix, bili succedanea, in febribus intermittentibus, horum languore, bilis defectu, inertia, egregiæ efficaciam. Unicum, & præstantissimum est podagræ remedium, HALLERUS, calculi, LINNÆUS. Est etiam stomachicum, & anthelminticum. Externe decoctum cum melle ulcera, & fistulas depurat, radix cava fistulas ampliat. Forma pulveris, decocti, rarior: in hoc scrupulus unus, in illo drachmæ tres. Extracti in catapotia redacti frequentior, gran. duodecim, dosim dein augendo.

HYPB

HYPERICON *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Polyantherarum. *Germ.* S. Johannes-Kraut. *Gallis* Mill-Pertuis. *Anglis* St. John's-wort.

Hypericon foliis punctatis, obtusis: vim vulnerariam, & anthelminticam specificam habet, LINNÆUS. In dispositione phthilica utiles flores HOFFMANN. de præstantia Remed. Domesticorum.

HYSSOPUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Iſop. *Gallis* Hiſſope. *Anglis* Hyſſop.

Hyſſopus ſpicis ſecundis Botan. herbam nobis largitur, ſaporis acris, amari, aromatici, ſtimulantis, odoris ſimilis.

VIRES aromaticæ ſtimulantes, incidentes, in pituitofis pulmonum morbis multum probatæ ſunt: in tuſſi, catarrhis, aſthmate utiles: ad libram unam aquæ, unc. ſemis, unam damus. Externe ad partes contuſas ſugillatas recentis hyſſopi coma, etiam planta cum vino, aceto, contuſa valet, tumoribus aquoſis faucium coluta medetur.

PRÆPARATA. *Conſerva* ex ſummitatibus floridis egregia. *Syrupus* compoſitus, eſt laudandus tamen. *Aqua* ſtillatitia virtutis plantæ.

IMPERATORIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Meiſter-Wurtz. *Gallis* Imperatoire. *Anglis* Maſtor-Wort.

Radix ſola officinalis, licet non ignobiles in reliquis plantæ partibus vires ſint; diſciſſa folliculos baſamo odorato igneo plenos exhibet; exſiccationem fert, ſed brevi cariola fit. Recens ob acrimoniam etiam purgat.

VIRES calidiſſimæ, diureticæ, ſudoriferæ, etiam alexipharmacæ, in morbis frigidis ex mucoſa humorum diatheſi, ut leucophlegmatia, ſuppreſſis menſtris,

H 4

hydro-

hydropē incipiente, multum incidentes, etiam in paralyſi ſtimulantes. Sumitur in taleolas diſſecta in morbis ventriculi, in pulvere ad ſcrupulum unum: ad unciam ſemis in infuſo vinoſo, aut aquoſo. Externe ad tumores colli ſtrumofos, contuſa folia, cum ſale & aceto trita, laudantur. Radix in paralyſi linguæ ore volvitur, eſt enim apophlegmatifans.

JUNIPERUS *Off. Botanicorum.* *Claffis Naturalis*
Amentacearum. *Germ.* Wachholderſtaud. *Gallis*
Genevre. *Anglis* The Juniper-tree.

Juniperus foliis ſeſſilibus, patentibus, inter triſtes arbores recensita **PLINIO**, dat diverſas officinis partes; baccas, quæ baſamorum nativorum terebinthinaceum quali ſaporem habent; lignum, quod ſapore baſamico debili, præditum, accentiſſimum odoratum eſt; ſandaracam, ſeu gummi Juniperi, quæ lacryma reſinoſa, odoris baſamici, non ingrati, deprehenditur.

VIREs diuretica, diſcutientes flatuſ, attenuantes mucoſa, in morbis ventriculi, pectoris, abs magno calore eximiæ; ad hydropem per vias urinarias curandum arcanum medicamentum habuit **HELMONTIUS**, ex Juniperi baccis, aqua ſillatitia Juniperi, addito roob juniperi, conſectum, cochleatim exhibitum. Septentrionales populi univerſalis remedii loco utuntur infuſo, etiam in nephritide pituitoſa, ſabuloſa, utili, non ſemper tamen in calculo, licet ab hoc præſervet; nam etiam urinam cruentavit, & hujus frequentior, & major uſus lethalem diabetem induxit. *Acad. N.C. Vol. X.* Bacca vel per ſe manducantur: cum aliis in pulverem rediguntur: doſis drach. ſemis: uncia ſemis, integræ pondere contuſa, infunduntur lib. I. aquæ. Lignum accenſum gravem, halitibus infectum aera, luſtrat: infuſum uncia pondere in aqua calente in ſcabiæ, lue venerea, ligno quajaci, ſaſſafras, exoticis, non cedit: decoctum non infimæ ad expugnandum ſcorbutum utilitatis **HOFFMANN** *de Baſamis.*

PRÆ.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia actiuosa. *Spiritus* ex baccis validus. *Oleum* destillatum duplex, ex bac-
cis, & ligno; utrumque forte, externe magis, quam
interne exhibitum: licet forma elæosacchari, guttarum
duarum, trium numero, dari possit in liquido. *Roob*,
quod etiam Germanorum theriaca dicitur, ob usum dia-
phoreticum, oleo destillato præfertur in renum morbis
HOFFMANNO, a drach. duabus ad unc. semis, vel
per se exhibetur, vel in theato Juniperi. *Sal* diureti-
cus in vino Juniperino ad drach. duas, tres solvi potest
pro hydrophico.

LAVENDULA *Off. Botanicorum.* Classis Na-
turalis Ringentium. *Germ.* Lawendel. *Gallis* La-
vande. *Anglis* Lavender.

Folliis lanceolatis integris, spicis nudis, Botanicis de-
finitur planta: etiam ab aliis in latifoliam, & angusti-
foliam distincta, non adeo utiliter, cum promiscue
utramque officinæ usurpent. Habemus herbam & ejus
fiores. Penetrabile aroma etiam tineas arcet vestibus
conceptum.

VIRES in morbis pituitosis, & languore frigido,
cephalica, nervinæ, uterinæ eximæ: in debilitate fe-
nili, languore visus, imminutione auditus, lethargo,
artuum tremoribus, paralyfi, præstantes: in aponia,
balbutie, multum laudat **RULANDUS** infusum. Do-
sis manip. semis, integer, additis etiam floribus ad pu-
gillos aliquot. Externe in sacculos nervinos paraly-
ticorum, discutientes recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia cum, & sine vino
egregia. *Spiritus* lavendulæ laudabilis. *Oleum* stillati-
tium lavendulæ efficacissimum, in convulsionibus a vul-
nere, aut punctura abortis, specificum tam externe
quam interne habetur, **BARBETTE.** *Oleum* stillati-
tium *Spicæ* etiam habetur ex congenere planta. *Bal-
samus* lavendulæ inunctionibus etiam utilis. *Conserva*
ex floribus drachmæ unius, vel duarum mole, vacuo

ventriculo assumenda, cum aqua stillatitia lavendulæ vitis fenilibus pulchre opitulatur.

LAURUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Lorberbaum. *Gallis* Laurier. *Anglus* The Bay Tree.

Laurus foliis lanceolatis, perennantibus, corollis quadrifidis, definita, folia & baccas officinis, culinis folia maxime offert. Celebratissima omni antiquitati planta, honoris, & lætitiæ ligno fuit, nobis ob aromapotissimum laudata.

VIRES. Baccarum foliis magis excalescentes, & pertinaces, ad roborandas a mucro languentes partes, utiles, ut inappetentia, mala digestionem, colica, flatibus, morbis pallidis virginum, etiam incipiente hydrope; in colica lochiali raro tutæ; & ad difflanda vena in initio, ubi hæc adhuc vaga nulli parti insedere, proficua. Tumorem manuum, & pedum subitaneum ab assumptis baccis lauri in chlorotica habet **MATERNI** de Cilano *Acad. N. C. Vol. X.* an geometrico iudicio, ab his esse, evictum? Baccarum, & foliorum forma eadem fere, eaque varia. Commodius tamen forma pulveris folia, quam baccæ dantur, quod hæc pinguiora. *Dosis* ad scrup. semis; in vinis medicatis baccarum contusarum unc. semis, etiam una pro hydropicis.

PRÆPARATA. *Oleum* coctum, tumoribus frigidis inungitur, etiam carminativo scopo clysmatibus additur, ad unciam unam. *Oleum* stillatitium unguentis discutientibus roborantibus, nervinis admiscetur.

COMPOSITA. *Electuarium* de baccis lauri, quo carere possemus. *Emplastrum* de baccis lauri, quod in doloribus colicis, flatulentis, in diarrhœa, quandoque cum levamine abdomini applicatur.

LIMONIORUM recentes cortices, oleum p. 39.

MAJO-

MAJORANA *Offic. Botanicorum* **ORIGANUM**.
 Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Meiran.
Gallis Marjolaine. *Anglis* Sweet Marjoram.

Origanum foliis ovatis, obtusis, spicis confertis, compactis, pubescentibus, definitur. Sitne majorana samfuchus **DIOSCORIDIS**? nondum finita lis est. Habent officinæ herbam, & præparata.

VIRES in inerti fibra, glutinosis humoribus, & spirituum languore summæ, stimulantés, incidentes, moventes, cephalicæ, & nervinæ, pertinaciter fragrantés sunt; hinc in vertiginè, aurium tinnitu, lethargo, paralyfi, artuum tremore, apoplexia, dum mala hæc senile corpus, aut etiam mediæ ætatis leucophlegmaticum habent, eminent. In morbis catarrholis frigidis, morbis pectoris glutinosis, cum spirituum languore, inertia, duplici ex capite herba valet; tum quod potenter glutinosum dividit, incidit, tum quod vim nervis infundit, spiritus excitat. Dosis in pulvere grana triginta; in libra una aquæ, vini, infunduntur herbæ drach. tres, quatuor. Externe additur sacculis cephalicis, cordialibus, adhibetur balneis antiparalyticis. Pulvis, aqua stillatitia, aut etiam infusum, naribus attracta, errhina sunt.

PRÆPARATA. *Conserva, aqua stillatitia, oleum* destillatum, iisdem in casibus actiuosa medicamenta sunt. Oleum interne elæosacchari forma datur, externe in unguentis antiparalyticis adhibetur: peculiare hoc habet, quod rectificatum in corpus salinum concresecat. *Oleum coctum* inutile. *Balsamus* majoranæ externo usui dicatus est.

MARUM VERUM *Off. Botanicorum* **TEUCRIUM**. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Edel-majoran. *Gallis* Marum. *Anglis* Syrian Marsh. Thyme.

Definitur teucrium foliis lanceolatis, integerrimis, floribus solitariis, laxè spicatis, quod vulgo marum
CORTU-

CORTUSI B. Rarum satis, feles hac planta allici, hanc salutare, mordere, quandoque manducare, unde temulentæ furentes sint. Est officinis herba, odoris fragrantissimi, acutissimi.

VIRES majoranæ, vehementiores tamen, in iisdem casibus laudatæ, adhuc in hydrope, asthmae specificæ **LINNÆO** habentur. Pulverem ut insigne erhinum extollit **QUINCY**, & ex foliis sal volatile oleosum cephalicum præstantissimum paravit.

MASTICHINA. Marum Mastich. *Off. Botanicorum* **THYMUS.** Classis Naturalis Ringentium. Mastichkraut *Germ.* Mastich *Anglis.*

Thymus verticillis lanuginosis, dentibus calycinis fetaceis, pilosis, cognoscitur; non omnibus tamen officinis habetur, quod marum verum huic vulgari præferant.

VIRES aromaticæ fragrantæ, nervinæ egregiæ, sed majorana, & maro vero mitiores, non ideo tamen spernendæ, specificæ non notæ.

MENTHA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Müntzbalsam. *Gallis* Mente. *Anglis* Mint.

Plures menthæ species hinc inde officinis insunt: omnes facile superat mentha crispa, exiguo epitheto ab aliis satis distincta. De mentharum temperamento ex **DIOSCORIDE**, qui calefaciens, ex **PLINIO**, qui venerem exstinguens, pronunciarunt, inutiliter aliqui disputant; ex fabula **PLINIUS** dixit.

VIRES calefacientes, stomachicæ, carminativæ, uterinæ in causis frigidis certæ, vomitum, singultum mirum in modum compefcunt, tussi etiam convulsivæ, obveniunt: etiam vulneraria, balsamica mentha est. In pulvere ad drach. semis datur, in infuso ad unciam semis, integram. Externe discutiente, & roborante scopo in aquosis defluxionibus, antiseptico in contusionibus,

bus, chirurgis multum utile quassum recentis plantæ folium.

PRÆPARATA. *Conserva* egregiæ virtutis. *Aquæ stillatitiæ cum vino, sine vino*, etiam per fermentationem paratæ, non ignobiles. *Essentia* menthæ efficax. *Syrupus utilis*; *Oleum* essentiale calidum, multum fragrans, stomacho utile. Totius menthæ medicina in vomitu, singultu, cholera, adjecto laudano commoda, & felix, si inflammatio absit. Est adhuc *balsamus* menthæ.

NUX MOSCHATA, MYRISTICA. *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ignota. *Germ.* Moschatt-Nus. *Gallis* Muscade. *Anglis* Nut-megs.

Nux moschata tam culinis, quam officinis notissima, ut & medius hujus nucis cortex, Macis. Ut ad nos transportentur, præparantur diversimode. Quæ nucs rotundæ sunt, ponderosæ, optimæ; deterrimæ oblongæ, quadratæ, laporis ingrati, odoris vix ullius.

VIRES in recentibus narcoticæ, stupefacientes, plurimis observatæ, certæ; caro homines corripit, & jacere mutos, etiam improvido usu stuporem, & levem apoplexiam induci BONTIUS, temulentas ab harum usu concidere aves THEVENOTUS, gravidam, recentium esu capite tentatam, & ebriam, LOBELIUS, habent. Puella plusculum macis ad movendos menses assumens, delirio per aliquot horas tentata est, apud FR. HOFFMANNUM. Cæterum in laxis vires stomachicæ, anticolicæ, excalefacientes, etiam emmenagogæ, ex oleo copioso pertinaces, in paralyfi stimulant. Dosis & nucis moschatæ, & macis eadem fere a granis quinque ad decem, forma pulveris; in infusi vinosi libra una ad drachmas duas recipi, & ultra potest.

PRÆPARATA. Nux recens in Indiis *condita* per se exhibenda, scrup. drach. semis pondere, etiam aliis formis immiscenda majori. *Oleum destillatum* nucis moscha

moschatæ, odoratum, pretiosum, carminans stomachicum, sed multum calidum, externe etiam balsamis, unguentis nervinis adhibitum. *Oleum* nucis præsum instar butyri consistens, non facile rancescens, balsamorum basis, morbis externis frigidis articolorum persanandis, litu utile, etiam interne in vomitionibus, diarrhœis, aliis additum, vel forma elæosacchari usurpatum. *Essentia* macis egregia. *Oleum destillatum* macis ejusdem ac nucis usus.

PIMPINELLA ALBA. *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Bibernel. *Gallis* Pimprenelle blanche. *Anglis* White Saxifrage.

Pimpinella foliis subrotundis, calida, acris, in Germania a STAHLII affectis multum laudata in morbis pituitosis, ventriculi, pulmonis, febribus intermittentibus. Dosis pulv. a granis sex, ad octo. Etiam masticata sialagoga est. *Essentiam* stimulantem ad mercurium e corpore eliminandum laudat SCHULZ. *Dispensat. Brandeburgico.*

PULEGIUM *Off. Botanicorum,* non nullorum *Mentha.* Classis Natur. Ringentium. *Germ.* Herzpoley. *Gallis* Pouliot. *Anglis* Penny-royal.

Pulegium foliis subrotundis, verticillis nudis, HALL. ut olim, ita etiam hodie, inter condimenta relatum in culinis, herbam suam largitur officinis.

VIRES acriter stimulantés languidas fibras, potenter incidentes mucosos humores, omnes tribuunt; etiam ab his causis emmenagogas, pectorales laudant, in asthma, tussi, utiles, dum infusum cum melle potatur. Dosis unc. semis infundenda libr. uni aquæ calidæ, addendo mellis, vel oxymellis squillitici unc. I. In hunc usum etiam pulegium cum hyssopo certat.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia, egregia. *Extractum* non adeo laudabile, licet non inefficax. *Oleum stillatitium* validum.

RUTA

12-81

RUTA *Off. Botanicorum*. Classis Diplofantherarum.
Germ. Weinraute. *Gallis* Rue. *Anglis* Garden-
 Rue.

Ruta foliis decompositis, est proprie hortensis latifolia, dum ruta foliis incisis, lobulis linearibus, acutis, est sylvestris. Veteribus modo ruta, modo peganum, modo harmala dicta est, magnæ, & adversus fascinum, & venena laudis. Sic mustum rutatum comitiis peractis a CORNELIO CETHEGO datum populo PLINEIUS; HERACLEOTAS est ruta a CLEARCHO tyranno sibi cavisse THEOPOMPUS CHIUS; nec ignoratur Regis Ponti antidotum. Odorem penetrabilissimum, ingratum, graveolentem, planta habet, saporem ingratum, cum amaritie, subacidum: sanguinem dilutiorem fluidiorem facit, SCHWENCKE.

VIRES, vago in sanguine subtili miasmate, nec adhuc parti infixio, antipeptilientiales proficuae, in passione hysterica, epilepsia, multæ. Scopo sudorifero emmenagogo, felices. Familiare est infusum vinosum aut aquotum. Dosis manip. semis ad libram unam liquidum. Externe contusa cum sale recens planta, addito vino, aceto, ad contusas, & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, solida extimulet, extravasatum sanguinem fluidiorem reddat, non satis laudandum cataplasma constituit. Est etiam rubefaciens sanis partibus applicata, hinc vel sola, vel fermento panis mista, contusa, in convulsionibus, locis subpopliteis applicatur. ♀

PRÆPARATA. *Conserva*, laudabile medicamentum drach. semis, unius pondere exhiberi potest. *Aqua* stillatitia, *Essentia* rutæ, pulcherrimarum virium. *Acetum* rutaceum magnum diaphoreticum. *Oleum* stillatitium efficacissimum, *infusum* vix non inutile.

SABINA *Off. Botanicorum* JUNIPERUS. Classis Naturalis Amentacearum. *Germ.* Sevenbaum. *Gallis* Sabine. *Anglis* Savine.

Juniperus foliis inferne adnatis, oppositionibus concatenatis, hæc planta botanicis vocatur. Cæterum etiam

etiam folio cupressi, & odore gravi, facile cognoscitur, perpetuo virens, fruticosa planta. Magnarum virium fabina, quid singulare habet, & inter aromatica vix ulla alia est, quae tantam olei essentialis quantitatem largiatur. Ex libra una olei stillatitii unc. tres **HOFFMANN. L. B. van SWIETEN**, uncias duas cum semisse **CARTHEUSERUS**. Sanguinem etiam fluidiorem, & magis rubicundum reddit, **SCHWENCKE**.

VIRES MEDICÆ, ex ingenti olei essentialis copia, moventes, uterinæ, emmenagogæ specificæ, omnibus notæ, sed in causis frigidis tantum utiles; hac etiam scelestæ conceptus tentant mulieres, vix unquam tuto, plerumque oborto sanguinis profusio, lethali usu; non minus improbo, partum difficilem, retentas secundinas hac aggreditur, consilio medicus. Periculosa medicina est. In paralyfi, ubi languidæ exstimulandæ partes, motus per collapsa, & obstructa vasa minima adaugendus, impactum solvendum, plurimum utilis: Dosis in diversis casibus varia: In infuso, vel etiam decocto pugilli unius, alteriusve pondere ad libram unam liquidi, etiam manip. semis. Externe in suffimigia, balnea, adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax. *Oleum stillatitium* interno, & externo usu validum in paralyticis. *Extractum* magnarum adhuc virium, licet multas in operatione perdat.

SALVIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Rینگentium. *Germ.* Salbey. *Gallis* Saugé. *Anglis* Sage.

Salvia foliis oblongis, retorridis, calycibus acutis tubo minoribus. Sacra veteribus habita, multis, ex fabula forte vituperata est. Sanguini pulcherrimum colorem rutilantem conciliat, **SCHWENCKE**; decoctum cum vitriolo martis atramentum facit; adhæc camphoram largitur.

VIRES aromatics nervinas ex penetrabili aromate magnas habet, inde diaphoretica, discutiens, ex-
acuan-

acuandis sensibus languidis, & confortandæ memoriæ dicata, & quia simul roborantes, tonicas possidet, ideo tremori senili, paralyfi, fluori albo, & in casu frequentis ex laxitate abortus, plurimum utilis, nec in hydrope spernenda. Testatur *Illustr. L. B. van SWIETEN*, quod ad sudores nocturnos, post morbos ex solidorum laxitate ortos, salvia spiritu vini infusa, vel alio modo administrata, nihil invenerit efficacius. Dosis, uncia una libræ uni liquidi infunditur. Coctione major vis roborans, minor aromatica habetur. Externe etiam, ad roborandas partes laxas, salvia, cum baccis lauri, juniperi, multum utuntur. Vetula apud *FORESTUM* curavit cancerum salvia masticata apposita.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia*, si cohobata, camphoram Asiaticam redolet, efficacx. *Spiritus* egregiarum virium. *Oleum* essentiale parca manu stillatitium, aquæ innatans, virtutis plantæ ditissimum. *Conserva* ex floribus, senibus utilis.

SERPILLUM *Off. Botanicorum* **THYMUS.**
Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Wilder Thymian. *Gallis* Serpolet. *Anglis* Mother of Time.

Thymus verticillis in summis ramis congestis, foliis ovalibus, basi ciliatis, flore minore. *HALL.* Tum officinis, tum culinis, sua folia largitur, penetrabilissimum aromâ habet, cum congeneribus, viribus corporis viventis indomitum, etiam sanguinem, & carnes inficiens, & suaviores reddens. Mel etiam has plantas sapit ex his confectum.

VIRES calidæ, stimulantés, attenuantes, a sequenti sola stypticitate distinctæ, ut serpilli tonicæ magis, thymi magis odoratæ. Infunditur in libra una liquidi ad unciam semis. Externe etiam in fomentis, balneis nervinis adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* balbutientibus pueris proficua. *Spiritus* multum stimulans, in linguæ paralyfi utilis; *oleum* stillatitium.

I

THY.

---

130 CARDIACA STIMULANTIA.

THYMUS *Off. Botanicorum. Classis Naturalis*
Ringentium. Germ. Thymian. Gallis Thym. An-
glis Thyme.

Thymus erectus, foliis ovatis, reflexis, floribus verticillato-spicatis **L.** tum officinis, tum **culinis**, suas largitur divitias, fragrantēs, aromaticas. **Ex hoc certa encheirefi camphora elici potest.**

USUS calidæ plantæ, ubi incidendum mucosum, ut in pectoris morbis, egregius, tum nervinus, emmenagogus, similis serpillo.

PRÆPARATA. *Oleum* essentialē thymi, quod tantæ est acrimoniæ, ut non solum omnia olea essentialia Europæa superet, sed etiam Americana æquet.

ZINGIBER *Off. BOERH. Nescio cur L. Amomum.*
Classis Naturalis Palmarum. Germ. Imber. Gallis
Gingembre. Anglis Zinger.

Zingiber scapo nudo, spica ovata. Jam veteribus cognitæ, quæ officinales sunt radices, etiam illis, ut nobis, condiebantur, hac diversitate, ut olim muria, hodie saccharo ferventur; saporis sunt acerrimi, fervidi piperini, aromatici, discissæ odoris fragrantissimi. Habemus radicem zingiberis communis, intus nigricantem, aliam zingiberis albi, albam, longe fervidiorem, etiam culinarem.

VIRES fervidæ, admodum acres. Conditarum radicum clementiores, ficcarum pertinaciores: in exolutione fibrarum ventriculi, intestinorum, in languore pituitoso & harum, & aliarum partium, in morbis palidus virginum, fluore albo, lethargo, hydrope, non spernendæ. Siccata radix rarius in pulvere datur ob nimiam acrimoniam, cum aliis dosis est gran. decem, duodecim; vinis medicatis ad unc. semis adjicitur. **Condita ad drach. semis, integram exhibetur.**

STIMU-

STIMULANTIA

GUMMI-RESINÆ

Succus vegetabilis terrestris, igne vix flagrans, aqua solubilis, gummi, succus vero vegetabilis oleosus, igne flagrans, spiritu vini solubilis, resina definitur. Quod ex utroque conflatur corpus, gummi-resina vocatur. Hi vero omnes succi, propria plantarum fabrica elaborati, secreti, effusi, insolati, naturales, etiam per artem quodammodo producti demonstrantur, ut horum principia melius perspiciantur. Cujuscunque vegetabilis mucilago, ad ignem lente inspissata, gummi exhibet. Exper. I. *du Pharmacien Modern. Paris 1750.* Hoc gummi oleo tartari, melle, emollitum, oleo essentiali quocunque imprægnatum, aere siccatum, constituit gummi-resinam Exp. I. II. idem gummi molle terebinthina nutritum, induratum, gummi-resinosum Exp. III. gummi arabicum ad consistentiam spissæ mucilaginis in aqua solutum, terebinthina infectum, gummi-resinosum Exp. IV. De resinis, bituminibus artificialibus, jam plurima experimenta existant. Vide BOERHAAVE. HOFFMANN.

AMMONIACUM GUMMI *Off. Botanicorum.*
 Classis Ignoratur. *Germ.* Gummi Ammoniac.
Gallis Gomme Ammoniac. *Anglis* Gum-Ammoniacum.

Quod juxta Hammonis templum in aridis Lybiæ arenis colligeretur, ammoniacum dictum, jam veteribus in sincerum, thrausma, & minus probum, phyrama, distinctum fuit; utrumque adhuc nostræ officinæ habent. Probatur sordium expers, splendens, candidum, thuris similitudine. Succus odoris fragrantis, galbano virosioris, saporis dulcis, dein amaricantis, mire aromatici,

ci, pertinacis, acris, carbonibus injectus in flammam ardet. Aceto, & aqua calida solvitur totus, saliva diluitur. Incredibile est, quantum fragrantiae perdat, dum depuratur in officinis.

VIRES MEDICÆ. Anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus, laudat **DIOSCORIDES**; item, quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeat. Asthmata specificè obvenit, juvat multum hypochondriacos, & hystericas. Forma commodissima est pillularis, dosis gran. decem omnino quadrihorio: vitello ovi soluti drach. semis cum aqua stillatitia, & syrupo pro haustu. Externe summum resolvens, indurationi glandulosæ, etiam articulari tumori conveniens; in aliis etiam magnum emolliens, maturans, prout diversis jungitur: priori in catu vitello ovorum, aceto scillitico solutum, posteriori melle, aliis subactum applicatur. Unguentis, emplastris frequenter commiscetur.

ASA FOETIDA *Off. Botanicor.* **FERULA.** *Clas-*
sis Naturalis Umbelliferarum. Germ. Teufels-
dreck. Gallis Asa foetida. *Anglis* Devel's-dung.

Ferula foliolis alternatim sinuatis, obtusis, L. gummi-refinam Perficam, quam asam foetidam officinæ vocant, ex incisa radice stillat. Est hæc lacryma candida, pinguis, cremori lactis in initio similis, ad aeris vero, ut & solis contactum coit, lentescit, fit consistens, subfusca, pinguis, variis grumis splendentibus, albis, flavis intercurrentibus variegata. Recentis foetore vehementissimus, ut drachma una centum libras vetustioris superet, **KÆMPFERUS**; saporem allii habet, sed hoc ingratiorem, calidum, amarum penetrantem. Quis crederet æneum esse Persis guttur, & condimenti loco adhiberi! salivam lacteo colore inficit, licet in hac tota non solvatur. Loca suo foetore plurima adimplet, & in pondere non minuitur, **BOYLEUS.** Phosphorus hic naturalis, ut opium, agit, abs eo, ut hujus incommoda habeat, **CHEYNE Biblioth. Britan. T. III. Anno 1734.** etiam transpirationem augeat. **IDEM.**

VIRES

VIRES præcedentibus stimulantiores, & in compescendis spirituum animalium irregularibus motibus potentiores, in phlegmaticis, quibus solum convenit. Dosis non, sed forma præcedentium, eadem, pillularis: datur ad grana quatuor, sex, octo. In paralyfi, ubi stimulandum, artificialis etiam febris inducenda, scrupuli unius, imo drachmæ semis pondere exhibetur; ut interno, ita externo usu plurimum utilis: inde fiunt poma, noduli, antihysterica, suffimigia uterina, emplastra. Vis antihysterica eximia jam **HOFFMANNO. L. B. van SWIETEN** probata, ut specifica antidota vermibus laudata, *Acta Phys. Med. Vol. IX.* gr. V. bis ter de die dosi.

BDELLIUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis ignoratur. *Germ.* Bdellium. *Gallis* Bdellium. *Anglis* Gum Bdellium.

Massa coloris ex fusco rubentis, utcunque pellucida, odoris vix validi, non ingrati tamen, minimo calore ductilis, saporis in initio vix multi, dein subtilissimi, amaricantis, acris, sub hoc nomine habetur. Probatum sordis expers, translucidum, suffitu odoratum.

VIRES MEDICÆ calefacientes, emollientes, discutientes, omni puncto ammoniaco inferiores, cujus caliditatem, amaritiam, facilem solubilitatem non habet; sæpe tamen aliis jungitur. Dosis prioris eadem, etiam major.

GALBANUM GUMMI *Off. Botan.* **FERULA.**
BUBON L. Classis Naturalis Umbelliferarum.
Germ. Mutter-Hartz. *Gallis* Galbanum. *Anglis*
Gum Galbanum.

Bubon foliis rhomboideis, ferratis, glabris, umbellulis paucis, definit **LINNÆUS** plantam, quæ gummi-resinam in Æthiopia largitur. Massa est, granulis tum albicantibus pellucidis, tum flavescens, etiam rufis variegata, lentescens, digitis calentibus ductilis, saporis amaricantis, subacris, proprii, odoris miri, medicati,

dicati, penetrabilissimi, ammoniaco intensioris. Spiritu vini solvitur, etiam in aquosis diluitur, & pro parte solvitur; igne accenditur. Multum impurum etiam depuratur, cum deperditione aromatis. Methodus DIOSCORIDI præscripta inculcanda pharmacopœis.

VIRES calefacientes, resolventes, discutientes, omnibus notæ, ad suppressos menses restituendos, album fluorem percurandum, & obstructions tollendas, utiles. Vires odoratæ, subtiles, penetrantissimæ, ubi perturbatus spirituum motus corpus exagitat, ut in passione hysterica, tum aliis, ab eadem excitatis morbis convulsivis, etiam epilepsia, admodum proficiat. Forma, & dosis præcedentium. Externe etiam in eadem indicatione umbilico, forma emplastri, pulvere castorei insperso, applicatur, tum potenter incidit, emollit, maturat: etiam ad resolvendos bubones, & anthraces adhibetur.

GUMMI LACCA *Off.* Classis Natur. Ignota
Germ. Lacca. *Gallis.* Lacque.

Mirum corpus! gummi non est, licet vulgo sic vocetur; quia in aqua non solvitur, NEUMANN. At nec cera est, ut contendit NEUMANN, quod oleis non pateat, LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. quod vitreæ duritiæ sit, BOERHAAVE. Sed neque resina est, LEMERY. *ibid.* at mixta inter gummi, & resinam media substantia, IDEM. A formicis volantibus Indiæ ex arboribus colligitur, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1714. cum & formicarum chrysalides in hæc inveniuntur, GEOFFROY, *Illustris. L. B.* van SWIETEN, in experimentis; accensa odorem gratum, dein foetidum, animalis substantiæ spargat, GEOFFROY, NEUMANN. A chrysalidum exuviis rubris lacca color, GEOFFROY. Gummi lacca duplex est. In granulis deterior, lota, insecto orba, in ramulis optima, subamara, adstringens, salivam colore purpureo tingens. Varias lacca solutiones tentavit LEMERY *Acad. de Sciences* 1710. Oleum olivarum parum, oleum terebinthinæ, spiritus vini, leniter tingit.

tingebantur. Aqua aluminosa ad satietatem imprægnabatur, & acida debilia multum, fortiora fossilia parum, mutabantur, oleum tartari efficaciam satis magnam in laccam habuit. *ibidem.*

USUS MEDICUS simplicis vix ullus; tincturæ cum alumine factæ, in laxis ulceribus, scorbuticis, gingivarum laxitate, multus, & egregius: Tincturæ spirituosæ, in arthritide, rheumatismo, hydrope, scorbuto lento, gutt. quadraginta, bis, ter die dosi, **BOERHAAVE** laudatus.

MYRRHA *Off. Botanicorum.* Classis desideratus.
Germ. Myrrhe. *Gallis* Myrrhe. *Anglis* Myrrh.

Sitne myrrha nostra myrrha veterum, nondum definitum est. Raram olim fuisse, multiplicem, etiam adulteratam opocarpaso, succo venenato, strangulante, **GALENUS** reliquit. Nostra glebis figuræ irregularis, variæ etiam magnitudinis, asperis, subpellucidis, coloris flavi, rufi, aut etiam ferruginei, odoris grati, saporis amari, subacris, balsamici, deprehenditur, sæpe etiam admixtione aliorum vitata. Solvitur tota fere in saliva, cui etiam suas divitias largitur, ita tamen, ut non perfecte referetur, nec in aquosis, nec in spiritu vini, nec oleaginosi, quod triplici constet principio, gunmoso pro maxima parte, dein resinoso satis parco, tum oleoso; hinc flammam etiam myrrha concipit.

VIRES in glutinoso spontaneo, in inerti fibra, eximie: unde laudavere in morbis ventriculi, intestinorum, uteri, frigidis, laxis, quibus non immerito dicata myrrha est. Vis balsamica, & antiputredinosa, jam veteribus cognita Ægyptiis, hodie pariter celebratissima est, in gangræna, putridis ulceribus proficua. Interne raro in pulvere exhiberi solet, ob insignem amaritiam, tamen datur cum saccharo cando. Forma pillularis apta; omni quadrihorio grana novem exhiberi possunt. Externus pulvis ustatiore, ulceribus, ossibus cariosis inspergitur, etiam suffimigio utilis. Cæterum & in decoctis, emplasiris, unguentis, applicatur.

mala

PRÆPARATA. Tinctura myrrhæ BOER-
 HA AVE *optima*, officinarum, quæ essentia vocatur,
 haud adeo sedule præparata, in calibus recensitis a gut-
 tis quindecim, viginti, triginta, interno usu utilis: ex-
 terne in ulceribus sinuosis sæpe, tamen non semper,
 tum ob salem alcalinum, tum ob spiritum, corrugantem
 partes solidas, proficua; quibus rebus pro re nata prior,
 aut alia sine sale alcalino facta, aut vinosa, aquosa,
 chirurgis in usu esse debet. Oleum destillatum in chro-
 nicis pectoris vitiis, tussi inveterata, asthma humido,
 magnæ laudis, forma elæofacchari sumptum, etiam
 reficiens, & recreans, miasma arcens, teste FR. HOFF-
 MANNO. Oleum myrrhæ per deliquium, rectius
 liquamen myrrhæ, fissuris labiorum, papillarum in mam-
 mis, excoriationibus aliis, etiam ulceribus medetur,
 cum balsamo peruviano, vitello ovorum, in linimen-
 tum coactum. ♀

COMPOSITA multa sunt. Elixir proprietatis. &c.

OPOPANAX. *Off. Botanicorum* PASTINACA.
 Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Heil-
 wurtz Gummi. *Gallis* Opopanax. *Anglis* Gum
 Opopanax.

Pastinaca foliis decomposito-pinnatis. Plantam Ita-
 liæ, Siciliæ, hanc gummi-resinam fundentem, ita desi-
 nit L. licet non videatur immutandum nomen DIO-
 SCORIDIS fuisse, qui panacem vocavit heracleum,
 & succum exacte descripsit. Lacryma pili magnitudi-
 nis, in summa cute rufum, vel croceum colorem, in-
 terne album, aut subflavum habet, pinguis est, fragi-
 lis tamen, odoris gravis, saporis amari, salivam lacteo
 colore inficiens. In saliva solvitur, in aqua & sol-
 vitur, & deliquescit, & hanc turbat; flammam etiam
 concipit; ut partim gummeo, partim oleoso, & resi-
 noso principio constet. Mala encheiresi depuratur.
 Etiam pulverisari se patitur.

VIRES ad incidenda viscida, stimulanda languida
 solida, compefcendum inordinatum spirituum motum,
 forma pillulari cum gummi ammoniaco, vel galbano,
 non

CARDIACA STIMULANTIA. 137

---

non inefficaces. Externe ut præcedentia, emollit, discutit, resolvit, ulcera mundat, firmat, & his carnem superducit.

SAGAPENUM *Off. Botanicorum.* Classis desideratur. *Germ.* Serapin-Saft. *Gallis* Sagapenum. *Anglis* Sagapenum.

Sagapenum colorem habet fuscum, multis parvis granis, albi & flavi coloris, variegatum: attactum lentescit, odoris gravis, virosi, alliati compositi, saporis amari, acris, mordacis; flammam concipit; aqua, vino, aceto coctum solvitur. Gummi-resina est pertinacis stimuli, sub exigua mole copiosissimi, depuratione enervandi.

VIRES emmenagogas específicas **L.** habet; in morbis mucosis pulmonum, in obstructionibus viscerum abdominalium egregias, **ALII.** In spirituum ataxia, nervorum morbis, spasmo, tremore, paralyfi, palmam galbano præripere videtur, acrius, pertinacius, virosius, ex alio, afa fœtida, galbano, quasi compositum medicamentum. Dosis, & forma præcedentium eadem. Externus pariter idem, ac præcedentium usus.

RESINÆ.

Olea essentialia concreta, acido nutrita, **RESINÆ,** a gummi distinguuntur:

I. Inflammabilitate.

II. Indissolubilitate in aqua; *si quæ fuerint.*

III. Facili in spiritu vini solubilitate.

IV. Odore aromatico.

A balsamis fluidis differunt majori copia acidi, ut ex his oleum essentialia seorsim sibi non possit. **MAC-
QUER.**

15

BEN.

BENZOINUM *Off. Botanicorum* LAURUS.
 Classis Incompletarum. *Germ.* Benzoe. *Gallis*
 Benjoin. *Anglis* Benjamin.

Laurus foliis enerviis, obverse ovatis, utrinque acutis, integris, annuis, definitur planta, quæ hanc resinam officinis largitur. Est hæc arida, fragilis, varii coloris, ex fusco flavescens, amygdalodes optima, odoris in suffitu suavissimi, saporis excitantis, pinguis, balsamici, balsami peruviani. Inflammabilis est, spiritu vini rectificatissimo solubilis, aquæ calidæ etiam suas vires odoratas, salinas largiens, tum in decocto inspissato, flores suos in fundo exhibens, splendentes, elegantissimos, **HOFFMANN** de *Bals.* ut adeo constet parte resinosa, oleosa, salina. Infusum aquæ calidæ aliquot horis Benzoinum, brevi suum salem dimittit, **GEOFFROY.** *Acad. de Sciences* 1738. refrigerata aqua concretescentem in acus, **MACQUER.** In spiritu vini solubiles sunt flores **IDEM** ob oleum, quod illis inest.

USUS ipsius simplicis internus rarus. Externus tum in aliis, tum suffimigiis ad partes laxas roborandas, frequens; in pulmonum affectibus tamen, quia acres, stimulantur, sublimantur flores, suspectus, qui in asthma, & pulmonum infarctu interne præscripti valent.

PRÆPARATA. Flores sublimatione parati, optimi, nivei, primo saporis, grati, dein fauces ignea acrimonia urentes, multum stimulantur, incidentes, in infarctu pulmonum, asthma, efficaces, gran. trium, quatuor, sex, etiam decem dosi, forma pillulari cum olibano, mastiche, aliis. Tinctura flavo rubicunda, temperate balsamica, etiam virtute roborante, resolvente pectorali dives, syrupo convenienti, aut alio menstruo, ad guttas viginti, triginta exhibenda, etiam in externum usum aquæ mixta, quam lactescere facit, cosmetica, & ob id lac virginale dicta.

ELE.

ELEMI GUMMI *Off. Botanicorum.* Classis Ignoratur. *Germ.* Gummi Elemi, *Gallis* Gomme Elemi. *Anglis* Gum Elemi.

Quæ hunc succum resinofum in nova Hispania fert arbor, elemifera dicta recte a **PLUCKNETIO** fuit. Resina ipsa pellucida, ex albo viridis, lenta, odorata, leni calore ductilis, saporis balsamici, utcunque terebinthinacei, foliis arundinaceis tecta advehitur: principia balsamorum habet.

USUS externus chirurgis maximus, vulnerarius, mundans, detergens, incarnans, in vulneribus capitis, etiam tendinum puncturis; tum in tumoribus discutiens.

LADANUM. vide p. 101.

MASTIX *Off. Botanicorum* **PISTACHIA.** Classis Naturalis Amentacearum. *Germ.* Mastix. *Gallis* Mastic. *Anglis* Gum-Mastic.

Pistachia foliis abrupte pinnatis, resinofam hanc lacrymam, pallidam, aromaticam, masticatam nivis instar albescentem, fundit.

USUS MEDICUS internus scopo roborante multus; in catarrhis mucosis, ventriculi laxitate, fluore albo; potam veteri tussi mederi **DIOSCORIDES.** In pulverem contrita, aut in catapotia redacta datur drachmæ semis dosi: denti etiam carioso intruditur; & pro corpore masticandorum adhibetur, huic etiam comode piper, pyrethrum, alia acria, incorporantur. Chirurghi pulverem ossibus denudatis inspergunt, ut eo citius coeant, & compleantur; tum spatula calida in emplastrum extendunt, odontalgis utile; adhæc soluta spiritu vini resina, super alutam extensa, ischiadicis solatio est, multiplici experimento.

PIX est ex pini abietisve radicibus, & pinguioribus partibus, per ignem eliquata, resinosa materies, quæ ita servata, liquida; cocta vero ad duritiem, & exsiccata solida, sicca, pix nigra, navalis vocatur: prior duplex, vilior una, altera nobilior; vilior ad nos adfertur

tur, & ex hac oleum templinum *Off.* conficitur. Destillationis ope, venalis dat aquam, acidissimam totius regni vegetabilis, abs fermentatione paratam: Oleum album certa encheiresi, igneum, acidum: Oleum rubrum, quod in alcohole submergitur, & hoc non tingit; tum caput mortuum; ut consistet sale acido, oleo, gummi commixto, WALLERIUS *At.* *Phys. Acad. N. C. Vol. IX.* Est inter picem Norvegicam, & Thuringicam multa differentia ratione principiorum, BREVRERI *At.* *Phys. N. C. Vol. X.* Aqua picis fit, dum picis liquidæ pars una, & aquæ puræ partes duæ commoventur, & commiscentur invicem, dein per viginti quatuor, & ultra, horas, ad quietem reponuntur, tum decantetur aqua, filtretur, & usui servetur. Aqua picis specifica in scirrho, cancro mammarum, QUADRIO, utilis in ulceribus & fistulis LEBEAU *Revueil periodique &c. T. VII.* Nimum laudavit BERCKELEY Episcopus Hibernus, qui ejus usum primum in medicinam introduxit, & legi debet. In asthma, ab hydrope pectoris dependente, funestum eventum notat WALLERIUS. *Acad. N. C. Vol. IX.* Essentia picis liquidæ, HOMPWOOD adeo celebrata, nihil aliud est, quam simplex extractio picis liquidæ Norvegicæ, cum spiritu vini tartarifato parata, BREVRERI testimonio *Acad. N. C. Vol. X.*

PIX SICCA artis potius, quam naturæ productum, inter dropacismos chirurgis olim tantum usurpatum.

SANDARACA *Off. Botanicorum* JUNIPERUS. *Classis Naturalis Amentacearum. Germ.* Wachholder-Gummi. *Galls* Gomme de Génévrier. *Anglis* Gum Sandaracha.

Juniperus foliis sessilibus, patentibus, lacrymam officinis sandaracam dictam fundit, multum carminativam, & adeo, ut urinam violaceo colore inficiat, diureticam. Dosis scrupulus unus, bis ter de die in calculo, morbis pituitosis; suffitus ad catarrhos laudatur.

STY.

CARDIACA STIMULANTIA. 141

STYRAX SOLIDA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Styrax. *Gallis* Storax. *Anglis* Storax.

Lacryma resinosa in calamis, seu cannulae fistulis olim advecta, calamita officinis dicta est; purior hodie, & sincerior hoc nomine intelligitur, eaque est admodum rara; in massas rubras, fere fuscas, odoris jucundi, balsamici, saporis resinosi, dulcis, non adeo acris, compacta vulgaris visitur. In saliva non solvitur, sed ductilis fit, prunis injecta liquatur, flamma admodum ardet, & claro incendio lucet, odoris fragrantissimi: Inde resinam duplici modo, vel per expressionem, quando prius cum vini pauxillo maceratur ad humectationem, vel per extractionem cum spiritu vini rectificatissimo, parabat **HOFFMANN** de *Balsamis*.

VIRES balsamicas laudant, ad suppuratos renum, vesicae morbos: tum tussi, destillationibus, raucedini, gravedini, & interceptae voci, asthma, mederi affirmant. Interne raro, & non nisi forma pillulari datur. Externe suffimigiis nervinis, balsamis, emplastris, unguentis recipitur. Sunt qui a gr. XV. ad XXX. pro dosi praescribant.

PRÆPARATA. COMPOSITA. *Oleum* stillatitium. *Pillulae* de styrace opio nimis gravidæ, ut vis styracis nulla sit. Dosis gr. III. IV.

TACAMAHACA *Off. POPULUS Botanicorum.* Classis Naturalis Amentacearum. *Gallis* Gomme Tacamahaque. *Anglis* Gum Tacamahaca.

Populus foliis oblongis, acutis, hanc odoris fragrantissimi resinam, discutientem frigida, dolentia lenientem, in vomitu, passione hysterica, in suffitu, & emplastro laudatam, concedit.

*hanc resinam vini in
integrum solvit, cum aqua solem
odore et sapore
extrahit.* **THUS.**

THUS, seu OLIBANUM *Off. Botanicorum JUNIPERUS.* Classis Naturalis Amentacearum.
Germ. Weyrauch. Gallis Encens. Anglis White Frankincense.

Juniperus foliis undique imbricatis, ovatis, obtusis, definitur arbor, quæ olibanum, vel thus masculum, lacrymam gummi-resinosam, flavescentem, amaram largitur. Gummi oleaginosum olibanum nostrum dici debere contendit *Le pharmacien Moderne traduit de L'Anglois.* Paris 1750.

USUS MEDICUS vulnerarius in ulceribus, ficcans, roborans in catarrhosis defluxionibus; dosis scrup. unus, duo, bis ter de die. Externe suffimigiis additur, etiam aliis.

BITUMINA.

An sunt corpora vegetabilia, resinosa, acido minerali specificata, ut **MACQUER?** Spiritu vini non solvuntur, **IDEM.**

PETROLEUM *Off. BITUMEN Mineral.*
 Classis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurear.
Germ. Berg-öhl. Gallis Petrole. Anglis Rock-oil.

Bitumen liquidum album, & rufum: prius naphtha, fluidissimum, album, facile inflammabile: posterius petroleum, crassius, fluidum obscure brunnum; utrumque Italia habet, unum, vel alterum etiam in aliis regnis, scaturientibus fontibus supernatat: in Gallis ex fonte Gabiano habetur purissimum, brunnum, tum ex fonte Rattwick Dalekarliæ, ex fonte Ozzenfi Parmensi. Raro sincerum in officinis habetur: Batavis arte fieri **NEUMANNUS** voluit. Criterium sinceri est, indissolubilitas in spiritu vini; est enim oleum

oleum minerale; factitium, in hoc, ut omne vegetabile, solvitur. Cæterum principia bituminum eadem. Aqua, terra inflammabilis, acidum vitriolicum. A bituminis amarities aquæ marinæ dependet. WALLERIUS *Hydrologia* p. 71.

USUS MEDICUS ad promovendam expectorationem utilis, ad colicam pictonum specificus, LINNÆUS: tum etiam ad dolores osteocopos, tæniam valet, IDEM, ad vermes gutt. triginta assumptæ in iusculo, vel alio vehiculo, ad vomitum sistendum, febres curandas, idem pondus die paroxysmi: juvat etiam temporibus, naribus inunctum, lethargicos, apoplecticos, colicos abdomini, maxillis dentium doloribus laborantes. *Scheda dell' olio di sasso in parma* 1746. Est adhuc petroleum napelli antidotum; si enim sanguini a succo napelli coagulato petroleum affundatur, resolvitur. *Ephem. N. C. BLAW.* Ad exusta gelu membra fumopere laudatur, WALLERIUS *Mineralogie* p. 253.

SUCCINUM *Off. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurearum. *Germ.* Bernstein. *Gallis* Carabé. *Anglis* Amber.

Succinum pellucidum W. & tale album & citrinum officinarum, e mari baltico collectum, marinum, vel haustile, e terra excussum, fossile audit. Est vero succinum substantia bituminosa, pellucida, arida, fragilis, electrica, saporis acris, odoris specifici fragrantis accensa; liquida primo dein magis consistit, unde succino varia inclusa. Corpus non satis notum, vegetabile resinofum productum, acido minerali specificatum. FOTHERGILL. *Transact. Philos.* Nro. 472. asseruit. Hanc sententiam a clarissimis chemicis assumptam dudum MACQUER habet.

Principia habere bituminum omnes reliquere; acidum ejus vitriolicum HOFFMANN. acidum salis marini, BOURDELIN. *Acad. des Scienc.* 1742. Acidum salis volatilis succini, vegetabile esse, POTT. *Acad. de Berlin.* 1753. Sed nec acido aceti, nec acido nitri, nec acido salis succinum patet, ex asse vero oleo vitrioli.

trijoli.

trioli dissolvitur, solutione etiam omnibus aliis acidis præcipitata, *Cl. STOCHARD*: nec etiam cum alcali producit tartarum solubilem, tartarum tartarifatum, *IDEM*. Solvi spiritu vini reliquit *Cl. GEOFFROY*, contraria sunt experimenta *Cl. STOCHARD. Dissertatione de succino*. Solvi vero omnibus balsamis vegetabilium, oleis maxime pressis, nil solvi in oleis stillatitiis, nec ipso succini oleo, *STOCHARD*. In analysi ægerrime suum destillatione largitur oleum, tum eue adhuc empyreumaticum: in eo arcanum est, ut succinum cum sale tartari probe calcinato teratur, & affuso spiritu vini rectificatissimo destilletur, tum obtinetur spiritus fragrans, in nervorum debilitatibus magni faciendus, *HOFFMANN*. Ex torrefacto succino, calcinato alumine, mixtis parari pyrophorus potest, flammæ cæruleæ, *STOCHARD*.

VIS MEDICA ad externa, tum in suffimigiis ad corrigendum aerem, tum in rheumaticis ad roborandas partes laxas, multis tantum utilis habetur, quod in substantia assumtum in corpore nostro non solvatur; hinc etiam inutile *FOTHERGILL* habet. Alii virtute roborante, nervina, in frigidis cerebri morbis, catarrhis, fluore albo, hysterica passione, multum laudant, dosi gran. decem ad triginta in ovo forbilli, conserva; priores pro se chemiam, posteriores naturam habent; sed etiam priores chemico examine decepti videntur, siquidem etiam in pulvere medicamentosum esse *BOURDELIN Acad. de Sciences 1742*. & succinum in alcohol redactum, aquæ calidæ infusum, non solum illi saporem aromaticum acidum conciliare, sed etiam evaporatum liquidum crystallos dimittere, verum sal succini, *GEOFFROY Acad. de Sciences 1738*. satis superque probarunt. Quod si etiam hæc experimenta non superessent, ut contestantur a *Cl. STOCHARD*, de medicamentorum viribus ex officina humana potius, quam chemica, dicendum, docet effectus.

PRÆPARATA. *Essentia* succini cum spiritu vini tartarifato præparata, multum antihysterica, resolvens, pituitosis utilis: datur a guttis decem, ad triginta.

Oleum

Oleum rectificatum succini, magnum movens, paralyticis, epilepticis, hemiplecticis, illinitum, etiam interne datum, multis morbis utile, **CURVI SEMMEO** *pag. Rerum Indicarum*. *Sal* succini volatile acidum, ferosis morbis proficuum, lethargicis, apoplecticis a causa frigida conducens, dosi gran. quatuor ad duodecim. At vix alius in officinis sal adeo sophisticatus! *sale* crudo ammoniaco cum oleo brunniore succini, **GODFREY**, *Useful discoveries*, *sale* marino cum cremore tartari, etiam *sale* volatili C. C. **BOURDELIN**. *Acad. de Sciences* 1742. Detegitur vero fraus spiritu vini, etiam aqua tepida. Rectificandi succini salis methodum dedit **CARTHEUSER** *Art. Mog. T. I*. Liquor cornu cervi succinatus est sal succini spiritu cornu cervi solutus, quasi neuter factus, **HOFFMANN**, *de Selectioribus Medicamentis*, ad eadem utilis: valet in convulsionibus.

ODORES SUBSTANTIARUM SINGULARES.

AMBRA GRYSEA *Off. Histor. Naturalis*. Resignum ignotum. *Germ.* Ambra. *Gallis* Ambre Grise. *Anglis* Ambre Gris.

De ejus historia plurimum controvertitur: vegetabile productum post **SERAPIONEM** acutissimus **SCALIGER**. Animale, excrementum avium, vitulorum marinorum plurimi afferunt, balænarum productum, *Ci.* **ATKINS** *philosoph. Transactions* Nro. 387. productum apum, ita *Clariss.* **LEMERY. FORMEY**. Minerale, bitumen omnes orientales, chemicorum co-

K

hors,

hors, & materiae medicae scriptores, sustinent, & quod non solvatur in spiritu vini rectificatissimo, confirmant *Transact. philosoph.* Nro. 433. Capturae modus certior; post praegressam enim fortem pelagi agitationem, in mari Indico ad partem Africae, & vicinas insulas a Mozambicis usque ad mare rubrum, modo prorsus singulari, odoratu piscatur; forma massae, variae magnitudinis, centum, ducentarum librarum ponderis jam capta est.

Magna est hujus substantiae differentia; optima grysea, cinerea foris, intus miculis albis splendida, liquefacta calore acus ignitae pinguis, odorata, candicanti laminae imposita paucos cineres relinquens, quod nationum ultra Gangem sitarum criterium; aquae ebullientis vase clauso rapitata immissa aequabiliter liquata, & sese in superficie extendens, quod Chinesum. Postremae nota extus albida, debilis odoris. Omnium abjectissima nigrior est, vel ex balenae corpore desumpta, vel pice, cera, resina, storace, & aliis adulterata. Quoad usum scire juvat in superiori India, Persia, Arabia, in conditis, ut nos saccharo, uti, *Chineses*, Japonenses, aromatibus miscere, ut horum odor acuat: ipsa enim per se non adeo odorata est, moscho, zibetho acuada. Analyti chemica drachma una, dedit scrupulos duos cum semisse olei, aquae grana quinque, salis grana duo, pulv. circiter granum unum. **NEUMANN.** *Transact. Philosoph.* Nro. 439. in suis experimentis saltem alii non obtinere. *Ibidem* p. 437.

USUS MEDICUS ad vitam producendam multum conferre, orientales, & **VERULAMIUS** credunt. Vires nervinas, spiritus languentes excitantes, non spernendas possidet, experimento **BOSWEL**, cui a granis decem nihil mutatum, a triginta vero pulsus fortior, plenior, celerior, placidus non molestus per omnes nervos artuum tremor, robur, laetitia, firmius ad omnes mentis actiones cerebrum, acutior auditus, perspicacior visus, etiam veneris stimulus, per horam durarunt. Vires in paralyti promittit, sed drachmae semis ad minimum pondere; nonne, & moscho, zibetho acuari vis potest? Cur non tentaretur in tetano
cum

cum spe successus? Ambra plenarie in corpore solvi a multis negatur, id vero parum interest, modo cognita dolis corpus mutet, ut mutat. Ambra ex balanis nigra, efficta est: *elne* alio argumento opus? Ad longævitatem facere exemplis LINNÆUS, probat, odore nobiles in Barbaria longævos reddi, & pharmacopœum Calecutiæ annos 160. vixisse ex solo ambra odoratu, perhibet.

PRÆPARATA. *Essentia ambrae liquida* efficax, difficilis paratu: officinæ quidem conficiunt. Optimæ, quæ in Hollandia, & Portugallia parantur, habentur. Docet in *Philosoph. Transact.* Nro. 433. & *sequentibus*, methodum omnibus ignotam NEUMANNUS conficiendæ tincturæ cum spiritu vini rectificatissimo, ad ebullitionem fervido, in quo, quæ cæterum etiam in eodem, vel simplici, vel tartarifato, non penitus solvebatur ambra, tota fere solveretur; peculiari etiam se menstruo præparasse FR. HOFFMANN, quæ vires prostratas potenter erigeret, & dolores demulceret, & placidum somnum induceret *Dissert. de Balsamis* habet. *Essentia ambrae sicca*, moscho acuata, non ignobilis.

CAMPORA *Off. Botanicorum* LAURUS. *Classis* Incompletarum. *Germ.* Kampfer. *Gallis* Camphre. *Anglis* Camphire.

Laurus foliis lanceolato-ovatis, trinerviis, nervis supra basim unitis L. Illa potissimum arbor est, quæ nobis camphoram, vel camphuram officinarum largitur, licet aliæ adhuc plures sint, ex quibus elici posset: ut ex cinnamomo, zedoaria, mentha, schœnantho, abrotano, millefolio, bellide, cardamomo, junipero, regionum calidarum; imo etiam ex plantis balsamicis nostrarum, ut rore marino, salvia, hyssopo, lavendula, hornino, agerato, majorana, thymo &c. Japonensis, aut Sinenis *Off.* camphora est; Borneensis enim, & Sumatrana in loco natali pretiosissima, nobis invisâ, admodum rara.

K 9

Quid

Quid sit Camphora? non facile dictu: succus vegetabilis, inflammabilis, in aere calido volatilis, gumini non est, quia non solvitur perfecte in aqua. Non esse tamen solutionem camphoræ in aqua impossibilem, licet perfecta non detur, *Acad. N. C. Novis Actis* T. I. asseritur. Licet flagret in igne, in spiritu vini solvatur, & oleis, resina tamen non est, quod liquetur spiritu nitri, & aqua regis, ab oleo vitrioli concentrato solvatur sine motu aut aucto calore, **MACQUER**, liquetur, & sublimetur spiritu salis, quod principia resinarum in hac demonstrari non possint, cineres nullos relinquat, tota sublimetur. Sed nec sal dici potest, quia in aqua non solvitur, & accensa flagrat. Videtur esse corpus specificum, quo nec ullum volatilius, aut inflammabilius, licet igne vitri ægerrime accendatur, de **BERGEN** *Acad. N. C. Novis Actis* T. I. nec purius, cum ex centenario camphoræ sublimato caput mortuum esset solum unciarum duarum, **GODFREY**. *Treasure of Discoveries*. Cujus proprietates sint, in aere aperto in integrum fere avolare, in aqua frigida non solvi, in calida in oleum resolvi, facile accendi, etiam in aqua, & nive comburi, in oleis tam pressis, quam stillatitiis, spiritibus fermentatis solvi.

Principia camphoræ hucusque ars non detexit, terra patefacta non est, acidum non demonstratum, licet his constare velit **NEUMANN**. Ex oleo flavo vini, & spiritu acido vinoso, camphoræ speciem produxit, **Cl. HELLOT**. Sitne camphora æther solidus, forma concreta *Cl. MACQUER* interrogat?

Quæ in officinis habetur camphora, non lacryma est, sed arteeducta ex hac arbore, sublimata substantia, subpinguis, candida, pellucida, in panes coacta, odoris fragrantissimi, & penetrabilissimi, saporis acris, amarican-tis. Hæc demum arcana Batavis methodo purificatur, **NEUMANN**, in ea tamen arcani nihil est, **MARGGRAF**, cum tres, quatuorve partes crude camphoræ, uni parti extinctæ calcis mixtæ, sublimatæ, camphoram elegantissimam exhibeant, **IDEM**.

Hanc.

Hanc substantiam fervidum aroma habere, non solum ingens vis aromatica, sed & aromatis tenuitas, volatilitas, amarities, & assumptæ camphoræ in corpore humano effectus, ipse camphoram spirans sudor, loquuntur. *℞*

VIRES calefacientes admodum, stimulantés, penetrantes, in miasmate subtili suscepto, adhuc in corpore vago, miræ, dum granorum duorum, trium dosi in substantia, vel cum pauxillo spiritus vinosi trita, sacchari quantitate perfecte mixta, affuso aceto calefacto datur camphora, MEAD: ubi vero jam malum insedit, & inflammatio partem adurit, præposleræ. In arcendis inflammationibus tamen FR. HOFFMANN laudat *de Selectioribus Medicamentis, & Specificis*, in iisdem *Acad. N. C. Vol. V.* Iterum in exanthemate, scabie, aut alia quacunquè materie ab aliis partibus retropulsa, efficaçes habentur, etiam spasms, convulsionibus, morbis nervorum, teste Davide KINNEIR *Bibl. Britan. T. I. Anno 1733.* utiles: adhæc in gangrana partium internarum laudatæ, dosi, gran. quinque, bis decem, ut & in mania drachmæ semis pondere, bis de die, mane, & vesperi, maximo cum successu *Philosoph. Transact. Nro. 400.* etiam scrup. duorum pondere in nosocomio regio Edimburgenfi: eadem in Hispanico Viennensi gummi tragacantha subacta datur maniacis, non æquali in omnibus successu, observante expertissimo hujus nosocomii medico AUENBRUKER, de quo observationes exspectamus. *℞*

Forma pulveris sine aliis terreis non facilis: mixtura, vitello ovi aut amygdalis subigenda camphora, addito syrupo, utcunque apta, pillularum aptissima: inconcine in emulsionibus datur, etiam saccharo difficulter unita manens. Accensa sæpius in aquam projecta vim multam aquæ, quæ potu puerperis admodum utilis, aristolochica, communicat. Camphoram feliciter mercurio dulci uniri, & aliis remediis mercurialibus addi, mercurialium acrimoniam infringere, eam minima vasa penetrare, salivationem etiam impedire, QUINCY, quod tum aliis, tum *Cl. TILLOLOY*

K 3

obfirma-

obfirmatum, *Recueil periodique &c.* T. VII. at hæc dudum jam novit BATEUS. ρ Turbithum minerale, medicamentum violentissimum, camphora pacatum fit, & diaphoreticum. In chirurgia ad dissolvendos tum frigidos, tum a sanguine extravasato sanguineos sine inflammatione tumores, ad impediendam putredinem ulcerum, cariem ossium, usus maximus, in suffitibus, sacculis, fomentis, pulvere &c. Adhæc contra ambusia præfens medicina camphora spiritu lumbricorum soluta, *Biblioth. Britan.* T. VI. 1735. Formicas a camphora perturbari, commoveri, varia ex accensa camphora infecta mori, etiam tineas necari, experimenta sunt *Bonomens. scient. & Artium Institut.* ρ Variolarum miasma insitioni destinatum destruxisse camphoram, *The Gentleman's Magazine, for September, December 1752. 1753.* An ex hoc casu fortuito aliquid expectandum?

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Spiritus vini Camphoratus* externo usu chirurgis admodum frequens, non tamen semper ulceribus utilis, humores coeans, solida crispans, aquæ haud miscibilis; unde paravere, cum sale tartari destillando, spiritum camphoræ ditissimum, aquæ miscibilem, inique NEUMANNO censuratum. *Oleum stillatitium validum, oleum per solutionem factum*, quod est camphora in oleo amygdalino soluta, ad inunctiones, & externum usum utile. Eodem modo cum essentia myrrhæ, tinctura aloes, camphora solvi potest, & concinnari ad proserpentem gangrænam, ossium cariem, remedium efficacissimum.

CASTOREUM *Off. Zoologorum* CASTOR. Clafs. Mammalium. ordo Glirium. *Germ.* Biebergel. *Gallis* Castoreum. *Anglis* Castor.

Fiber, vel Castor cauda ovata, plana, nuncupatur animal, quod castoreum officinarum suppeditat. Est vero hæc substantia humor pinguis oleaginosus, in folliculis propriis, juxta anum hujus animalis sitis, secretus, ut mel flavus, & ut sebum unctuosus, instar terebinthinæ combustibilis, in camino inspissatus, siccatus. Quem usum in animali habeat hic liquor, zoographi disceptant. Casto-

---

CARDIACA STIMULANTIA. 151

Castoreum pro regione diversum est: æstumatur Dan-
tiscanum, Prussicum, Polonicum, dein Russicum, &
Americanum, infimum Canadense est. Sæpe etiam cor-
rumpitur ammoniaco, opopanace, sagapeno, arenis,
melle; odore, & solutione fraus detegitur. Opii cor-
rectorium esse multi asserunt, nemo probat.

VIRES calefacientes, inordinatos spirituum mo-
tus in hysteriis & hypochondriacis compescentes, ma-
xime si a causa frigida exorti, omnibus laudatæ: an-
tispasmodicas, nervinas, alii deprædicant. Forma licet
varia esse possit, pillularum commodissima cum gum-
matibus, ita, ut omni trihorio quatuor, sex grana, ex-
hibita suo viroso odore omnes humores intestinorum
impregnent constanter. Externe inter odoramaenta hy-
sterica, & crudum, & accensum locum habet, tum
etiam admiscetur emplastris, unguentis nervinis, &
aliis.

PRÆPARATA. *Essentia* castorei sale tartari para-
ta, in iisdem casibus utilis, a guttis decem ad viginti,
triginta, exhibenda bis, ter de die. *Extractum* castorei
laudabilis virtutis. *Oleum* castorei per infusionem, dein
coctionem, paratum, oleum est maxime compositum,
inter ejus præparata haud recensendum, membris para-
lyticis, convulsis, inunctione subveniens.

MOSCHUS *Off. Zoologorum.* Classis Naturalis
Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Biesam. *Gallis*
Musc. *Anglis* Musk.

Moschus liquor pinguis est, unctuosus, subacris,
odoris miri, caput tentantis, vesicula, sub umbilico
animalis moschiferi latente, secretus, siccatus. An
verus semper moschus, qui ad nos adfertur? multa
dubitatio; immensa copia per totum terrarum orbem
dispensata, in China æquali argenti pondere empta,
tum, ne genuina extra regionem divendatur sanies,
publica lex, omnem dubitationem diluunt: aromata-
riorum etiam, fibras carneas in moscho manifeste de-
monstrantium, experimenta, magis adhuc confirmant,

K 4

ut

ut clarum sit moschum nostrum officinarum ex sanguine, & carne hujus animalis contritis, cum exigua hujus saniei portione remixtis, factitium esse. Cæterum mirabile fati, quod ex miscella diversorum similis fragrantia: ex galbano, sagapeno, bitumine judaico, opopanace mixtis observavit LEMERY, *Acta Paris.* 1706. ex miscella olei succini rectificati & spiritus acidi nitri concentrati, C. MARGGRAF *script.* *Chemic.* Berol. 1761. In nonnullorum corruptione idem odor; in examine bilis jam semiputridæ *Illustr.* L. B. van SWIETEN; sic etiam vidit hominem cujus axilla sinistra in calore æstivo moschum oleret, dextra hoc odore libera. Aliud est exemplum presbyteri anima fœtida laborantis, & dum morbus immineret, moschum spirantis. Sunt etiam pisces, qui moschum spirant, ita truttarum species sæpe, observantur & plantæ, ita Carduus Mollior I. CLUS.

Triplicis speciei moschum facere Chineses solent. Nobis optimus est Tunquinius, ordine bonitatis succedit Bengalensis, tum est Moscoviticus. Odoratissima substantia indelebili odore, solo igne destruendo, omnia inficit. Acida plurimum, spirituosâ minus odorem moschi exaltant. LINNÆUS.

USUS MEDICUS, olim, ubi stimulandum erat, exigua dosi rarus: Medicamento, uti Chineses docuere, a granis decem ad quadraginta octo. In hydrophobia ad grana sedecim, cum cinnabaris nativæ, & factitiæ ana granis viginti, datur pro dosi: in convulsionibus a tribus ad decem grana, L. B. van SWIETEN propria praxi proficua: etiam *Institut. Bononiens.* T. III. GALEATI, ubi tamen, & casus excitat, salute non exceptos ab eadem. Adhæc profuit minori, aut majori dosi, pro vi morbi, & corporis constitutione: profuit maniacis post aquarum submersionem: majori dosi etiam retrocedentia exanthemata repellit, & nervos liberat, per totum corpus penetrabilissimum medicamentum. Conveniatne hysteris? magna quæstio: validum est, corpus turbans, & caput tentans; merentur tamen confirmari observationes D. GARCIN, qui septentrionalibus olim frequen-

quentem moschum, hodie exulem habet, sed etiam plures hodie hystericas ibi, quam olim numerat. Nec ignobile penitus id argumentum est, quod hodie in locis meridionalibus, uti etiam Indiis, ubi maximus hujus usus, hystericarum minor numerus, quin mulieres Batava natali solo admodum hystericae, ubi Bataviam veniunt, negotiorum causa, tota vita his passionibus, licet omnes plateae moschi odore infectae sint, immunes degentes, adhuc magis urgent. Quodsi & peregrinationi aliquid datur, medicamento non omnia derogari possunt. Externus in pulveribus, saponibus, unguentis, emplastris, odoris gratia, moschi usus multus. Dum variolae Upsaliae funestissimae, omnes in vicinio abirent pueros, moschum liberorum suorum collis *Cl. LINNAEUS* appendit, quo id impetravit, ut pestifero hac malo intacti permanserint. *Amant. Acad. Vol. V. exanth. viva.*

ZIBETHUM *Off. Zoologorum* **VIVERRA.**
 Classis Mammalium. ordo ferarum *Germ.* Ziebeth.
Gallis Civette. *Anglis* Civet.

Viverra cauda annulata, dorso cinereo nigroque, undatim striato, *L.* definitur animal, quod ex folliculo magno, inter anum, & genitalia sito, in utroque animali, tam mare quam foemina, largitur substantiam, unguinosam, ambrosiacam. Quod nec nimis molle est, nec nimis consistens, album, suavis, at fortis odoris, probatur: flavescens jam aetatem habet, annosum fuscum est.

USUS MEDICUS nobis rarus, septentrionalibus frequens, ob vires diaphoreticas, nervinas, soporiferas, & exanthemata pellentes, ut etiam laudetur in variolis, morbillis, scabie, colica, *LINNAEO.*

His etiam jungi rerum subtilium, arte chemica preparatarum, odores possunt. Ut:

Salium volatilium, oleosorum.

Spirituum: salis ammoniaci

C. C.

aliorum.

K 5

BAL-

BALSAMA LIQUIDA.

BALSAMA, quæ suavissima fragrantia sese recommendant, putredinis, & corruptionis vim tam externo quam interno usu prohiberent, veteribus dicta sunt; corpora oleosa, odorifera, linimenti, vel unguenti consistentia, quæ vel natura, vel arte, ex vegetabilium partibus stillant, vel proliciuntur, hodie vocantur. Hæc in nativa, & arte facta dividuntur, priora adhuc in liquida, & sicca. Liquida naturalia, sunt balsamus Toletanus, Peruvianus, Copaivæ, Palmae, terebinthina &c. Sicca, benzoe, styrax calamita, ladanum, myrrha, mastiche, &c.

PRINCIPIA CONSTITUTIVA aqua, spiritus acidus, subpinguis, salinus, oleum multiplex, BOERHAAVE. *Chem. T. II.*

USUS. Antisepticus, vulnerarius. Vide BOERHAAVE.

AMBARUM LIQUIDUM. Duplex, incisionis, & coctionis: gratius, odoratum, vix in usu est, fistulis cum successu infundi perhibetur.

BALSAMUS de COPAIVA itidem duplex, albicans, odoris gratissimi potior; aureus, consistens magis, deterior; uterque Peruviano calidior, & quidem non solum urinam violaceo odore, ut alii, inficit, sed etiam sapore amaro imbuit, ut ob vim abundantioris stimuli in gonorrhœa majori dosi periculosus sit. Cæterum vis aliis par, sed leviori pretio cum habeatur balsamus, est magis familiaris, & quia stimulantior, datur circumspicius a guttis aliquot ad decem, quindecim; cum tinctura tartari, antimonii, in essentiam redigitur, in nervorum affectibus frigidis, in glandularum infarctibus, in fluore albo præsertim, si cum vino Hispanico sumatur, præstantissimam. HOFFMANN *de Balsamis*. Resinam radicis angelicæ hocce balsamum referre, SCHMIDELIUS, & huic substitui posse, **IDEM.** **BAL.**

BALSAMUS PERUVIANUS duplex, albus, seu incisionis pretiosissimus: niger, seu lotionis vel coctionis, vilior, nobis familiaris, multum aliis acrior. Est nervorum, tendinum, periostei lationibus, puncturis, contusionibus, exulcerationibus, parum calesfactus, instillatus admodum utilis, etiam unguentis, linimentis, emplastris mixtus, ad alios morbos chirurgicos adhibetur. Internum usum in colica pictonum, aliis incassum adhibitis, drachmæ semis pondere pro dosi efficacem SYDENHAM, ad paralysem HOFFMANNUS, experti; ad ulcera interna pulmonum, vesicæ, renum, saccharo, syrupo, vitello ovorum subactum, olibano, sarcocolla mixtum, laudabilem ALII, dum infuso vulnerario, ut vis aromatica, quæ febrim hecticam magis semper exacerbatur, temperetur, excipitur; in asthma etiam LINNÆUS laudat, & in spiritu rosarum rectificatissimo nobilissimarum virium essentiam constituere FR. HOFFMANNUS de *Balsamis*; hujus balsami portionem æquali pondere salis tartari probe mixtam, & tritam, addito spiritu rosarum rectificatissimo, & facta dein in arena destillatione, tam fragrantem, & delicatulum largiri spiritum, quo non alia medicina, maxime si ad solutionem ambrae, vel moschi adhibeatur, præstantior sit, interno usu mire fovendo, & recreando fractas vires & genus nervosum, IDEM *ibidem*. Dosis gutt. quatuor, sex, bis, ter de die: in syrupo exhibetur, vel commode cum aquis vitæ stomachicis, nervinis miscetur. Oleum ejus aquæ supernat, prompte spiritum vini in se recipit, HOFFMANN de *Balsamis*; huic balsamo populi albæ vis substitui potest, SCHMIDELIUS.

BALSAMUM TOLETANUM in America ex arbusculæ vulnere stillans, colorem aureum, odorem limoniorum habet, ficcum, & fragile ad nos adfertur, calore mollescens. Ad tumores œdematosos, scrophulas, parotides, valere CLUSIUS. Raro apud nos, frequentissime apud Anglos in phthisi, & internarum partium ulceribus, datur. Hoc balsamum in spiritu vini tartarifato rectificatissimo solutum, gratissimam non minus

nus

nus quam efficacissimam, ad plures internos, & externos usus, essentiam suppeditat. FR. HOFFMANN de Balsamis.

OPOBALSAMUM triplex: incisionis rarissimum, primæ coctionis etiam admodum rarum, ultimæ, Europæis officinis familiare: non submergitur in aqua, sed in ejus superficie instar telæ araneorum diffunditur, & hæc castitatis nota est. Vires aliis consimiles habet: specificè diureticas, LINNÆUS, item in asthma, nephritide, podagra, stranguria, efficacissimas NICOLAI, de Balsamo de Mecha. Cum parte una hujus balsami, duabus olei amygdalini, aquæ q. s., fit unguentum ad perniones, loca frigore exusta, utile. Rami hujus arboris Xylobalsamum: bacca carpobalsamum dicuntur: vix præscribuntur. Abietis, pinique resinam huic balsamo substitui posse, SCHMIDELIUS.

OLEUM PALMÆ ex confusis fructuum nucleis paratur, in loco patrio edulius, coloris & odoris gratia, mixtum. Butyri balsamici apud nos consistentia, ad rachitidem, paralyticas partes, multum recommendatur unctum. Cæterum etiam injectionibus anatomicis aptissimum habet QUELMALZ, ea proportione, ut ceræ, pro majoribus vasis explendis, olei hujus tertiam partem, pro minoribus, quartam adderet.

STYRAX LIQUIDA. Off. *Botanicorum.* Liquidambarum, Classis Ignoratur. Germ. Weicher Styrax. Gallis Storax liquide. Anglis liquid Storax.

Balsamus liquidus est, terebinthinaceæ consistentiæ, semipellucidus, coloris plumbei, cinereo fusci, odoris validi styracis, saporis multi aromatici. Quid proprie sit? disceptatur. Artefactam, ex specie visci aucuparii, habet PETIVER, in *Transact. Philosoph.* In saliva non solvitur, digitis, ut terebinthina, tenaciter adhæret &c. Esne distincta a liquidambaro officinarum? etiam disceptatur, ut nonnulli sub diversis capitibus recensent ambo, alii sub uno cogant.

USUS

CARDIACA STIMULANTIA. 157

USUS internus rarus, externus frequentior, TOURNEFORTIO in *Artib. Parisinis* laudatus in gangræna, quod & unguentum de styrace in nosocomiis Parisiensibus confirmat. Cæterum inter odoramenta adhuc recipitur.

TEREBINTHINA. *Off. Botanicis* diversa nomina habet. *Germ.* Terpentin. *Gallis* Terebenthine. *Anglis* Turpentine.

Terebinthina ex diversis effluens arboribus diversa, officinis triplex est. Cyprina antiquissima, suppeditatur ex pistachia foliis impari pinnatis, foliolis ovato-lanceolatis. Hæc vulneraria, diuretica, gonorrhœæ, & ulceribus utilis. Vera admodum rara, DUCHAMEL.

VENETA ex larice folio deciduo, HAL. circa Brigantionem, & in alpebus Italicis paratur, vulneraria diuretica, etiam antiseptica, habetur. Ex hac spiritus, oleum. Terebinthina Veneta cum polio montano ad consistentiam massæ pillularis cocta, per septemdecim menses adhibita, drachmæ unius singulo mane dosi, lenire podagram GODOFR. HAHN in *Historia podagræ*, curavit etiam in aliis hunc morbum. *ibidem*.

COMMUNIS. Ex pinu foliis geminis, primordiis solitariis, L. destillat, magis viscosa, minus pelucida, albicans, odoris ingrati, saporis nauseosi, hinc in substantia medicis non adhibetur. Ex hac spiritus, oleum destillatur; terebinthina etiam coquitur, diuretica, mundificans. Per anum in intestinorum exulcerationibus, diarrhœa phthisim sequente, colliquativa, L. B. van SWIETEN, vitello ovorum soluta injicitur; in ulcera scopo digestivo mundificante, quæ etiam digerit, darur. Laudat etiam in scorbuto LINNÆUS. Suffitus ano exceptus hæmorrhoides cæcas, dolentes lenit, *Ephem.* N. C.

ARGEN.

ARGENTORATENSIS paucis recepta officinis ex abiete, foliorum apice bifido, HAL. stillat. Hanc Venetæ præfert **QUINCY**. Terebinthinæ balsamis Americanis non cedunt, & urinam etiam, quandoque salivam, violaceo colore inficiunt; quin urinæ difficultatem, & tenesimum a nimia venere, superavit hoc balsamo in *Ephem.* N. C. **MAUCHART**.

PRÆPARATA.

OLEUM ÆTHEREUM, male spiritus terebinthinæ, membranis, nervis, tendinibus, laceratis, punctis, sectis, calide infusum incomparabile anodinum, antispasticum, **BOERHAAVE**. Arteriis, venis, in magnam hæmorrhagiam læsis, multum calidum, spleniis appressum, promptissimum stypticum; **IDEM**. Tumores frigidos, lentos, mucosos, calidum affricum discutit, partes etiam a frigore defendit, **IDEM**. *Oleum terebinthinæ spissius* etiam anodinum, sed magis emolliens, interne sumtum in melle, vel alio syrupo, ischiadicis, & rheumatismo laborantibus, auxilio est, minori dosi; alias enim diabetem, stranguriam, urinam cruentam, febrem inducit, ut oleum essentielle; **STEDMANN** *Society of Edimburgh* T. II.

TEREBINTHINA cocta formâ pillulari interne dari potest, hæc, non cocta imbecillior, non tamén efficata.

COLOPHONIA ossibus denudatis, periosteo, tendinibus læsis, cum effectu inspergitur, etiam fluxui feroso articulari, pulvis inspersus medetur. *p*

BALSA-

BALSAMA ARTIFICIALIA.

Infinita tam simplicia, quam composita: simplicia acido nutrita conflantur, composita variis ad se comixtis exurgunt.

BALSAMUS ARCÆI sevo cervino, terebinthina, gummi elemi, & axungia porcina confectus, mundificans, digestivus.

A. Cippesculi

V I E N N Æ,

TYPIS JOSEPHI KURZÖCK, UNIVERS. TYPOGR.

